

ШЕВЧЕНКИ

Наталка та Олександр

Бранці морочу

Лауреати конкурсу
романів, кіносценаріїв та п'єс
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА – 2007»

Харків
«Фоліо»
2007

*Ми хочемо побачити українську книжку
в кожній домашній бібліотеці в Україні.
Цікавою, улюбленою, яскравою.*

Юрій Логуш,
Голова Правління
ЗАТ «Крафт Фудз Україна»,
ініціатор проекту

Всеукраїнський конкурс романів, кіносценаріїв та п'єс «Коронація слова» був заснований за підтримки бренду найпопулярнішого українського шоколаду «Корона». Головна мета конкурсу — сприяння розвитку новітньої української культури.

Література, кіно і театр обрані не випадково, адже саме ці жанри є стратегічними жанрами культури, що формують і визначають зрілість нації.

Метою конкурсу та його завданням є пошук нових імен, видання найкращих романів, стимулювання й підтримка сучасного літературного процесу, кіно й театру, і як наслідок — наповнення українського ринку повнокривною конкурентоспроможною літературою, а кіно й театру — якісними українськими фільмами й п'єсами.

www.kraftfoods.com.ua

*Всі події, герої й уся географія твору —
виключно авторська фантазія.*

Автори

Коли Бог створив людину, потреба в Сатані відпала.

Кароль Бунш

Мій дім — моя фортеця.

Народна мудрість

Частина перша

Мрії

1. / Михайло / Бог креативу

— Ротація... — пробубонів я й опустил погляд на свої пальці, що мимоволі перетворилися на сплетіння якихось спітнілих коренів. — Так ось як це тепер називається. Що ж, дякую, що просвітив, Остапе.

— Михайле...

— А як на мене, старе формулювання більше відповідає дійсності. «Копняк під дупу» — чітко й змістовно. Не бачу сенсу прикрашати такі прості речі.

— Тебе ніхто не виганяє, — відчеканив Остап, підкреслюючи зміст цих слів виразним поглядом, що був до болю знайомим. Цей погляд неначе докоряв: «Як ти міг таке подумати?! Подивись у ці очі й спробуй лишень припустити, що вони брешуть!» Та зараз цим сірим буравчиком не вдалося пробитися крізь маску спокійної байдужості, яку я начепив і ретельно закріпив на обличчі, тому, зрештою, їх власник дещо пом'якшав.

— Я хочу, щоби ти вірно мене зрозумів, — єлейно мовив Остап. — Це закономірний процес. Ніщо на світі не вічне, Михайле. Про вино й оцет ти сам знаєш. Але ж я не ставлю питання рубя, а лише пропоную найкращий з варіантів. Я пам'ятаю про твій стаж, про внесок у розвиток нашого каналу...

— Мій стаж розпочався, коли ти, Остапе, ще ходив у пелюшки, а ми, четверо дилетантів, створювали нашу аудиторію, транслюючи з піратських відеокасет фільми жахів по п'ятницях та Тінто Браса по суботах. Маю сумнів, що ти можеш пам'ятати це, бо тебе тут не було.

Остап стиснув губи, що вони аж побілили, і м'якість знову поступилася місцем повільному скам'янінню. Та я свідомо дратував його, бо вирішив для себе, що втрачати вже нічого. Я знав, до чого він веде.

— За ті п'ять років, що я керую цим каналом, він остаточно перетворився з миршавого транслятора дешевого кіномотлоху та нудних мистецьких читань на конкурентноспроможний проект, — повідомив він тоном суворого викладача. — Тепер у нас власне виробництво тематичних програм і серіалів, професійний рекламний відділ і не найгірші рейтинги. Я можу вважати це досягненням моїм і моєї команди, в яку ти поки що входиш. І все це завдяки ефективному керуванню, незважаючи на мій відносно молодий вік, котрий, схоже, не дає тобі спокою. Твоя проблема — у твоєму консерватизмі.

— Он як, — похитав головою я, знову попри бажання хруснувши пальцями. Залишатися спокійним ставало дедалі важче. Необхідність покійно сидіти перед цим

молодиком із зовнішністю фотомоделі із штучно вибіленими пасмами волосся, вдягнутим у дорогий костюм від «Гуччі», й вислуховувати його повчальні нотації про те, що, мовляв, я застарий для своєї роботи, дратувала до нестями. А він це знав і напевно насолоджувався. Та я не збирався принижуватися настільки, щоби погоджуватися на його умови.

— Мабуть, ти маєш рацію, Остапе. Я консерватор. Бо завжди вважав, що головним доказом здатності виконувати певну роботу є виконання цієї роботи на найвищому рівні. У тебе є претензії до якості того, що я роблю?

— Я нічого не казав про якість. Досі ти був пристойним піар-директором.

— Тоді у чому ж річ?

— Михайле, — зітхнув Остап. — Річ у тому, що моїй команді життєво необхідне періодичне оновлення кадрів. Омолодження, я б сказав. Такою є моя тактика — ми нікого не звільняємо, якщо людина в змозі виконувати те, що від неї вимагається. Погодься, це щадна політика — розширювати штат, дозволяючи старим перевіреним спеціалістам продовжувати працювати разом з нами... дещо в іншому статусі. Нам потрібне вливання свіжої крові. Зрозумій це. На провідні посади мають приходити нові люди — молоді, талановиті, креативні...

Креативні. Я щиро зненавидів це слово, цю індульгенцію бездарності й несмаку, щойно воно з'явилося в нас, запозичене з англійської черговим невизнаним генієм «нової генерації». Ось тепер воно є, це чарівне

слово, і будь-яка вульгарність, прикрившись ним, має право претендувати на унікальне авторське бачення. Будь-хто може просувати свої хворі фантазії як черговий «креатив», задихаючись від власної унікальності й незамінності. Мені ж уся ця «креативність» завжди нагадувала відоме вбрання Голого короля.

Отже, мене зсували.

— Я хочу запропонувати тобі іншу посаду, Михайле, — Остап нарешті поставив крапку над «і». — Саме тому, що ти чудовий професіонал і відчуваєш ритм нашої команди, я хочу, щоб ти й надалі працював разом із нами.

— Давай свою пропозицію, — безбарвно сказав я.

— Молодший менеджер нашого промовідділу.

Пальці розплелися і стиснулися в тугі кулаки, якими я б залюбки розтрошив своєму молодому шефові його вольову щелепу з ямочкою, що її він гордовито випинав за першої-ліпшої нагоди. А Остапів погляд був таким невинним, неначе той щойно запропонував мені якщо не підвищення, то принаймні рівноцінний обмін.

— Це непоганий варіант, Михайле. Зарплатня...

— Молодший менеджер? — пробелькотів я, не вірячи в те, що почув. — Ти пропонуєш мені молодшого менеджера після директорської посади?

— Якщо ти поміркуєш над цим, то зрозумієш, що ображатися тут немає причин, — запевнив Остап. — Посада піар-директора... це як у боксі чи футболі. Вона вимагає молодих і кровожерливих, здатних зубами видирати шматки м'яса з кров'ю. Я не хочу сказати нічого поганого про те, як ведеш справи ти, але час іде, Ми-

хайле. Змінюється все навколо, змінюються люди, змінюється й підхід до них. Ти представник старої школи, і це непогано, але нині час застосовувати інші схеми...

— Припини повторюватися, — сказав я, намагаючись не давати волі емоціям, хоча всередині все нуртувало. Я не підводив погляду, щоб не розгледіти за напускною серйозністю в очах цього шмаркача знущальних вогників. Якби я побачив їх, то, напевно, таки дав би йому в пику.

— Я просто хочу, щоб ти усвідомив це сам, — заявив Остап. — Не хочу тиснути на тебе. Я прихильник взаєморозуміння у колективі.

— Так, ми чудово розуміємо один одного, — просичав я. — Ми обидва знаємо, що я не пристану на твою жалюгідну пропозицію. Саме тому ти її робиш — щоб позбутися мене. Як позбувся Канішевського. Йому ти що запропонував? Чергувати на вахті?

— Заспокойся, Михайле. — Сучий син навіть не поворухнувся, сидів, незворушно дивлячись на мене, і, здається, навіть не дихав. — Ти верзеш дурниці.

— Справді? Тобто я маю покійно звільнити місце для чергового «мажора», навіть не з'ясувавши, чим він кращий за мене?

— Михайле, — Остап явно починав нервувати, — те, що ти працював на каналі майже від самого його створення, ще не означає, що я маю виправдовуватися чи узгоджувати з тобою вибір працівників. Ти дуже себе переоцінюєш. Рішення прийняте, і тобі залишається або погодитись на запропоновані умови, або...

- Або що? — я вирішив тиснути до останнього.
- Ти не хочеш полегшити мені завдання, так?
- Усього лише бажаю з'ясувати все до кінця.
- Що ж, будемо відверті. Я неупереджена людина.

І для мене бути професіоналом — значить не зважати на дружні зв'язки та особисті відносини. На першому місці завжди має стояти проект. І якщо я зустрічаю когось, чий талант, на мою думку, піде на користь нашій справі, я без вагань беру цю людину і даю ту посаду, на яку вона заслуговує. Не бути снобом і давати шанс усім — це моє кредо. Зрештою, далеко не кожен має за дружину письменницю — авторку бестселерів. Обдарованій молоді потрібна допомога...

— Що ти сказав? — спантеличено перебив я його, втупивши нарешті погляд у його холодні очі. Такого аргументу я не чекав. Остапове лице знову набуло невинного виразу незайманої дівчини на прийомі в гінеколога.

— Ти ж хотів відвертості, Михайле? Ти маєш піти з цієї посади. Вона занадто розкішна для тебе. Але ти можеш залишитися в команді, а зарплатні молодшого менеджера буде цілком достатньо, враховуючи...

Я плюнув йому в обличчя.

2. / Аліна / *Сумна звістка*

— Ти пам'ятаєш Остапа? — похмуро спитав мене Михайло прямо з порога.

Звичайно, я пам'ятала Остапа. Замість голови — дупа, замість серця — велика дуля, мозок — як у колібрі і під-

ступність — як у носатій мавпі з острова Борнео. Усе це я озвучила, не відриваючи погляду від монітору. Те, що чоловік з'явився вдома незвично рано — о дев'ятій вечора — мене трохи здивувало, але більше потішило. Я вже й забула, коли востаннє бачила його раніше опівночі. Однак наступні слова Михайла знищили цю радість ущент.

— Він звільнив мене.

— Як?!

Завжди не терпіла дурних питань, і ось маєш — у скрутну хвилину з вуст злетіло саме таке. Я спробувала виправитися.

— Себто на якій підставі?

— Саме про *підставу* і йдеться. Про дуже тупу підставу.

— Та поясни ти нарешті, що сталося? — Я зірвалася з крісла й підбігла до чоловіка, який все ще переминався з ноги на ногу на порозі мого кабінету, наче сирітка біля багатого дому. — Що...

— Я вже пояснив. Я — безробітний. Буду жити на утриманні дружини-письменниці. Принаймні поки що.

Очі мені полізли на лоба. Я не здивувалася б більше, якби наш кіт Тигра — товстий і смугастий тип, якого я обожнювала — раптом відірвався б від миски з їжею і обізвав мене нездарою.

— Михасю, я тебе дуже прошу — сядь нарешті й розкажи, як все було. Хочеш випити?

— А ти як гадаєш?

Я мовчки підійшла до бару — у мене в кабінеті так гонорово називався невеликий відділ у меблевій стінці,

де стояли всілякі пляшки з алкоголем різної міцності — налила в коньячний келих горілки і подала чоловікові, який, врешті, сів, хоча від цього не став виглядати краще.

— Отже?

— Ну... — споліскуючи келих горілкою, почав Михайло, — мені сказали... Остап сказав, що я не досить креативний.

— Не досить що?..

— І що пора давати дорогу молоді — творчій та обдарованій. Що я можу лишитися на каналі молодшим менеджером, і...

Мені теж нестерпно захотілося випити. А ще — знести Остапові ті сідниці, які він носить на плечах.

— Він знав, що ти відмовишся.

— Звісно. На те й розраховував. Я спробував було з'ясувати усе до кінця, прояснити ситуацію, та наш друг Остап сказав, що я верзу нісенітниці.

— Верзти нісенітниці — твій професійний обов'язок.

— Дякую, люба.

— І ти завжди виконував його на «відмінно».

— Ще раз дякую. А як щодо тебе?

— А я плету нісенітниці на продаж у письмовому вигляді. Це суттєва різниця. Продовжуй.

— До речі, про письмо. Себто про писання. Мені пояснили, що, маючи таку багату та успішну дружину, я просто мушу звільнити місце, у яке вріс коренями за п'ятнадцять років, обдарованим, але бідним дітям, у яких немає таких жінок. Чорт забирай, я фактично ство-

рив це місце! Цей клятий канал! Я його породив, а він мене просто вбив...

— Боже.

Це все, на що мене вистачило. Я, звичайно, знала, що Остап Селезнюк — покидьок, яких світ не бачив, але такого від нього не чекала. Ніколи. Хто б пояснив мені, яке відношення має моя достатньо успішна кар'єра белетристики до роботи Михайла? Він — чудовий організатор, може прорекламувати будь-що, навіть кригу в Арктиці, і він на своєму місці. Він завжди був на своєму місці. Ця чортова студія не знайде кращого директора промовідділу й до індійської паски.

— Усе це так, любя, — сказав чоловік, коли мої емоції вшухли, — однак готуватися він почав заздалегідь. Те, що Остапа стосовно тебе жаба душить, я знав досить давно. Точкою відліку став нібито запоротий мною проект співпраці з польським телеканалом, якщо ти пригадуєш.

— Так, пригадую. Тільки не розумію, що там можна було запороти. Той проект — інвалід у зародку. Рахіт.

— Це була Остапова ідея...

— Хто б міг подумати!

— ...але відповідальність за провал він переклав на мене.

— Ну, він у нас чемпіон світу з перекладання відповідальності на інших людей, — я не втрималася і пішла й собі за горілкою. На моніторі засвітилася заставка — акуратний будиночок поміж дерев, на березі невеличкого ставка. Покинуті мною на середині дуже пристрасної лю-

бовної сцени герої вже, мабуть, поснули. — Це не новина. А що було потім?

— Нічого. Це була його єдина зачіпка. Перша й остання невдача, до того ж не моя. Але він нею філігранно скористався, — Михайло зітхнув. — І ось від сьогодні я вільний.

Я присіла біля крісла просто на підлогу і пильно глянула на Михася. Він був сірим — під колір свого костюма. Губи ніби попелом притрушені, безбарвні щочки та чоло... Якби я мала зброю, я б убила Остапа. Без вагань. І це не порожні слова. Ми були разом з Михайлом вже вісім років, і кожного наступного дня із цих років я любила його ще більше, ніж попереднього. І він теж любив мене. А ще — свою роботу. І тепер він виглядав так, ніби йому відрізали ногу без анестезії.

— Що ти збираєшся тепер робити, коханий?

— Не знаю. Я не знаю, Лі. — Колись, на зорі нашого знайомства, Михась назвав мене так, на китайський манер, і мені дуже сподобалося це скорочення. — Та впевнений в одному — я щось придумаю. Я не дозволю, щоб той нікчема вважав себе переможцем. У мене є друзі на «Аскольд-ТВ», і я...

— У вас, телевізійників, не буває друзів, — нечемно перебила я. — Ані на інших каналах, ані деінде. Втім, у письменників — теж. Але я не про це. Ти не думав трохи відпочити?

— Хочеш на море?

— Ні. Я хочу, щоб ти виконав нарешті ту обіцянку, яку дав мені сто один рік тому. Я хочу будинок за міс-

том. Свій дім. Окремий. Якогога далі від столиці. І якнайдалі від людей.

Чоловік подивився на мене згаслими очима.

— Я не проти, і ти це знаєш, але гроші...

— ...я щойно отримала. Надійшов переказ за мій останній роман, який обіцяє бути найуспішнішим з усіх.

— З Росії?

— Авжеж. Тепер з цього приводу чекаю на чергову розгромну статтю в «Літературці». Наші ура-патріоти вже збирають шпильки та каміння — те, що я заробляю творчістю гроші, зробило мене парією. Ну й дідько з ними. Я отримала чотири тисячі.

— Баксів?

— Та вже ж не рублів. І навіть не гривень. Якщо ще врахувати наші заощадження... Одним словом, на будиночок без надмірностей і подалі від Києва вистачить із головою... А я саме чимдалі й хочу... Михасю, — я благально зазирнула йому в обличчя, — ми ж завжди про це мріяли.

— Ти мріяла, — він усміхнувся, коротко і вимучено. — А я просто йшов у тебе на повідку.

— То піди ще раз. Обіцяю, це востаннє.

— Я тобі не вірю.

— І правильно робиш, але...

— Мені цього бракуватиме.

— Чого? Остапа-манкурта? Чи вогнів великого міста? І що вони тобі дали? Що доброго принесло тобі це місто? Воно використало тебе! Заковтнуло, пережувало і виплюнуло.

— Але я відчував себе потрібним. І я був тут щасливим.

— Так. І ще будеш. Я ж не кажу «назавжди». Поживемо якийсь рік у тиші, самі — тільки ти і я. Хтозна, може, тобі й сподобається. Якщо ж ні — сюди ми зможемо повернутися у будь-який час. Коли скажеш. І ти почнеш усе спочатку.

— А ти?

Я знизала плечима.

— Писати я можу де завгодно.

— Ти ніколи не любила це місто, правда ж, Лі?

— Правда. Зате я люблю тебе.

Михайло нахилився і міцно обійняв мене.

— Я плюнув Остапу в пику, — повідомив він. І я розплакалась.

— А він утерся і пішов у відділ кадрів? — припустила я крізь сльози.

— Ні. Пішов, не утираючись. Ти маєш рацію, Аліно — нам треба відпочити. Від усього. Трохи прийти до тями. Хочу відновити ясність думок, бо зараз усе наче в тумані. Ми переїдемо, куди забажаєш. Хоч на край світу.

— Ні, — я схлипнула і майже відразу ж усміхнулася. — Є хороші місця й дещо ближче.

3. / Михайло / *Будинок у лісі*

— Он він, той дім, — Альберт тицьнув товстим пальцем у лобове скло, звертаючи мою увагу на щось між деревами. Я подивився. Між стовбурів ялин і беріз дійсно помітив фарбовану золотими смугами сонця цегляну

стіну й два темні прямокутники вікон на ній. Принаймні здалеку будівля виглядала досить пристойно, і це втішало, бо після названої Альбертом ціни, що видалася мені підозріло низькою, я очікував побачити хіба що добре збережену мазанку зі зручностями.

— Майже дісталися, — він підморгнув мені й загасив цигарку в затрамбованій фільтрами попільничці. Я нарешті почав відчувати солодке повітря цього дрімучого змішаного лісу.

— Кажеш, найближчі сусіди... — спитав я, не відриваючи погляду від будинку. Під'їзна доріжка, що півколом обгинала обгороджену заіржавілою рабицею ділянку, давала змогу роздивитися половину фасаду, і те, що я бачив, почало мені подобатися. Тепер уже і я відчув той ентузіазм, із яким Аліна примусила мене розпочати пошуки нашої нової резиденції з мого знайомого приватного ріелтера. Навіть з вікна машини я бачив, що будинок добротний. І виглядав він явно дорожчим за вісім тисяч американських грошей.

— За кілометр звідси, — відповів Альберт, вивертаючи кермо. — У тому хуторці з кількох хат, через який ми щойно проїхали. Отже, з сусідами у вас точно проблем не буде, гарантую.

— Це тішить, — пробурмотів я.

Ми під'їхали до будинку, й Альберт заглушив свій «сітроен» між його стіною й присипаним товстим шаром гілля і листя цегляним гаражем.

Краєм ока я помітив якийсь виблиск позаду, озирнувся і здивовано звів брови.

— Тут ще й озеро є?

— А хіба я не сказав? — Альберт пожував товстими губами. — Старішаю... Ну, тепер ти принаймні бачиш, що я нічого не прибрехав. Навіть навпаки.

Ми майже синхронно вилізли з машини. Випроставшись, я обіперся на дверцята і якусь мить нерухомо прислухався до лісової тиші, яку не порушувало, а навпаки — створювало витьохкування невидимих пташок та потріскування крон над головами. Чорт забирай, як давно я цього не відчував. Узагалі практично забув, коли востаннє стояв ось так посеред лісу, дихав киснем, а не загальнодоступною мрією токсикомана, і слухав звичайну тишу. Хіба що в дитинстві... На цьому місці почало здаватися, що й робота, й інші мої звичні щоденні цінності насправді не такі вже й вартісні. Як штучна позолота, яку сколупуєш нігтем з дешевої китайської цяцьки.

Альберт простежив за моїм поглядом, спрямованим до небесної тверді, й розплився в хитрій лискучій посмішці.

— Можеш навіть нічого не казати, Миханю. Ось він, момент істини — коли ти вириваєшся з того мурашника, перегризаєш ошийник, на якому він тебе тримав, і тікаєш на лоно природи, де тобі більше не доведеться нікуди бігти й нічого підписувати, окрім, звісно, паперів на будинок... Тільки тут і відчуваєш себе людиною, а не чортовою залізкою на побігеньках, чи не так? Тільки тут починаєш розуміти, що таке свобода...

— Облиш філософію. — Я ковзав поглядом по стіні будівлі, прискіпливо вишукуючи якісь критичні недоліки, що дозволили встановити таку смішну ціну, але

окрім розбитого скла у вікні другого поверху, кількох вищерблених цеглин, моху на стінах та павутиння під дахом більше нічого не знайшов. Ріелтер казав, що всередині навіть меблі залишилися. Може, там усе наскрізь прогниле? — Ближче до тіла. Почни з того, що покажеш мені, що тут й до чого.

— Що ж, ходімо в будинок. Момент... — Альберт нахилився й вивудив з салону машини напхану паперами папку із шкірзамінника під крокодила, звірівся з якимось аркушиком, а потім поважно рушив до входу. Я за ним.

— Загальна площа будинку сто двадцять квадратних метрів, — оголосив він, витяг в'язку ключів і встроїв один у замкову щілину дверей з порепаною білою фарбою. — Усього три рівні.

— Тобто є підвал?

— Ага. Перший рівень — підвальне приміщення. Якщо бажаєш, можемо почати з нього.

— Краще залишимо це наостанок, — порадив я. Якщо нагорі все виявиться некондиційним, підвал уже не зробить погоди.

Замок довго не бажав відмикатися, але зрештою клацнув, і двері відчинилися з протяжним ниючим рипінням. Альберт по дорозі згадував, що дім довго стояв порожнім, тому підсвідомо я очікував, що всередині буде смердіти пліснявою й гниттям, а може, й сечею випадкових нічліжників, але ніздрі вловили лише незначний запах вогкості.

Ми увійшли у коротенький коридор з вицвілими шпалерами, обабіч якого було двоє дверей. Ті, що ліворуч, вели на порожню відкриту веранду, де плиткову

підлогу вкривала нанесена вітром хвоя й пожовклі березові листочки. Праворуч виявилася кухня. Я зазирнув туди. Стара газова плитка, умивальник, полиця для посуду, брудні занавіски на вікнах і рясне павутиння у кутках. Біля дверей осів масивний старий холодильник. Дивно, що хазяї його не вивезли.

— Ходімо далі, — Альберт поплескав мене по плечі, якось вимушено всміхнувшись.

Коридор вивів нас у простору вітальню. В її центрі стояв доволі широкий стіл, вкритий від пилу білим простирадлом. Мабуть, тут обідали попередні господарі, бо кухня була для цього замалою. Біля стіни підіймалися на другий поверх запилені дерев'яні двомаршеві сходи. Ніякої непоправної руйнації я не помітив і тут — звичайний стан для оселі, в якій ніхто не жив декілька років. Косметичного ремонту було б цілком достатньо, щоби привести все до ладу.

— Ось тут практично готовий кабінет, — сказав Альберт і штовхнув одні з двох дверей праворуч. У цій кімнаті також були якісь меблі, зараз схожі на засніжені Гімалаї. Ріелтер стягнув простирадла, виявивши масивний письмовий стіл з поставленим на нього стільцем, книжкову шафу й кособоку тумбочку.

— Площа кімнати п'ятнадцять квадратів. За вікном просто-таки картина Шишкіна. Дуже сприяє натхненню — твоя дружина-письменниця має оцінити.

— За умови, що я вирішу придбати цей будинок.

— Я переконаний, що вирішиш, щойно ми закінчимо екскурсію, — запевнив ріелтер. Він потер пальцями

скроню й поморщився. — Єдина річ, яка стримує столітніх від купівлі подібних будинків — це відстань до їх улюбленого міста. Часто не наїздишся. Але для вас двох, як я зрозумів, сто кілометрів не є критичними.

— Саме так.

— Тоді це просто подарунок долі, Миханю. Знаєш, я сам залюбки втік би сюди, якби не дружина і бізнес. На жаль, вищезгадане унеможлиблює ідилію, тому я й пропоную цей дім тобі, як найкращий з варіантів, що є в мене на даний момент. По старій дружбі.

— Я ціную це. Що далі?

— Санвузол, — Альберт відчинив двері поруч із кабінетом. — Сполучені ванна з туалетом. Схочеш відокремити — складеш стінку з цегли, та й усе. Вода є, я перевіряв.

Я зазирнув і сюди. Ванна біля стіни, майже цілі кахлі, унітаз у кутку, над ним півкругле віконце з матовим склом. Я наблизився до умивальника, відкрутив кран. Довго хрипіло й булькало, а потім з різким сичанням полилася вода — вірніше, щось густе й масне кольору дитячої несподіванки. Я озирнувся до Альберта. Той спостерігав за всім цим, важко притулившись до дверного косяка, й у відповідь лише знизав плечима.

— Злити з півгодини — і все буде в ажурі.

Я помітив, що його широке лице помітно зблідло, а на чолі виблискував піт.

— Ти у нормі? — запитав я. — Виглядаєш поганенько.

— Мабуть, клята мігрень, — пробурмотів він, схоже, дратуючись, що вона застала його саме зараз, за роботою. — Та чорт із нею. Ходімо далі.

Наступною на першому поверсі він продемонстрував мені велику залу, розміром приблизно з дві наші київські кімнати. Тут стояв широкий диван, тумба у кутку, на якій, цілком можливо, стояв телевізор, доки його не забрали господарі чи не поцупили випадкові перехожі, якщо такі тут бували. Але проти останнього свідчили відносні чистота й порядок у будинку.

— Можеш побудувати тут камін, якщо буде бажання, — довірливо порадив Альберт. — Або футбольне поле, — він радісно гигикнув над власним жартом, але одразу ж скривився і зітхнув. Та я вже не зважав на дружяку Альберта — мене хвилював цей дім. Щось у ньому було. Я дивився на кособокі прямокутники післяобіднього серпневого золота на підлозі й відчував, що будинок дійсно припав мені до душі. Їхав я сюди без особливої надії, десь на дев'яносто відсотків будучи впевненим, що відмовлюся від того непотребу, що його збирається втюхнути мені Альберт. Але зараз уже підозрював, що товстий пройда має всі шанси оформити купівлю. Я б не зміг визначити словами, у чому тут справа, але мав визнати: будинок викликав симпатію. У місці, куди не могли дотягнутися щупальці мегаполісу, я відчував, що хочу тут жити. Або хоча б спробувати.

Ми піднялися на другий поверх. Кожна сходинка рипіла під ногами у своїй власній тональності, але це не дратувало, навпаки, звук був якимсь домашнім. Я навіть здивувався таким геть не типовим для мене думкам. Щойно приїхав, а вже почуваюся як удома. Чи це подіяла відстань, що відділяла мене від міста, чи атмосфера са-

мого котеджу — не знаю. Втім, захоплення я спробував приховати. Хай пройде світ відпрацює свій відсоток.

— Другий поверх мансардного типу, — прошекав Альберт, діставшись останньої сходинки й утерши хустинкою геть мокре чоло. Схоже, йому було зле. Я навіть почав тривожитись, чи не станеться з ним серцевого нападу вже зараз — надто блідим став товстун. Та він мою руку допомоги відштовхнув, вичавивши псевдобадью посмішку.

— Отже, другий поверх, — пробурчав він і раптом торкнувся горла, неначе стримуючи нудоту. — Тут все... просто... Дві однакові спальні кімнати по двадцять квадратних метрів кожна... отам і отам. Та, що праворуч... — він тицьнув у її бік правою рукою, лівою затуливши рота, — має балкончик... Отам... Вибач.

Альберт кинувся униз сходами, важко спираючись на перила. Я тільки й устиг гукнути йому вслід:

— Не переймайся, я сам усе роздивлюся!

Та коли вхідні двері за ним грюкнули і я залишився наодинці з будинком, то відразу забув про Альберта. Я стояв на площадці другого поверху, поклавши руку на перила, й прислухався. Навіть тиша тут була затишною, вибачте за невимушений каламбур. Така буває тільки у рідній домівці, яку справді любиш, а не лише використовуєш для ночівлі між сеансами трудотерапії. Була тільки одна оселя, що викликала в мене схожі відчуття, давно знесена дідова хата в Івківцях, невеличкому селі під Прилуками. Проведені там роки дитинства були, без перебільшення, щасливими. І до чого ж атмосфера тієї

глиняної халупки нагадувала тутешню теплу тишу! Начебто нічого спільного, але зараз, так само як і тоді, під час літнього гостювання в дідуса, я відчував себе *вдома*. І ще більше упевнився, що тут і буде наш новий дім. Мабуть, це любов з першого погляду.

Я ретельно обстежив увесь поверх, почавши із кімнати ліворуч від сходів. Світла, простора, із буянням зелені за вікном і вицвілими блакитними шпалерами. З меблів у цій кімнаті знаходилися невеличкий столик і дитяче двоярусне ліжко. Від погляду на нього серце раптом защеміло. Схоже, тут жили діти попередніх господарів...

«Тут могли б жити й мої діти» — зрадницька думка з'явилася в усій красі раніше, ніж я встиг її обірвати.

«Якби вони в нас були».

Я не хотів знову занурюватись у це й картати душу марними думками, а тим паче зараз, тому зосередився на внутрішньому стані приміщення. Він був зовсім непоганим. Шпалери взялися плямами й де-не-де здулися від вогкості, у вікні «дитячої» кімнати скло було висаджене, напевно, чиїмось каменем, на стелі з'явилися патьоки й щось схоже на грибок, а павуки облюбували майже кожен закуток. Але ніякого проваленого даху, гнилої підлоги чи дірок у стінах. Побачене не тягло на серйозні недоліки, тому я не міг узяти до тями, чому хазяї продають будинок так дешево. Не через саму ж лише відстань? Якби подібний дім стояв десь під Києвом, він коштував би аж ніяк не менше сорока тисяч, а тут, у Житомирській області, за нього просили усього

лише вісім. Невже сто кілометрів у грошовому еквіваленті давали таку відчутну різницю?..

Інша спальня була навпроти дитячої, по інший бік сходів, а між ними вмістилися ще один суміщений санвузол і досить простора комора — звичайно, порожня. Я оглянув їх побіжно, а потім рушив у цю останню кімнату. Там виявилось величезне ліжко, досить пристойне і явно не з дешевих. Узагалі дивно, чому всі ці меблі, стан яких був більш ніж задовільним, залишили тут. Якщо відняти їх приблизну вартість від загальної ціни, то цифра ставала геть символічною. Ще більш дивним було те, що їх досі ніхто не вкрав.

А ще тут дійсно був балкон, про який устиг згадати ріелтер. Не маючи зауважень до стану кімнати, я вийшов туди оцінити краєвид. Той справді милував око. Навколо будинку вохристі стовбури вічнозелених сосен чергувалися з крейдяними палицями беріз, кучері яких уже почали насичуватись жовтим у передчутті відносно далекої осені. Ліворуч, з боку парадного входу, виблискувало те саме озерце, яке я помітив ще з машини. Не надто велике, на дальньому березі облямоване чагарниками, немов зеленим волоссям. Озеро видавалося велетенським шматом дзеркала, яке хтось поклав там, щоб дерева могли милуватися у ньому власною стрункістю.

Пейзаж псував хіба що Альберт, котрий зігнувся навпіл біля одного із товстих соснових стовбурів — схоже, він щойно позбувся свого обіду. Я гукнув його. Він озирнувся, і, хоча на обличчі відбивалися сором і ніяковість, колір його став значно природнішим.

— Сучі торгаші, — голосно вилаявся він. — Мабуть, таки отруївся тим чортовим хот-догом.

— Я ж казав тобі, що не варто було їсти те страхіття.

— Твоя правда. От сволота... Ну нічого. Наступного разу я там проїздитиму з санепіднаглядом. — Він раптом спохопився, що досі «при виконанні» й має, теоретично, рекламувати мені будинок. — То як, Михайле, ти вже все роздивився?

— Так, — нейтрально кивнув я.

— А цей вид? Ти тільки поглянь, що за вид! — Альберт широко розкинув руки, неначе намагаючись обійняти всю цю пишноту природи як якусь дебели жіночку. — Чи часто тобі доводилося милуватися подібним? А тепер уяви, що цю картину ти можеш щодня бачити з вікна власної оселі! Бачити й усвідомлювати, що вона твоя!

— Дуже гарно, — погодився я, обіпершись на перила. — І дуже дивно, що ця краса могла комусь набриднути. Хто жив тут раніше?

— Чесно кажучи, не маю уявлення, — мляво відказав Альберт після кількасекундної паузи. Я витріщився на нього.

— Тобто? А за чиїм же дорученням ти продаєш будинок?

— За дорученням рідної держави. Нині вона є його власником.

— Не розумію. — Я дійсно мало що зрозумів. Альберт зітхнув.

— Михайле, цей дім разом з прилеглою територією — виморочне майно. Ким би й де б не були його хазяї — за-

раз вони визнані зниклими безвісти в судовому порядку, бо вже четвертий рік тут ніхто не живе. А тому нинішнім хазяїном є держава. Решта мене мало цікавить.

Альбертове пояснення мені не дуже сподобалося.

— Чорт забирай, чому ти мені відразу цього не сказав?

— Слухай, чого ти хвилюєшся? — округлив очі ріелтер у щирому дитячому нерозумінні. — Це ж зараз на кожному кроці — хазяї кидають старе житло, отримавши вигідніший варіант у столиці, або й узагалі їдуть з країни, і в них бракує часу і нервів на бюрократичні процедури. От воно й стоїть, доки якийсь сільський виконком не переоформлює його на себе в зв'язку з відсутністю господарів. А в мене у цій сфері є певні знайомства у кількох областях, тому маю змогу отримувати інформацію з перших рук про найкращі позиції. Не надурняк, звісна річ. Вони не бажають морочитися з цим, а я бажаю — от і вся система. Так що нічого надзвичайного. А ти про що подумав? — вишкірився раптом він. — Що якийсь психопат вирізав господарів? — Тут товстун знову загігикав, і мені захотілося чимось у нього пожбурити.

— Я просто не люблю напівправди, Альберте. Будь-яка шара має якийсь підступ. А це місце занадто гарне, щоб отак просто його покинути, тобі не здається?

— Миханю, що ми можемо знати про тих, хто тут жив? — розвів руками той. — А якщо цей господар одного дня зірвав джекпот Національної лотереї? Чи, може, стара тітка Софа заповіла його дружині квартиру на Брайтон-Біч? Усе на світі відносне, друже мій, тож раджу не забивати голову дурницями. Тобі подобається будинок?

— Так, — зізнався я.

— Ну то в чому проблема?

Може, ніякої проблеми дійсно не було. Я уявив собі реакцію Аліни на таку мальовничість, і ця думка допомогла мені остаточно зважитись. Дружина завжди мріяла саме про подібне місце — у лісі, на свіжому повітрі, і без жодної людини навколо у радіусі як мінімум довжини футбольного поля. Постійні літературні вечірки й світські прийоми, казала вона, почали викликати стійку алергію на людство. Що ж, це було не найгірше місце для єднання з природою і непогана схованка від роду людського для нас обох.

— Давай наостанок оглянемо підвал, — сказав я. — Я обіцяв Аліні повернутися до завершення чергової елітної гулянки, на яку її зтягли.

— У твоєму голосі я чую згоду? — повеселішав Альберт.

— Якщо тільки у підвалі не зберігається гора трупів.

— Ні. Я ніколи не пропонував би тобі нічого подібного, друже. Чекаю тебе унизу, — і товстун підтюпцем рушив до входу. Я теж пішов з балкона.

Мені здалося, що будинок також радіє моєму рішенню.

4. / Аліна / *На прийомі*

Мені пекельно не хотілося туди йти. Часи, коли я попискувала від захвату, передчуваючи черговий шмат безкоштовного паблісіті, минули років сім тому — якщо взагалі були. Зараз же цей прийом означав для мене ли-

ше одне — нудьгу, зелену, як молода капуста. Ті самі обличчя, ті самі промови, усмішки, фальшиві, мов циганське золото, і такої ж щирості компліменти. Крім того, я погано переносила юрбу, а юрбою для мене ставала будь-яка компанія більше трьох чоловік. І найголовніше — зі мною не було Михайла. Із ним усе це пройшло б легше. Він умів підбадьорити мене лише своєю присутністю, умів усміхнутися так, що навіть безглузде торохтіння дружин олігархів, які зроду не тримали в руках нічого, окрім кредитної картки та журналу «Космополітен», починало здаватися якщо не милим, то цілком стерпним. А його коментарі, підкреслено серйозно проголошені за келихом якого-небудь коктейлю Молотова, незмінно вражали своєю оригінальністю, іронією, а деколи — нищівним, але обґрунтованим сарказмом. Так, із ним мені було б легше. Але... маємо те, що маємо, і в сухому залишку у нас — величезна зала для прийомів, орендована в Будинку вчителя за смішні гроші, сам прийом — на честь відкриття української філії відомого російського видавництва, і величезна купа людей, цілий мурашник — автори, видавці, газетярі, радіо, телебачення... Усі, в кого вільні руки, п'ють та жують з таким зосередженим виглядом, ніби це дійство тягне на Нобелівську премію. Або бодай на медаль. А мені нудно. Так, я знаю, що мусила прийти сюди — врешті-решт, саме це видавництво мене друкує. Утримує мене. І я прийшла. Тоді чому ж до багатьох речей я виявилася просто не готова? Адже вони не в дивину мені, усі ці розмови, промови, тости, ділові пропозиції, ретельно

замасковані під світські плітки — то чому мені так зле? Михась обіцяв приїхати та підтримати мене, якщо встигне — але я не надто на це покладалася. Він подався далеко за місто, на оглядини омріяного мною будинку, і я дуже сподівалася, що у нього все вийде. Нехай привезе мені добрі вісті, а на цій вечірці може й зовсім не з'являтися. Я перетерплю. Все, що завгодно, навіть...

Мій погляд упав на дальній кінець довгого столу, і я зрозуміла, що поквапилася, говорячи «все, що завгодно». Бо там із келихом шампанського і двома живими підпорками біля довгих, як у мавпи, рук, стояло те, що я витерпіти не змогла. То був Остап. Яюсь я зовсім випустила з уваги, що такий стовідсотково світський лев не зможе проігнорувати цей променад... Праворуч від нього скромно тушувалася його жінка, Ірина здається, — низенька, повненька, але загалом дуже мила — якщо стерти вираз приреченої покірності з її білого личка. Чоловік явно привчав її до регулярних виходів у світ. Ліворуч же звивалося в'юном щось худеньке, штучно-руденьке і шалено юне. Я запідозрила, що це той самий молодий і обдарований бог креативу, в жертву якому принесли мого чоловіка, але найгірше було ще попереду. Я не встигла відвести очі, як вертляве дитя впіймало мій позирок і, штовхнувши Остапа в бік, посунуло на мене з невідворотністю долі. Якусь мить повагавшись, Остап та Ірина потупцяли за ним, практично слід у слід.

— От лайно, — вилаялась я крізь зуби і завертіла головою, шукаючи можливість для відступу. Не тому, що я боялася Остапа — ні, я іншого боялася. Що дійде до

бійки. Мене аж тіпало від бажання запустити нарощені спеціально для цього прийому в салоні краси акрилові нігті в очниці Остапа. Але я не могла дозволити собі таку розкіш. Не тут і не зараз. Не на очах у моїх видавців, з якими я вже встигла люб'язно поспілкуватися і для яких була одною з принад цього вечора. А такий скандал не додасть мені популярності. Мій імідж — тонка, розумна, вихована особа, письменниця, що творить інтелігентні речі для інтелектуально розвинених жінок, дідько б його вхопив, той імідж! Як він псує задоволення! Я ще раз озирнулася і впевнилася, що відступати нікуди — позаду Москва, в усіх значеннях цієї безсмертної фрази. Що ж, тоді — в бій. Деколи слово сильніше за зброю — чи мені цього не знати?

— Боже правий, — сказала я, відкашлявшись, щойно колишній начальник Михася та його міні-почет наблизилися на потрібну відстань, — та це ж ніхто інший, як Остап Селезнюк! Шановні телеглядачі, сьогодні передача «У світі тварин» познайомить вас із дуже цікавими мешканцями саван, а саме: з гієнами. Я собі, грішна, думаю, що воно смердить, а то ти до нас зазирнув на гостину! Як ся маєш, Остапе? Усе ще харчуєшся падлом?

— Сподіваюся, — Остап підбрався і навіщось обійняв свою Ірину — так, ніби збирався врятувати від моїх зазіхань чи то її фальшиве смарагдове кольє, чи її потрійне підборіддя, — ти здатна триматися, як цивілізована людина.

— Гієни, — радісно оголосила я невеличкій (чоловік сім) юрбі, що негайно зібралася навколо мене, безпо-

милково вловивши запах крові та скандалу, — маловивчені тварини. Їхні звички й досі заводять учених у глухий кут. Але гієнам, як ви всі добре розумієте, на це начхати! Боротьба за виживання набирає в їхніх згрях страхітливих форм. До того ж...

— Негайно припини, — прошипів Остап, як гаспид, що замість яду плюється звичайною слиною. — Краще подбай про свого альфонса. Він ще нескоро знайде собі порядну роботу! Ходімо, любя. — Він схопив дружину за руку і вже хотів ушитися, як робив завжди, опинившись в епіцентрі конфлікту, але було надто пізно. Я не збиралася відпускати його так просто. Цей телемачо прийшов сюди пообертатися в милому його серцю вищому світі й послухати перехресні плітки — ну то зараз сам стане їх героєм. Сіре лице Михайла досі стояло в мене перед очима, а у вухах набатом лунало «Я відчував себе потрібним, Лі». Я прагнула помсти. А блискучі очі гостей, що згуртувалися навколо нас, прагнули продовження, байдуже з чийого боку, тому я залюбки пішла їм назустріч.

— Скажи-но, Остапе, — мовила я, понизивши голос до тієї інтимності, що привертає до себе увагу більше, ніж крик, — ти вже позбувся шкідливої звички трахати своїх секретарок? Ти б собі свинцеві штани замовив чи що. І ширинку запаяв. Бо розориш рідний канал. За три роки — дві декретні відпустки і один лікарняний через невдалий аборт, куди воно годиться?! Суцільні збитки для соцстраху, плюс твоя підмочена репутація. Чи тебе це не хвилює?!

Під час мого спічу бідака Остап продемонстрував на своєму обличчі увесь спектр веселки плюс кілька запозичених кольорів. Ситуацію ускладнювала Ірина, яка слухала мене із жадібністю неофіта і також сильно мінялася в лиці.

— Це все плітки, — пробурмотів нарешті Остап. — З твого боку це ницо. Дешева помста за Михайла. Та я ніколи...

— Помста не буває дешевою чи дорогою, Остапчику. Вона або є, або її немає. А щодо ницості... тобі видніше. Ти винайшов ницість. Ось тільки... а як назвати мужика, котрий кидає буквально під парканом неповнолітню дівчину, що стікає кров'ю, бо зробила від нього кримінальний аборт?! Далекоглядний? Обережний? Принциповий, трясця твоїй мамі?! Як?!

— Остапе, ти знаєш, про що вона говорить?

«Вона» — це я. Голос Ірини тремтів, а на очах бриніли сльози, але мені не було шкода її. Я не могла жаліти жінку, яка добровільно вийшла заміж за Остапа.

— Вона п'яна. І сама не тямить, що верзе, — зібравши залишки того, що у нормальних людей зветься гідністю, Остап висунув уперед підборіддя — я ледве не порізалася.

— Я ненавиджу Київ, Остапе. Терпіти його не можу. Але одну річ у ньому я все ж люблю. І знаєш яку? Київ — це велике село. Тут усі про всіх усе знають. А я, до того ж, збираю плітки — це ти вірно зауважив. Становище зобов'язує. Однак диму без вогню не буває. Один раз — просто випадок, другий — збіг обставин, третій — закономірність, чи не так?

— Вибачте, — креативне дитя, про яке я, каюся, зовсім забула, виступило вперед і простягнуло мені руку. — Нас не познайомили. Мене звать Арсен, і я...

— Я знаю, хто ти. Ти — той, хто позбавив роботи мого чоловіка. Тому забирайся звідси і не псуй дорослим тьотям та дядям втіху від світської бесіди. Я ще не все сказала.

— Ваш чоловік — учорашній день, — упевнено заявив Арсен. — Навіть позавчорашній. В усіх сенсах цього слова. А я можу стати вам у пригоді, — і він масляно всміхнувся. Якби я не була така зла, то неодмінно б розреготалася. Схоже, цей тінейджер клинці до мене підбиває!

— І як саме?

— Ми можемо поговорити про це віч-на-віч?

— Ні. Але я можу тебе всиновити, хлопчику. Хочеш? А тоді на цілком законних підставах поставлю тебе в куток. Хто тебе навчив перебивати дорослих?

— Сам навчився. Тому й обійняв хорошу посаду. Я взагалі багато чого вмію, — багатозначно мовив Арсен. Я зловтішно пирхнула, помітивши, як люто блискає очима Остап на свого нового цінного співробітника. Хороший піар-директор, нічого не скажеш — замість загасити конфлікт, навпаки, підкинув лайна. Чудова реклама їх каналу для десятка сторонніх вух.

— Не сумніваюся. І вірю всім серцем, що твій бос скоро відчує твоє вміння на собі. Я ще погуляю на поминках вашого каналу, неодмінно під баян. А в очікуванні цього світлого дня продовжимо розмову про Раїсу. Так же її звали, твою останню пасію, Остапе? Раечка.

Сімнадцятирічна дівчинка, яка вирішила краще скалічити себе назавжди, аніж мати від тебе дитину. Що ж, як жінка жінку, я її розумію.

— Та хто б говорив! — викривив рота Остап. — Тобі вже під сорок, Аліно, а дітей немає, як не було! Хто з вас безплідний, ти чи Михась?

— Ніхто, крім нашої розмови. — Сучий син знав, куди бити, але я була готова до цього, і лише трохи стиснула ліву руку, щоб опанувати себе. Дивно було б чекати, що Остап не скористається моєю ахіллесовою п'ятою і без опору, спокійно дозволить знищувати якщо не його самого, то його шлюб — точно. — Це моя принципова позиція. Від часу знайомства з тобою мені почали снитися страхіття, що мій син виростає і стає твоїм двійником. Таке важко витримати. Остапе, а чи відомо тобі, що секс з неповнолітніми — карний злочин?!

Глядачі задоволено загомоніли. Моя жертва налилася кров'ю від п'ят до самої маківки.

— Ах ти ж сучко! Ти, трясця тобі...

— Що тут відбувається? — пролунав спокійний голос.

— Михасю! — Я озирнулася і аж скрикнула від радості, — ти вже тут! Пам'ятаєш Остапа?

— Ні, — кліпнув очима мій чоловік. — А хто це?

— Не має значення.

— Гарзд, — Михайло холодно оглянув Остапа, зневажливо — Арсена і трохи здивовано — Ірину, що знесилено і беззвучно ворушила білими мов крейда вустами, водночас відштовхуючи руку чоловіка від свого стегна. — Тоді можна тебе на хвилиночку?

— Якщо встигнеш.

Чоловік скупно всміхнувся на наш давній домашній жарт, і ми вийшли з невеликого кола вдячних глядачів, що готові були вибухнути оплесками, до відносно вільної від людей стіни з гіпсовим барельєфом Івана Франка, зупинившись прямо під вусами Каменяра.

— Чудово виглядаєш, Лі.

— Брехня, але спасибі. — Про свій вигляд після чергової згадки про те, що я не можу мати дітей, мені відомо все. Здається, Михайло, зрозумів, про що йшлося, або встиг щось таке почути, бо співчутливо кивнув.

— Сильно він тебе дістав?

— Пусте. Я його перша зачепила.

— Не варто було, Аліно. Думаєш, до нього дійде?

— Думаю, він буде озиратися, йдучи додому поночі.

Поки що мені цього досить. Михасю... ну, як?

— Що — як, люба?

— Михайле!

— Я тут.

Я завмерла, не сміючи вірити своєму щастю. Чоловік поведився так завжди, коли хотів зробити мені сюрприз — довершений сюрприз, а не лише планував його. Він незмінно дражнив мене, удаючи, що не тямить, про що йдеться. Його забавляло моє нетерпіння, а мене — його невинні очі. І ось тепер... це може означати лише одне.

— Усе добре?

— Доповідаю: більш ніж добре. Чудово, я б сказав. Цей дім — диво, справжнє диво, Лі. Він — *наш*, ро-

зумієш? Я це відчуваю. Відразу відчув, щойно відчинив двері. Все найголовніше там є — вода, газ, навіть меблі. Два поверхи, є прекрасна кімната для твого кабінету, і... — він зам'явся.

— І що?

— І достатня кількість інших кімнат. Він просторий, а краєвиди... Пейзажі за вікном — це просто щось. Навіть озерце поруч, надзвичайно гарне. Шкодую, що я не художник... Ага — ще сусіди, Лі!

— Які сусіди?

— Ніяких, — підморгнув він мені, усміхнувшись. — Найближчий хуторець за кілометр від нас. Там нікого немає. Нікого не буде, тільки ти, я і тиша. Господи, я сам не вірю, що цей будинок — наш. Не думав, що так захоплюся. Нарешті!

— Ти вже купив його?!

— Ні. Тобто так. Я дав Альберту аванс, а завтра ми підпишемо договір купівлі-продажу. Ти мені вір, Аліно. Ти не пожалкуєш, клянуся. Там ще треба зробити косметичний ремонт — якщо напружуся, то впораюся за два тижні, а решту несуттєвих дрібниць зможемо підмаршкетити, як заселимось. Ти поки що побудеш у Києві, закінчиш той свій роман, а я все зроблю як слід. Згода?

— Я бачу, ти все вже спланував, — повільно проказала я, ненавидячи себе за капризні нотки, що раптом прослизнули у цій фразі. Я абсолютно не мала на що скаржитися. Ось переді мною стоїть чоловік, якого я кохаю, і простягає мені мою мрію на таці з блакитним обідком. Чим я незадоволена? Я не розуміла цього, але

добре помітила, як від моїх слів витягнулося обличчя Михася, і відчула себе негідницею.

— Я гадав, ти зрадієш, — холодно мовив чоловік, перш ніж я встигла вибачитися. — Просто хотів, щоб ти заїхала у готове житло без запаху вогкості й плісняви.

Я кивнула і обійняла його, на мить сховавши обличчя в нього на плечі.

— Вибач. Я дуже рада, любий. Давай так і зробимо. Це досить далеко від Києва?

— Достатньо, — у голосі Михайла забриніла відлига. — Під сто кілометрів у житомирському напрямку. І коштує він разом з ділянкою у двадцять соток усього нічого — коли скажу, ти не повіриш. Сам не вірив, доки не переконався... Я винний товстому щонайменше пляшку віскі за прекрасний варіант.

Повз нас, ледь тягнучи ноги, наче розбитий паралічем, проповз Остап — Ірини поруч з ним я не зауважила — і прошипів у мій бік щось на кшталт «Горіти тобі в пеклі!». Деколи телевізійники говорять дуже образно, хмикнула я у відповідь, а потім викинула його з голови й дозволила думкам остаточно перемкнутися на те, про що мріяла все життя.

З цими ж думками я засинала у темряві, у нашому ліжку, обмінявшись із чоловіком порціями взаємної любові. Зараз він спав, а я притиснулася до його теплого боку й уявляла собі будинок десь там, далеко, у глибинах нічного лісу. Будинок, що відтепер був нашим. Потім очі остаточно зімкнулися, а Михайлові описи ожили, матеріалізувалися, підхопили й понесли

мене туди, де чекало те, чого я досі ніколи не мала — свій дім.

Мій дім. Моя мрія.

5. / Михайло / *Спогади*

На тому вечорі я ненавмисне збрехав Аліні — якщо напружитися, то впоратися з косметичним ремонтом можна було за три-чотири дні. Але напружуватися не хотілося. Буквально все в цьому місці — повітря, тиша й на диво лагідне сонечко, що однаково рішуче пробивалося крізь верхівки дерев і вранці, й увечері — протестували проти будь-якого надриву. Тому я взявся за справу неспішно й розсудливо.

Щонайперше замінив скло у вікні дитячої кімнати на другому поверсі привезеним з Києва шматком — розмір я про всяк випадок зняв ще за перших відвідин будинку разом з Альбертом півтора тижня тому. Потім за якісь три години обдер шпалери в усьому домі, а отримані кілька мішків паперу витяг надвір і спалив. Ми з дружиною були прихильниками фарбованих стін, а в цьому будинку сам Бог велів дати волю творчій фантазії. Необхідні фарби, ґрунтівки, клеї, пензлі, валики та інший реманент зайняли увесь багажник мого старенького «рено 25» плюс невеличкий двоколісний причіп, який нарешті повністю виправдав своє придбання. Я привіз усе, що тільки могло знадобитися мені для перетворення цього покинутого котеджу на затишне сімейне гніздечко.

Хазяїн, що звів цей будинок, знав свою справу. Я виявив, що мені навіть не доведеться вирівнювати стіни під фарбування — вони були майже бездоганно рівними. Лише в двох чи трьох місцях знайшлися дрібні сколи й тріщини, але зашпаклювати їх було справою кількох хвилин. Таким чином, по обіді, близько четвертої, я вже мав повністю голі стіни по всьому домі, а до восьмої вечора вони були успішно вкриті емульсійною ґрун-тівкою. Я ж із ниючою спиною, важкою головою і двома пляшками пива розташувався надворі, де запалив багаття, збираючись засмажити загорнуті мені Аліною мисливські ковбаски.

Лише зараз я відкрив справжній сенс слова «блаженство». Це коли сидиш на розкладному стільчику на лісовій галявині, яка входить у твою власну ділянку, біля власного ж двоповерхового будиночку, відчуваєш обличчям жар від вогнища, котре плюється в небо міриадами метеликів-жаринок, п'єш тепле, але все одно надзвичайно смачне після вдало виконаної роботи пиво, заїдаєш його ковбасками із смаком диму та слухаєш вечірню пісню якоїсь заливистої птахи. Навкруги ані душі. Цю порожнечу дуже повільно огортають медові літні сутінки, а все це вкупі свавільно бере тебе — та й очищує зсередини, розчиняє увесь негатив, як розпечена сковорідка шматочок масла. Куди й діваються образи, зневага, злість, невдоволення собою й навколишнім світом, розчарування, біль і просто безпідставний смуток. Все це неначе тане, виливається у цей вогонь, щоби потім зграйкою нешкідливих вогненних цяток злетіти

в бездонне вечірнє небо. А всю твою розслаблену й розморену свідомість сповнюють лише приємні спогади...

Аліна увійшла до мого життя у дев'яносто сьомому. Я навіть запам'ятав точну дату — чотирнадцятого жовтня. Тоді я працював на каналі завідувачем відділу програм і випуску, і в цей день мій відділ ледве не вляпався в халепу. Увечері мав стартувати наш новий проект — півгодинна програма «Маю думку», в якій ми збиралися в прямому ефірі зіштовхувати лобами двох абсолютно різнопланових гостей, примушуючи їх дискутувати на певні відсторонені теми. Першою парою мали стати відомий нейрохірург та не менш відома вітчизняна рок-зірка, а тема нинішньої дискусії звучала так: «Чи легко бути відомим?». Це шоу ми вигадали разом з Катериною Радченко, моєю вірною заступницею, котра кількома роками по тому першою не змогла знести прищестя Остапа Селезнюка на роль Великого Боса і звільнилася. Ну а до того ми з нею були чудовою командою. Ця мініатюрна, підстрижена під Мірей Матьє жіночка була просто незамінною, яку б справу їй не доручили. Швидкість, з якою Катерина виконувала роботу, вражала, і я завжди підозрював, що вона почасти телепат. Напевно, саме це дозволяло їй розуміти мене з півслова, а також постійно бути в курсі всіх новин — як хороших, так і поганих. Тому саме вона й повідомила мені о пів на п'яту — рівно за годину до запланованого ефіру — що нейрохірург абсолютно точно не прийде на програму, бо в нього терміновий виклик на операцію.

Я саме інструктував нашого блондинистого красеня-ведучого, Влада Костровського, стосовно тактики по-

ведінки з шановними гостями, хоча з тим досвідом про-
ведення випусків новин та політичних шоу, який він
мав за плечима, Влад сам міг повчати кого завгодно. Та
все одно терпляче вислуховував мої інструкції, коли до
студії увійшла Катерина й незворушно видала нам цю
вбивчу новину. Ми залякли.

Влад отямився першим, заявивши, що не збирається
провести півгодини сам-на-сам з вітчизняним варіантом
Міка Джаггера, бо зовсім не є його палким прихильни-
ком, щоб не сказати більше. Тому або ми терміново зна-
ходимо ще одного гостя, або ведемо свій проект самотуж-
ки. Швиденько прогнавши в думках усі можливі варіанти
й кандидатури, я не виніс нічого втішного і вже був гото-
вий почути оглушливий тріск нашого провалу, аж раптом
зауважив, що Катерина спокійна й безтурботна, як афри-
канська левиця, котра щойно ковтнула кількох місіонерів
і насолоджується їх перетравлюванням. Звісно, я не міг
не поцікавитися причинами її нірвани.

— Богдана Нечай, — відказала вона у відповідь. А ко-
ли я відкрив рота, щоби уточнити, чиє це в дідька ім'я,
вивудила зі своєї сумочки досить потерту книжечку в м'я-
кій обкладинці, весело підморгнула й простягла нам з
Владом. На палітурці покетбуку, під цим самим іменем,
напівгола і дуже негарна жіночка вигиналася літерою s у
схожих на стовбури секвої руках мускулястого хлопаки,
що схилився над нею. Обоє — на фоні фонтана сумнівних
бризок, що за Фрейдом мав символізувати вибух пристра-
стей. Поверх усього цього красувалася тиснута золотом
назва російською — «РАБІНЯ ЧУВСТВ». Остаточо по-

хнюпившись, я глянув на зворот — там виявилось фото білявки (напевно фарбованої) з яскравими блакитними очима й широченною білозубою посмішкою. Інформація про неї була куцою і відверто рекламною.

Влад вихопив з моїх рук книженцію, щоби більш детально вивчити зображення авторки, а я повернувся до Катерини і звів брову в знак питання.

— Аліна Різник — наш єдиний шанс, — впевнено сказала Катерина тоном досвідченого навіювача.

— Хто? — здивувався я.

— Вона. Авторка. Богдана Нечай — це її псевдо. Пише чудові жіночі романи, багато друкується в Росії — заради грошей і трохи у нас — суто для задоволення. Прекрасна співрозмовниця і дуже гарна жінка. Маю честь бути знайомою з нею особисто.

— Беремо, — ствердно кивнув Влад, продовжуючи уважно роздивлятися зменшену копію Аліни-Богдани. Можна було не сумніватися, що він вже домалював в уяві решту її тіла, котре на фото обривалося вирізом на блузці. Я відібрав у нього книжку і несхвально потрусив нею в повітрі.

— На що ви мене штовхаєте? Я в останню чергу можу повірити, що ця кралечка є письменницею, а тим більше пристойною. Не здивуюся, якщо на це миле личико працює цілий сонм спеціально найнятих її татусем «літературних негрів». Мені потрібна дійсно цікава людина, а не...

Навіть не дослухавши, Катерина вщент розбила всі мої претензії:

— По-перше, вона вже три роки, як сирота, тому візьми свої слова назад. По-друге, вона справді письменниця — і таки пристойна, хай як тобі, Михайле, важко в це повірити. Інтелекту деяких блондинок можуть позаздрити найвзірцевіші у цьому плані чоловіки. До речі, — щоб ти не сумнівався — її волосся світле від природи. По-третє, стосовно цікавої людини... Якщо ця кралечка не забалакає нашу шановну рок-знаменитість, я в тебе на очах з'їм цю книжку. Ну і останнє — шановний шефе, а хіба в тебе є на прикметі хтось інший?

Вона мала рацію, як завжди. Я глянув на годинника і відразу спітнів, побачивши, що до початку залишається сорок хвилин.

— Гаразд, Катю, під твою відповідальність — я згоден. Якщо тобі зараз вдасться видзвонити її й переконати взяти участь...

— Вже зроблено, шефе. Я знала, що ти погодишся, тому зателефонувала Аліні ще двадцять хвилин тому і переповіла, як сильно ти просиш її приїхати. Максимум за півгодини вона теоретично вже має бути тут.

— Теоретично... — буркнув я, не знаючи, до чого ще присікатися. Влад шкірився, як школяр. Я тицьнув йому аркуші з текстом, наостанок подарував обом багатозначний погляд, який мав дати їм зрозуміти, що в разі катастрофи на дно підемо всі разом, і ми з Катею рушили у вестибюль чекати на прибуття наших поважних гостей.

Рок-світило з'явилося за п'ятнадцять хвилин до ефіру, на власному авто з водієм, котрий (водій, звісно, а не автомобіль) навіть провів свого дорогоцінного паса-

жира до дверей, рятуючи широкою парасолькою від рясного жовтневого дощу. У вестибюлі зірка театральним рухом плечей позбулася свого шикарного пальта, що було підхоплене тим самим водієм, і дозволила Катерині, на яку я ще зранку повісив почесний обов'язок зайнятися рокером, як на єдину серед нас володарку сталевих нервів, відвести її до студії. Я з полегшенням зітхнув і став визирати нашу форс-мажорну гостю.

Чекати довелося недовго — ще за п'ять хвилин та вийшла з жовтого таксі, що загальмувало біля наших дверей. Невисока білява жіночка у блакитній джинсовій спідниці середньої довжини і рожевій блузці, з накинутим на плечі пальтечком кольору кави з молоком, вона увійшла до вестибюлю, струсила з волосся воду й з цікавістю роззирнулася. Я відразу покрокував до неї, хоча було бажання просто постояти в стороні й непомітно поспостерігати за її невимушеними рухами. У житті письменниця виявилася куди більш симпатичною, ніж на обкладинці своєї книжки. Наблизившись, я відрекомендувався і простягнув руку. Не всі жінки приязно сприймали таке суто чоловіче привітання, але Аліна-Богдана без жодного несхвалення трусонула мою долоню, чим ще більше потішила. Досі цей маленький тест мене не підводив, і я чомусь зрадів, що дівчина його пройшла.

— А я — Аліна Різник, — співучим голосом назвалася вона у свою чергу. — Вибачте за мій вигляд, Катерина спіймала мене за пранням. Я саме замочила майже всі свої речі, — вона дзвінко засміялася, ніби запрошуючи мене подивуватися такій непрактичності. — Вже не

планувала нікуди виходити сьогодні, але від такої пропозиції відмовитися не змогла. Утім, Катя сказала, що з-за столу буде видно лише верхню половину мене.

— Це правда, — я раптом зрозумів, що все ще тримаю руку Аліни у своїй, і квапливо розтиснув пальці. — І велика втрата для телеглядачів.

— Не перебільшуйте, — зронила літераторка, вже крокуючи за мною коридором студії. — Краще скажіть, хто буде моїм опонентом? Бо я не встигла як слід розпитати Катерину — забракло часу. Навіть фарбувалася в таксі.

Я назвав прізвище. Аліна присвиснула.

— Сам!? Буде весело, дідько! А хто ведучий?

— Влад Костровський.

— А, цей ваш симпатяга. Ну що ж... Поборемося.

Передача пройшла куди краще, ніж я очікував після новини про нейрохірурга. Над плечем оператора я дивився на Аліну й готовий був призначити її міністром кабінету міністрів, як мінімум. Жодного зайвого руху, жодного зайвого слова, і прораховані до сотих аргументи у відповідь на інколи хамувату двозначність візаві. Увесь ефір вона трималася бездоганно, без видимого хвилювання, і м'яко, але рішуче обривала всі спроби співака надміру влізти в її особисте життя. Мені подобалася її осанка, лазурові зіниці, що лукаво сяяли з-під довгих коричневих вій, забране у простий вузол довге золотаве волосся і губки, що, здавалося, ні на мить не мали спокою: вони то склалися в приязну усмішку, то в сардонічну гримаску, то округлялися в німому, але такому виразному здивуванні чи обуренні... Мені сподобалося в ній усе, а те,

перше враження про неї, складене поза очі, як про анекдотичну білявку із силіконом замість мозку, випарувалося без сліду. Язичок у письменниці виявився як рапіра — такий хірургічно точний сарказм мені нечасто зустрічався. Рок-світило натхненно і зі знанням справи штовхав довгі спічі, примушуючи Влада постійно потайки зиркати на годинника, і здавалося, що після таких ґрунтовних промов тему вичерпано... аж допоки кілька влучних зауважень Аліни не руйнували словесні побудови зірки, як карткові будиночки. За п'ятнадцять хвилин ефіру я б заприсягнувся, що зараз переважна більшість глядачів перед своїми екранами симпатизує саме цій білявці.

Коли ближче до закінчення мова зайшла про прихильників та їхню поведінку, музикант заявив:

— Знаєте, приємно, коли твою творчість люблять і шанують, але деколи втручання у твій приватний простір як журналістів, так і простих слухачів схоже на цвях в одному місці.

— А яка ваша думка, пані Аліно? — Влад, що у своєму кріслі умлівав від насолоди спілкування, повернув до гості породисте лице. — Як людина, що також не має дефіциту людської уваги, ви згодні?

— Кожна людина, — сказала письменниця, — здатна захистити свій приватний простір, і їй цілком до снаги зробити це настільки добре, наскільки вона цього бажає. Інша річ, якщо у гонитві за популярністю ця гіпотетична, — тут Аліна зробила красномовну паузу, — особа прагне залишатися у всіх на вустах, на шпальтах газет, на телебаченні та бігбордах за будь-яку ціну — тоді

їй нічого скаржитися на надмірну увагу до себе. Не можна з'їсти пиріжок, не надкусивши його.

— Що не кажіть, але мають бути якісь межі, — за-протестував співак.

Аліна кивнула:

— Авжеж. І ці межі кожен визначає сам. Кожен сам прокладає той невидимий кордон, за який немає доступу нікому із зовнішнього світу. Знову ж таки, якщо хтось хоче жити без внутрішніх кордонів, є громадянином віртуального світу, космополітом, — останнє слово літераторка буквально виплюнула, — то хто, я вас питаю, йому лікар?

— Ви говорите як врівноважена й розсудлива людина, — вкрадливо мовив музикант. — Та скоріше за все не знайомі із *справжньою* популярністю. Це палиця з двома кінцями. Ви знаєте, я дуже м'яка, терпляча персона, але інколи і в мене уривається терпець. Дуже багато заздрісників навкруги, справді... І дехто, впізнаючи мене, навмисно намагається якось дошкулити, довести мені, що насправді я такий само сірий, як і він сам... Я цього не люблю. Інколи ледве стримуюся від того, аби, приміром, не наказати водію підсадити на капот пішохода, який ледве повзе через дорогу, явно хизуючись тим, що ти мусиш стояти, пропускаючи його. От по дорозі сюди, наприклад, якийсь дідуган уперто попер через перехід, не зважаючи на те, що зелений вже почав блимати, і ми з Гариком мали чекати три хвилини, затримуючи рух, доки це чудо не дісталось протилежної сторони і...

— Вчинок справжнього мученика! — сплеснула руками Аліна, і Влад гикнув, не стримавшись. — Мені навіть

нічого вам відповісти на це... Хіба що побажати дожити до глибокої старості, коли похід до аптеки за свічками від геморою перетвориться для вас на незабутню подорож, а ще краще, якщо на пішохідному переході вас підсадить на капот своєї машини якась неординарна особистість. Якщо таке станеться — не засуджуйте її суворо. Адже це глибоко нещасна людина. В неї так багато заздрісників...

На щастя, саме у цей момент мала піти рекламна пауза, і Влад рішуче оголосив її, надавши обличчю серйозності. А потім зігнувся навпіл і зареготав. Лице рок-зірки набуло багрового кольору, поки він переводив спантеличений погляд з ведучого на Аліну. Музика збав- нув, що його сентенції знов завели його зовсім не туди, куди він планував. По очах було видно: тепер він споді- вається на реванш. Та мене взяли сумніви, що йому вдасться здолати цю симпатичну білявку. Катерина казала правду, і, схоже, з'їсти книжечку під назвою «РАБІНЯ ЧУВСТВ» доведеться не їй, а мені.

Після рекламного блоку, вже насамкінець програми, згідно із режисерським задумом, співрозмовники мали обмінятися трьома особистими питаннями. Аліна, якій надали першість по праву жінки, чемно спитала співа- ка про творчі плани, про маршрут майбутнього турне і про те, яких домашніх тварин, окрім себе, він любить. Музикант спалахнув, як гас від сірника, і, пробурмотів- ши щось на кшталт «Ненавиджу тварин», промовив, масно виблискуючи крихітними оцелями:

— Я читав кілька ваших романів, пані Аліно. Там є дуже відверті сцени. Ви змальовуєте свої пригоди?

— Якби письменники творили, спираючись лише на власний досвід, мухи дошли б від нудьги, сідаючи на книжку. Жюль Верн писав про подорожі, не виходячи з дому, але як писав! Всі його читачі були певні, що він — відомий мандрівник. На мою думку, для творця головне — багата уява та вміння фантазувати. І що-що, а фантазія у мене вкрай бурхлива.

Мені раптом нестерпно захотілося перевірити, де саме знаходиться край бурхливої фантазії Аліни. А співак не вгавав:

— Сьогодні ви говорили про те, як важливо бути правдивою із собою та оточуючими. (Аліна справді сказала це — мова йшла про порушення правил, які ніхто не бачить, але тим не менше, вони існують і завдають іншим шкоди). Тобто ви — людина чесна і високоморальна. А ви можете сказати нам відверто, скільки у вас було коханців?

Перш ніж я встиг обуритися, а Влад — схопитися за голову, Аліна спокійно відгукнулася:

— Можу. Рівно стільки, скільки я хотіла. Останнє питання?

— Тоді що б ви сказали мені, якби я зараз запропонував стати вашим коханцем?

— Хай щастить, — широко всміхнулася дівчина, і всі зрозуміли, що реванш рок-світила виявився пшиком.

На цьому передача завершилася. Вже наступного дня наші рейтинги стрімко стрибнули вгору, чого ніхто особливо не очікував, але, як пізніше визнавали ми з Владом і Катериною, той перший, пілотний випуск був найкращим. З тих часів і до закриття програми у дві тисячі пер-

шому в студії побувало багато різного народу, траплялися цікаві епізоди, та до рівня першої програми жоден з випусків так і не наблизився. Це визнавали навіть глядачі.

Ну а того жовтневого вечора я проводжав Аліну до виходу. Поки я допомагав дівчині вдягати її пальтечко, сама вона не відривала очей від іншого кінця вестибюлю, де вірний водій так само допомагав убиратися бідолашному музиці. Під час цього процесу співак випадково перетнувся поглядом з Аліною, після чого роздратовано висмикнув пальто з рук водія, абияк натягнув на плечі й швидко вийшов геть, грюкнувши дверима.

— Ви добряче вчепили його за живе, — сказав я.

Аліна знизала плечима:

— Це вийшло незумисне. Я сподівалася на ввічливе спілкування. Ненавиджу зверхність. Я була дуже різкою?

— Ви були неперевершеною. Влад замкнувся у чоловічому туалеті й регоче. А вся команда зараз пішла в апаратну дивитись запис.

— Тобто передача вийшла вдалою?

— Авжеж! Ще питаєте! І тому мій обов'язок — віддячити вам за те, що погодилися взяти в ній участь. Не заперечуватимете, якщо я запропоную вам разом пообідати?

— Я якраз збиралася напроситися на запрошення як компенсацію за ці півгодинні танці з вовками.

— Ви справді не відмовитесь?

— Не з вашим щастям, пане Михайле.

— Просто Михайло. Ніякої панщини, — я радів як першокласник, котрий дізнався про відміну всіх уроків. — Ви любите піцу, Аліно?

Я освідчився їй через півроку від того дня, і вона сказала «так» без роздумів та коливань. Ще через півроку ми одружилися. Я був щасливим із нею. Лі виявилася цілісною натурою, без компромісів та пристосуванства. Вона завжди і в усьому віддавала всю себе — чи то у справі, за яку бралася, чи в коханні, і цією самовіддачею вимагала такого ж ставлення до себе. Сподіваюся, я зміг їй дати це, принаймні вона ніколи не скаржилася. Аліна вірила в те, про що так яскраво писала, — у любов та вірність, у чесні стосунки, що ґрунтувалися на відданості та взаємоповазі, у те, що закохані мають підтримувати одне одного і бути разом навіть усупереч усьому світу, і тут для неї також не існувало напівтонів. Доходило до смішного: Лі обожнювала мелодрами, записувала на відео серіали, подібні до «Історій кохання», також полюбляла легку еротичку — але лише до того моменту, поки на екрані не виникав адюльтер. Щойно таке траплялося, телевізор безжально вимикався, а повітря в кімнаті коливалося від обуреного спічу, в якому на горіхи діставалося усім, від режисера та сценариста до художника по костюмах. Милість проливалася лише на акторів, бо, як часто повторювала моя чарівна дружина, така у них робота. Якщо ж врахувати те, що подружня зрада в тій чи іншій формі виникала під час перегляду кожного фільму, Аліні доводилося нелегко. Я кепкував з неї, та вона не ображалася.

— Я не ханжа, я просто принципова, — незмінно відповідала вона на всі мої закиди. Я звернув увагу на ще одну річ — у її книгах нові стосунки ніколи не починалися зі зради. Усі — й герої, й героїні — спочатку

поривали з минулим, а потім намагалися побудувати майбутнє. Це мене теж смішило.

— Так не буває, Лі, — доводив я. — Життя в твоїх романах чорно-біле, як старі фото. Це нереально. Я дивуюся, як твої книги взагалі купують?

— Дуже просто. Дістають гроші з гаманця, віддають їх продавцю — рибка в сітці. Тобі ніколи не спадало на думку, Михасю, що багато читачів, а особливо — читачок, переїли реальності до відрижки? Відкрий будь-яку газету, ввімкни телевизор — і реальність ллється на тебе брудним потоком, збиває з ніг, і ти захлинаєшся нею і тонеш... А людям інколи хочеться прочитати про те, як не буває — твоя правда, — але як *має* бути. І я пишу про це, бо це мої романи. Мій світ, і я його хазяйка. Я там королева і богиня, я роблю все, чого моя ліва п'ятка зажадає, а про те, що це подобається не лише мені, свідчать мої гонорари...

Ось таку я мав дружину — гордовиту, принципову, дотепну й унікальну геть у всьому. Зараз я вже не зміг би жити без неї. За нашого спільного життя були різні періоди, були й чорні смуги, але з кожним роком, що минав, я кохав її ще більше. І сподівався, що ось тут, позбувшись присутності остогидлого міста, ми разом із ним позбудемося й тих небагатьох речей, котрі досі заважали нам обом бути щасливими без усяких «але». Принаймні для цього ми мали всі шанси.

Я проковтнув залишки пива, загасив багаття і пішов у дім. Ніч обіцяла бути теплою, тому я вирішив насолодитися прощальною люб'язністю серпня і вклався

спати на веранді. Перш ніж остаточно змежити очі, я, спостерігаючи за шматочком літнього неба, на якому одна за одною розквітали зірки, зателефонував Аліні, щоб побажати їй доброї ночі. Провівши без дружини лише день, я вже сумував за нею, і щиро бажав, щоб вона зараз була зі мною.

Уві сні марилося, що хтось пильно дивиться на мене.

6. / Аліна / *Біль з минулого*

Кіт Тигра рішуче потерся об мою щиколотку, нагадуючи, що наближається обідня пора, й вивів мене із глибокого задуму. Я так само рішуче відсторонила смугастого товстуна, давши зрозуміти, що для мене є речі, важливіші за набитий шлунок, й повернулася думками до роману. Відкинулася на спинку крісла, ще раз перечитала на моніторі останній абзац, важко зітхнула й потягнулася за мінералкою. Ця сцена забрала в мене рік життя, однак уникнути її детального опису не було жодної можливості. Як не існувало й можливості писати про це відсторонено. Це все одно, що відсторонитися від власної душі. Кажуть, декому це вдається, але я так не можу. І анітрохи не заздрю тим, хто може.

Михайла не було вже тиждень — він по вуха зав'яз у ремонті нашої садиби, і я страшенно за ним скучила. Але він телефонував мені щовечора, і його голос, чистий, дзвінкий і такий втішений, яким він був хіба що за часів нашого знайомства, краще від будь-яких слів переконував мене, що Михась щасливий. Якоїсь миті

мені навіть здалося, що чоловік закохався у наш дім, наче в людину, — і це було досить дивно, враховуючи те, що це я виступала ініціатором придбання замиського будинку, а Михась лише пасивно погоджувався зі мною: так, добре було б, колись, якогось дня... І ось, коли цей день настав — завдяки Остапу, най би його щодня навиворіт вивертало, — те рукотворне диво, якого я досі не бачила, причарувало Михайла. Його ентузіазм виявився заразливим, і всі мої невиразні підозри та смутні передчуття розчинилися у потужній хвилі радості, яка накривала мене щоразу, коли я згадувала про життя за містом. Про наш будиночок на узліссі, поміж беріз та сосен — подумати тільки! Про свіже повітря, тепле вранішнє молоко та домашній хліб, що можна купувати в селян, про ставочок, над яким ранком та ввечері піднімається туман, на березі кумкають жабки, а в очереті пильнує за ними струнка сіра чапля... Я уявляла собі, яке це щастя — опинитися у місці, де єдиним засобом зв'язку із осоружним навколишнім світом буде мобільний телефон, а єдиним спонукальним мотивом — твоє бажання. Це було все, про що я мріяла — майже все, і я потай сподівалася, що там, на лоні природи, без транспортних пробок, вихлопних газів, без щоденних стресів та щохвилинної боротьби за місце під сонцем — боротьби, у якій ти береш участь усупереч своїй волі, бо інакше просто не вижити, — здійснився моя найзаповітніша мрія. Я хотіла дитину.

Єдине, що турбувало мене — це сни, і це було дуже дивно здвох причин. По-перше, я геть не пам'ятала,

що саме мені снилося, але щоранку прокидалася зне-
силеною, з відчуттям тривоги, такої потужної, що вона
наближалася до паніки. А по-друге, я ніколи раніше не
страждала від нічних жахів. Ніколи, навіть у найчорні-
ший рік свого життя, коли реальність кольору рільлі на-
валювалася на мене, щойно я розплющувала очі, не
давши мені й секунди милосердного передпочинку —
тієї секунди, коли сон усе ще обіймає тебе і ти вважаєш,
що насправді нічого не трапилось. Можливо, те, що
сталось зі мною наяву, було настільки страшним, що
підсвідомість — цей режисер наших сновидінь — тільки
й змогла, що відступитися, безсило опустивши руки.
Але та рана зажила, принаймні я гадала, що зажила, я
себе у цьому переконувала, хоча чудово знала, що такі
рани не гояться, вони просто затягуються тоненькою
плівкою часу, під якою завжди пульсуватиме болем,
завжди скнітиме і кровитиме... Та хоч як би там було,
ці тривожні безтямні сні, що почалися в ту ніч, коли я
дізналася про купівлю будинку, мене просто-таки зне-
силивали. І, що найгірше — вони пробуджували мою
пам'ять. Змушували мене згадувати увесь той жах, що
безжально розрубав навпіл моє щасливе, налагоджене
життя, розділив його на «до» та «після».

Ми прожили разом два роки, перш ніж я завагітніла.
Не скажу, що Михась стрибав до стелі, дізнавшись про
своє батьківство — ні, але він був справді радий, і ця
його тиха радість, мов тепла вода, омивала мене зсере-
дини. Він носився зі мною, неначе з писанкою, не да-
ючи піднімати нічого, важчого за ложку, а з малюком

говорив відтоді, як тест «Мабуть, дитинка» показав дві яскраві червоні смуги. Він включав йому класичну музику і ледь не раніше за мене почув, як забився наш малий. Він чомусь був певен, що у нас син. Я насміхалася з нього.

— Я тебе наскрізь бачу, Михасю. Ти хочеш влаштувати тут зразково-показове чоловіче царство. Але нічого не вийде. У нас буде дівчинка — викапана я.

— Ага, а ти хочеш, щоб за десять років я засів у куцах із рушницею, відганяючи її кавалерів?! Боронь Боже, так змарнувати своє життя!

— У мене ніколи не було стільки кавалерів, та ще й таких, котрих слід пострілами відганяти. Я для цього надто контрастна — розумієш, про що я?

Він розумів. Більшість чоловіків, виявивши, що моя ляльково-гламурна зовнішність не більше ніж солодка глазур на вельми перченій натурі, в паніці відступали, геть забувши про всі свої наміри. Михайлу, само собою, це було лише на користь, хоча, слід зауважити, все ж знаходилися сміливці, які сприймали мене як особистий виклик і прагнули взяти наді мною гору за будь-яку ціну. Пропозиції «покинути нарешті його (себто — Михася) і влаштувати своє життя належним чином» сипалися на мене, як із рогу достатку, однак мої відповіді на письмі позначалися б трьома крапками, а в ефірі — пронизливим писком. Абсолютна, безумовна відданість — хребет любові, і я дуже сподіваюся, що жодного разу не дала чоловікові приводу сумніватися в мені.

Я була вже на сьомому місяці, коли Михайла відправили у тижневе відрядження до Відня — вивчати досвід австрійських колег зі створення серіалів, об'єднаних головними героями, але із окремим, завершеним сюжетом на кожен серію. Лишати вагітну жінку саму навіть на сім днів йому не хотілася, та я, почувши, куди саме він їде, впала у просто-таки телячий захват.

— Ти ще сумніваєшся, Михасю?! Іншої можливості побачити Відень за чужий рахунок може й не бути! Перекажеш від мене вітання тамтешній опері і привези мені який-небудь кондитерський рецепт. І рецепт шніцелю. І пляшку вина. І запитай десь у кав'ярні, як вони готують каву зі збитими вершками! Скажеш, що у тебе жінка — письменниця, вони тобі зі співчуття усе меню рецептами спишуть. А тобі відомо, що пити каву з молоком віденців навчив Юрій Кульчицький, галичанин? І він же врятував місто під час облоги турків — це було, дай Бог пам'яті...

Він терпляче усміхався, слухаючи моє торохкотіння, — від хвилювання я ставала надзвичайно балакучою — і не мав жодної гадки, що наступного разу почує мій нормальний голос рівно за рік. За триста шістдесят п'ять глевких, чорних, схожих на просякнуте дьогтем тісто і надзвичайно довгих днів.

У тому, що трапилося зі мною, не було нічієї вини. Мабуть, мені хоча б на крихту полегшало, якби я могла звинуватити когось, окрім Бога, та Він, вочевидь, не збирався полегшувати мені життя. Просто я стояла на узбіччі під світлофором, чекаючи зеленого світла, а у жіночки

поруч зі мною стався інфаркт, вона заточилася, впала і, падаючи, штовхнула мене, а я не втрималась на ногах і опинилася на дорозі. Водій старенької «шкоди» зреагував миттєво, вдаривши по гальмах, і це, як потім сказали лікарі, врятувало мені життя. Але нашу донечку з поламаной, ледь не на шматки розібраной матері дістали вже мертвою через кесарів розтин. Це сталося на третій день Михайлового перебування в Австрії — йому подзвонила Катерина, і потім він розповідав мені, що довго не міг втямити через її ридання, що саме трапилось. Лікарі запевнили його, що в майбутньому я ще зможу мати дітей — за умови, якщо сама прийду до тями, а цього їм із Катрусєю довелося чекати десять діб. Перше, що я спитала в Михайла, ледь розплющивши очі, було:

— Що з Катериною?

— Нічого, — здивовано відказав він. Змучений, неголений, у зім'ятому костюмі, він здався мені тоді — я так гостро це запам'ятала — найгарнішим чоловіком з усіх, кого я коли-небудь бачила. — Жде на вісточку про тебе. Я їй зараз подзвоню.

— Ні. Наша доня... Катруся... що з нею?

Вочевидь, він зовсім забув, що дівчинку ми вирішили назвати Катериною, а хлопчика — Олександром. На УЗО я принципово не питала про стать дитини, і те, що я знала, достеменно знала, хто у нас був, тоді налякало Михася. Схилившись наді мною, він узяв мене за руку, і пробурмотів, дивлячись на край білого лікарняного простирадла.

— Мені дуже шкода, Лі.

Я не скрикнула, не заплакала, тільки коротко кивнула і стулила повіки. Здавалося, що моє серце проштрикнули ножом і гострий біль заважає мені дихати. А ще за місяць Михайло привіз додому механічну ляльку на ім'я Аліна, яка рухалася, спала, намагалася їсти, і — мовчала. Що він тільки не робив, як не намагався розворушити мене — все було марно. Він водив мене в театри, вигулював у парках та скверах, наче песика, записав до басейну, щойно це дозволили лікарі, торбами тягав мені листи від співчуваючих читачів, запевняв, що залюбки зробить мене матір'ю-героїнею, аби я лиш одужала, намагався влаштувати якісь автограф-сесії та ознайомчі турне Україною — все, що завгодно, аби я хоч трохи відволіклась від свого горя — і все намарно. Я перетворилась на тінь самої себе. Я не хотіла жити, почувуючись так, ніби разом із донькою лікарі вийняли з мене й душу. Я бачила, що Михась теж страшенно сумує за донькою, але більше думає про мене. Я стала його дитиною, безпомічною, безпорадною, як немовля, і він доглядав за мною із приреченістю батька-одинака. Саме ця приреченість у колись яскравих, сяючих сірих очах і вивела мене з цього коматозного стану. Йому потрібна дружина, сказала я собі одного ранку, коли думки, огорнуті чорним маревом ліків та спогадів, раптом проясніли. Жінка, а не дитя. І тієї ж ночі, коли він заснув, я прийшла до нього в ліжко (ми спали окремо майже рік) і пробурмотіла крізь схлипування:

— Я люблю тебе, Михасю.

Він прокинувся і теж заплакав.

Життя поволі увійшло в свою колію. Я знову почала писати — мою першу після травми книгу «Обличчя втрати», видану під справжнім прізвиськом, переклали на п'ятнадцять мов світу, і деякі лікарі радили прочитати її тим пацієнткам, що збиралися робити аборт. Михайло здолав лише сорок сторінок — далі здали нерви. Цей роман і досі залишається єдиним у моєму творчому доробку, котрий Михайло не дочитав до кінця. Він сказав, що добре усвідомлював, як сильно я страждала, втративши дитину, що бачив це на власні очі, а почавши читати книжку, він це відчув. Відчув, що це його висмоктує холодна п'явка втрати, залишаючи порожню шорстку оболонку, де болить навіть вакуум, а простий порух вій ріже серце на клапті. Далі я взялася за свої звичайні любовні історії, чоловік працював, як і раніше, робив кар'єру, дбав про мене, і все було б чудово, просто ідеально, якби не одна обставина.

Завагітніти вдруге я так і не змогла.

Мені лишалося винуватити тільки це місто, яке я насправді ніколи не любила, хоч і народилася тут. Намагалася любити, але без особливого успіху. Занадто велике, занадто шумне, занадто цинічне, самозакохане й жорстоке. Мені було незатишно тут, не дивлячись навіть на мої пристойні гонорари і квартиру в тихому місці на Чоколовці. Роки не приносили полегшення. Після трагедії нелюбов до мегаполісу переросла в справжню ненависть. Хіба я зможу хоч колись забути, що все це трапилось тут? Місто назавжди буде асоціюватися зі Смертю, і, можли-

во, саме тому я не можу народити Життя, залишаючись у ньому. Все це було надто складно й болюче, і розмірковувати над подібним не хотілося. Хотілося лише врятуватися втечею і спробувати розпочати все спочатку.

І ось нарешті це стало можливим. Хай як егоїстично це прозвучить, але якась моя часточка раділа, що Михайло втратив роботу — адже тепер його, так само, як і мене, тут більше ніщо не тримало. Чесно кажучи, я вже давно заробляла більш ніж достатньо, щоб забезпечити пристойне життя нам обом. Михайло ж працював, щоб мати можливість займатися улюбленою справою, але в останній рік стараннями Остапа робота для нього почала перетворюватись на ненависну рутину. Я помічала це в очах чоловіка кожного дня і розуміла, що довго це не триватиме і врешті-решт хтось із них має піти. Звичайно, це був Михайло... Та він ніколи не міг довго сидіти без діла і от тепер захопився будиночком, з головою пірнув у цей ремонт. Я дуже тішилася, адже все-редині мене ще жило сподівання, що саме там, якнайдалі від міського сморіду, бетонного тиску та пазурів людського натовпу може статися диво.

Адже дива бувають.

7. / Михайло / *Ремонтні роботи*

Після обіду десятого дня від початку облаштування нашого нового помешкання я лежав у старій скрипливій розкладачці, котру знайшов у підвалі й ось тепер розклав на балконі, і мляво спостерігав за мерехтінням

чорних плям на червоному кіноекрані моїх зімкнених повік. Тиша, до якої вже почав звикати й котра лише інколи порушувалася рипінням м'язистих стовбурів дерев та ледь чутним перестуком далекої електрички, пестила вуха, а розслаблене обличчя ніжилось у сонячних променях. Це був заслужений відпочинок — я щойно повністю закінчив фарбувати стіни першого поверху. Майбутній кабінет моєї творчої дружини тепер набув ніжного золотаво-рожевого відтінку сонця, що сходить, кухня стала блідо-трав'янистою, зала імені футбольного поля — небесно-блакитною, від чого здавалася ще більшою, ну а вітальню я забарвив більш офіційним теплим вохристом, під колір лакованих сходів. Ніколи не терпів одноманітності. Таким чином, усі стіни всередині будинку нині були приведені до ладу — з другим поверхом я покінчив ще три дні тому. Лишалось фарбування підлоги й дрібний ремонт деінде. Ну й навести лад у підвалі, а також у гаражі, в якому дивовижним чином зберігся увесь інструмент, від чого на згадку відразу прийшла «Марія Селеста». Невже попередній хазяїн отак спокійно залишив тут увесь свій скарб? Чому нічого не розікрали? Це було вище мого розуміння, і я й не став марно ламати голову, бо дійсно нічого не міг знати про тих, хто жив тут раніше. Коли отримуєш за смішні гроші цегляний будинок з гаражем і озером на ділянці, зайва цікавість швидко поступається місцем почуттю власності. Так чи інакше, тепер усе, що на цій ділянці, належить мені, а я вже якось дам цьому раду.

З першого дня свого перебування тут, окрім власне ремонту, я займався також вивченням околиць і їх мешканців. Той дрібний хуторець, у якому мешкали наші найближчі сусіди, мав просту назву Зелений і причаївся на відкритій лісовій галявині, розділеній навпіл вузьким шляхом, що біг аж до нашого будинку. За хуторцем асфальт закінчувався, але шлях сам по собі був досить непоганим, тому попередній хазяїн, схоже, вирішив не морочити собі голову асфальтуванням, і лише останні метрів двісті засипав гравієм. Мене це теж цілком влаштувало.

У самому хуторці не було нічого особливо цікавого, окрім малесенької крамнички з мізером товарів і дивної бабці, що, напевно, жила в останній хатині. Ця бабця завжди стояла на узбіччі й чомусь плювала услід моїй машині кожного разу, як я проїздив повз неї. Не те щоб прагнула влучити — просто висловлювала таким чином своє незадоволення чимось. Я не надто довго розмірковував над цим феноменом, вирішивши зрештою, що стару просто дратує мій засіб пересування. Чи відчувала вона те саме до інших автомобілів, я не знав, бо жодна машина мені тут досі не траплялася. А може, справа була у моїх київських номерах. Так чи інакше, непривітною аборигенкою я не дуже переймався, просто прийнявши це як факт.

За три кілометри від хутору Зеленого шосе перекреслював залізничний переїзд, там же неподалік була маленька станція. А ще за сім кеме — мальовниче містечко під назвою Кардашів, куди й доводилося їздити за

продуктами та в будь-яких серйозних справах. Уперше я навідався туди, щоб домовитися про поновлення газопостачання до будинку. Портрет Шевченка на моїй бонусній банкноті так добре вплинув на самосвідомість потрібної мені жіночки у відповідній установі, що проблеми з відсутністю начальства, обідньою перервою та пошуком списків споживачів вирішилися ще в зародку. Мене увімкнули швидше, ніж я мав нахабство сподіватися. А коли виявилось, що у Кардашеві цілком пристойна мережа магазинів, які хоч і не називалися гонорово супер-пупер-гіпер-маркетами, та все ж могли запропонувати досить широкий асортимент товарів — від різноманітних харчів до одягу, взуття і навіть книг — я зрозумів, що навідуватися сюди ми з Лі будемо щонайменше раз на тиждень — моя дружина дуже любила блукати крамницями і не обов'язково щось купляти, а, як мовиться в анекдоті, їй подобався сам процес. Вже на виїзді з Кардашева я побачив на узбіччі відра з різноманітною городиною і, поміркувавши трохи, завантажив «рено» картоплею, морквою, цибулею та буряками. Не виключено, міркував я собі, що все це росте й на хуторі, навіть напевно росте, і, можливо, хуторяни також приторговують овочами, але мені чомусь важко було уявити бабку-плювальницю, що з радісним усміхом відсипає мені в лантух картоплю. Тішачись власною завбачливістю і милуючись зеленим морем дерев, у якому тонує Кардашів, я повільно їхав абсолютно порожнім шосе, переповнений різними теплими відчуттями, схожими на дотик до щоби хутряної рукавички. Я повертався додому і чи не вперше

в житті так гостро і чітко відчував, що це таке — власний дім. Благословенна будь, Лі, за цю твою ідею-фікс.

Отже, на даний момент більшу частину відновлювальних робіт було завершено, і, скажу без зайвої сором'язливості, завершено на досить пристойному рівні. Хоча подякувати за це варто було б і попереднім хазяям, котрі звели дім на совість. Треба ще поморочитись із водопроводом, бо кілька застійних років не пішли на користь трубам, але загалом можна визнати, що наше нове сімейне гніздечко далось малою кров'ю. Не розплющуючи повік, я навіть відсалютував у небо заслуженою пляшкою пива і з насолодою хильнув. Усе просто чудово.

«...От тільки та бісова кримінальна хроніка, — подумалося тривожне. — Треба ж було їй натрапити на цю нудотну передачу... Швидко працюють, як для провінційних вилупків... Та ми ж знаємо, що вони можуть хоч кілька років псувати від напруження повітря й нічого не знайдуть... Бо коли вкладаєш душу, жоден зовнішній чинник не стане на заваді

...А вона не здогадається?»

Від здивування я розплющив очі й навіть сів на своїй розкладачці, від чого та по-старечому закректала. Що за чорт? Що це за думка така?

«...Не здогадається, — долетіло навздогін, як луна. — Не зможе... Та й із чого б це... Ми ж щасливі»

Чортівня якась. Чому я подумав це? Що воно має значити?

Кілька хвилин я прислухався до тиші, очікуючи, чи не з'явиться у моїй голові ще щось цікаве. (Господи,

яка ідіотська фраза!). Але більше нічого такого не дочекався. Прокрутив ще раз зміст тієї дивної думки — якась абсолютна маячня. Не пригадую, коли востаннє я дивився щось кримінальне по телевізору — терпіти не можу засмічувати свій вільний час тим, чого вистачає й поза екраном. І хто така «вона»?

А може, це не я подумав?

Тоді хто?

«Здається, тебе просто розморило».

Це вже була *моя* думка, моя власна, ніяких сумнівів. І вона здалася мені розумною.

«Ти ж вилігся на сонці з пляшкою пива, чоловіче. І, схоже, задрімав. От і маєш. Буває. Досить бити байдики — займися краще чимось корисним. За кілька днів тобі вже доведеться їхати за дружиною, то зроби все так, щоби вона лишилася задоволеною».

Чомусь ця гадка породила роздратування у глибинах душі. О так, моя дружина. Знаменита письменниця, добре оплачувана винищувачка лісів у ім'я її величності Домогосподарки. Через неї мене поперли з роботи. Ну то й що, що вона тепер може утримувати нас обох? Не в грошах щастя. Я хочу мати щось таке, чим зможу займатися увесь свій вільний час, щось, що приносить, як казав Ілліч номер два, «глубокое удовлетворение». Здається, я знайшов це... І ось тепер маю, висолопивши язика, мерщій закінчувати ремонтні роботи, щоб моя дружина якнайшвидше перетнула поріг своєю царською ніжкою, бо це, бачте, її мрія? Ну то й що, що мрія? І що з того, що це була її ідея і її гроші? Я можу

нарешті побути наодинці з собою, зі своїми думками й прагненнями, що їх нікому, окрім мене, не зрозуміти? Кожному одруженому чоловікові рано чи пізно стає необхідна розрядка, перезавантаження, і невже я не заслужив на неї зараз?! Я, чорт забирай, ніколи її не зраджував! І тепер усе, що мені потрібно, це цей ліс, цей будинок і ця тиша, без клацання клавіатури та постійних прохань покритикувати щойно написану сцену з її чергової нісенітниці. Хіба я багато прошу?! Я...

...Я приголомшено замовк. Власне, я мовчав увесь цей час — сповнена злоби тирада промчала, як товарняк, у мене в голові, так само як і та дивна попередня думка. А тепер усе зникло, залишивши мені лише потрясіння — невже я справді щойно думав це? Господи Боже, що зі мною? Мабуть, таки точно перегрівся. Звідки раптом така злість? Я ніколи не відчував до Аліни нічого подібного. Я любив її! І скоріше сам дав би собі в пику, ніж дозволив би якісь докори чи образи на її адресу навіть подумки! То що ж це таке? Що зі мною відбувається?

За відсутності інших прийнятних пояснень я вирішив, що виною всьому сонячний удар плюс пари від фарб, якими я надихався за останні дні. Склавши розкладачку, я пішов у прохолоду дому. У задумі спустився сходами у вітальню, де зупинився перед овальним дзеркалом у різьбленій рамі, що висіло на стіні.

Це дзеркало я знайшов позавчора у підвалі, серед інших корисних і не дуже речей попередніх господарів. Привабила мене його чудернацька, фарбована під брон-

зу рама, що складалася з переплетіння якихось змій, риб з виряченими очима та перекручених рослин. Лі, напевно, жахнеться від такої композиції, але мені воно припало до душі, тому я перетягнув люстро нагору, сподіваючись почепити його на стіну, щойно та висохне.

І ось тепер воно вже висіло, не дочекавшись моєї допомоги.

Вкупі з тими пришелепкуватими думками, котрі щойно мене одвідали, це здалося тривожним симптомом. Досі я ніколи не мав причин скаржитися на голову, а тут одразу стільки буквально за десять хвилин. Мабуть, із пивом таки треба зав'язувати, принаймні доки всі ці лакофарбові пари не випаруються до біса з будинку. Повісити на стіну дзеркало і забути — це вже не жарт. Я навіть зняв його на хвилинку, аби переконатися, що раму тримають не руки незримих духів, а шуруп, вкручений у дюбель, котрий у свою чергу вігнаний у пробіту в стіні дірку. Саме так, як я збирався зробити й, судячи з усього, зробив. Що ж, це вже краще. Просто перевтома, на яку я не звертав уваги, поки вона сама про себе не нагадала. Відпочити, прогулятися лісом, і все минеться.

Я повернув люстро на його віднині законне місце й глянув на своє відображення. Раптом зауважив, що сивого волосся над чолом і на скронях суттєво додалося. Аж настільки, що це почало впадати в очі, хоча вчора, коли я голився у ванній, ніякої сивини взагалі не помічав. Ну, може, кілька волосин, якщо зізнатися собі чесно... але ж не так багато! Хоча...

Мабуть, ось так це й відбувається — спочатку не помічаєш ніяких змін, а потім в один прекрасний день дивишся в очі напівсивому суб'єкту із зморшками де тільки можна й шевелюрою, яку неначе присипали попелом. Старість... непомітна, але й неминуча.

«Досить скиглити, чорт забирай, — вилаяв я себе. — Тобі ж лише сорок два. Може, ще вирішиш пошукати целюліт в себе на задниці? Трохи сивини лише робить чоловіка сексуальнішим. А тепер до роботи».

Я зібрав увесь непотріб, що лишився після фарбування — газети, порожні бляшанки й ганчір'я, що просмерділося розчинником, — і потяг усе це на двір, подумавши мимохідь: а чи не здалося мені, що відображення у дзеркалі замість моїх сірих мало карі очі?

Частина друга

Регрес

8. / Аліна / *Прибуття*

Зазвичай я погано переносила поїздки в авто і, як могла, намагалася уникати пересувань на машині, бо, коли це ставало неможливим, кожен кілометр шосе перетворювався на розпечений залізний обруч, що стискував мені скроні. Мене нудило і морозило, мучила нелюдська спрага, і було ще кілька десятків різнокаліберних неприємних відчуттів, що чатували на мене в дорозі. Михайло знав про це і разів сто перепитав, чи я певна, що хочу... і чи не краще нам сісти на звичайну електричку, прихопивши із собою найнеобхідніше, плюс кота, а решту речей він забере як-небудь потім, сам чи зі мною. Та мені це здалося недоцільним, марнуванням часу, чого я терпіти не могла, тому й зауважила слушно, що однією електричкою нам не обійтися, а це дуже незручно. Крім того, хоч я й не сказала про це чоловікові, найзаповітнішою моєю мрією в той момент було більше ніколи не повертатися до Києва. Тому ми склали наші клунки у причіп (звичайно, всі не вмістилися, тому декілька туків довелося вантажити на дах), посадили Тигру на заднє сидіння «рено» поруч із

нашим невеличким кольоровим телевізором, звідки він негайно перебрався до мене на коліна, і рушили, не озираючись, але перехрестившись, — принаймні я так точно перехрестилася. Михайло в «усе таке» не вірив, але й він був схвильований та сповнений надій і всю дорогу говорив, не замовкаючи, про якісь сторонні речі — найвірніша ознака його збентеження. Ще раніше я внесла нашу квартиру у список помешкань, що здаються в оренду, і на неї вже зголосилося молоде подружжя. Отриманий від них аванс за три місяці склав ледь не третину вартості нашого заміського будинку і став для нас суттєвою фінансовою підтримкою.

Десь години півтори я дрімала, притиснувши до щоки пляшку «Боржомі», яка єдина хоч трохи рятувала мене від нападів нудоти, а прокинулася якраз на в'їзді у Житомирську область. Авто стрілою помчало через маленькі містечка та села, такі мальовничі, що я забула про все на світі, навіть про своє самопочуття. Я відкрила віконце, з насолодою вдихаючи повітря, що примудрялося лишатися чистим навіть на швидкісній трасі, і зі сльозами на очах дивилася на густючі ліси та безмежно довгі ряди озер, що плавно переходили одне в одне і срібно виблискували на сонці, наче гігантське дзеркало. Одного разу ми зупинилися поїсти у придорожньому кафе, де нам подали тушковану щуку під сирно-буряковим соусом, що зробив би честь будь-якому французькому кухарю. А оскільки я завжди любила риболовлю і зналася на рибі, то могла б закластися на що завгодно, що наша щука не далі ніж добу тому ще плавала тутешніми озерами. Коли ми дісталися

Кардашева, найближчого до нашого дому містечка, де були магазини і куди, зі слів чоловіка, нам доведеться їздити за крамом, Михайло заявив:

— Тут навіть книгарня є. А в ній і твої романи водяться.

— Жах який, — ліниво відгукнулася я. — До біса мої романи. Контракт ще терпить. Я беру тайм-аут. Оголошую перерву в писанні цукеркових книг щонайменше на квартал. Я хочу байдикувати. Насолоджуватися життям — і тільки.

— Ти завжди так кажеш, та більше ніж тиждень твоя перерва ніколи не триває.

— Колись тривала цілий рік. Але пусте, — поспішно мовила я, помітивши, як скривився Михайло. Ще подумав, що я на жалість б'ю, а мені цього не хотілося б. — Ось побачиш, тут я зможу ледарювати нескінченно довго. Цілу вічність.

— Ну-ну, — озвався чоловік дещо скептично. — Кажав сліпий «побачимо».

Мені дуже сподобався Кардашів. Затишне містечко, зі своїм лицем, цивілізоване і водночас дуже чисте. Доки ми перетинали його центральною вулицею, я помітила автобус, схоже єдиний, що натужно крекчучи, курсував містом, автостанцію, лікарню, перукарню, ринок і цілу купу магазинів. У центрі Кардашева височіли п'яти- і навіть дев'ятиповерхові будинки, але їх було небагато.

— Тут красиво.

— Нічого. Але в нас красивіше.

Підстав не вірити Михайлові в мене не було. Ми швиденько проскочили залізничний переїзд, на якому рухливі крильця семафора привели Тигру в телячий захват, і нарешті прибули до наших найближчих сусідів. Хуторець Зелений цілком виправдовував свою назву, бо так рясно заріс деревами, кущами та бур'янами, що всі хати — здається, я нарахувала сім чи вісім — здалеку виглядали як чудернацькі гриби із зеленими шляпками. На узбіччі — біля хатинки, що знаходилася трохи далі від решти — стояла якась дивна бабця, вбрана в чорне, зморщена й стара, як сама земля. Бабуся провела нас повним ненависті поглядом — я помітила це, бо по ґрунтовій дорозі «рено» їхав досить повільно — і плюнула нам услід. Я здивувалася.

— Що це з нею? Ти що, її курку встиг переїхати?

— Ні, нічого такого. Жодних птаховбивств. Ця стара тут завжди стоїть і завжди плюється. Вона, мабуть, не сповна розуму. А може, у землю вросла, як гадаєш, Лі?

Мені чомусь стало тривожно, але я не встигла зосередитися на цьому відчутті, бо чоловік нахилився до мене і змовницьки прошепотів:

— Заплющ очі, кохана. І не дивися, доки я не скажу.

Я послухалася, зрозумівши, що на цьому повороті вже видно наш дім, і аж подих затамувала від цікавості. Ще п'ять хвилин машина стрибала і гойдалася, долаючи останні метри, а потім буркнула щось сердите і замовкла. Я внутрішньо підбралася. Ось зараз...

— Вуаля! Тепер можеш дивитися!

Я мерщій відкрила очі і голосно зойкнула. А потім відчула, як буквально сповзаю по сидінню. Сказати, що

я була в захваті, побачивши будинок, — нічого не сказати. З мого тіла неначе вийняли всі кістки і наповнили його гелієм. Мені хотілося літати.

— Я...

Слів забракло. Михайло задоволено підсміювався, а Тигра нетерпляче совався у мене на колінах, певно, бажаючи якнайшвидше вийти на волю. Що ж, я його розуміла. Сяк-так випроставши спину — від довгих поїздок в авто у мене, на додачу до всього, починав нити хребет — я вибралася з машини, жадібним поглядом упилася у двоверхове рукотворне диво, що підморгувало мені кожним сонячним відблиском у вікнах, усміхалося кожною тріщинкою між цеглинками, і ще раз зойкнула.

— Боже...

Цього разу мене вистачило аж на чотири літери. Тигра видряпався мені на плече і примруженими очима дивився кудись назад. Я також озирнулася. І побачила його. Від щастя мені захотілося вищати.

— Це озеро, Михасю!

— Тю, та я ж тобі казав про нього, — чоловіка помітно тішила моя радість. — Озеро, щоправда, то гучно сказано... ставочок чи озерце буде точніше. Одним словом, водойма. Не бажаєш оглянути дім?

— Бажаю, — мовила я з гідністю і підняла голову, як молода графиня, що прискіпливим оком дивиться на щойно успадковані від тітки-мегери володіння. — Але знаєш, я вже... тобто я не була б щасливішою, навіть якби ти купив мені дім десь на голлівудських пагорбах.

— Та хтозна, — підморгнув мені Михайло. — Ти й досі небайдужа до Гарісона Форда.

Я засміялася, охоче підхопивши нашу стару гру.

— Ну, по-перше, Форд живе десь на ранчо дуже далеко від Фабрики мрій. І правильно робить. А по-друге, неправда твоя, любий. Мені завжди подобався Стів Бушемі, а ти — лише прикрий виняток у моїй любові до некрасивих, але милих чоловіків. Вельми прикрий виняток.

— Як це печально, — хмикнув Михась. — Пропоную речі вивантажити трохи згодом. Ставлю пропозицію на голосування. Хто «за»?

— Двоє, і один утримався, — я погладила Тигру. — Прийнято. Ходімо.

Михайло махнув у повітрі масивним ключем, наче чарівною паличкою, встромив його у замкову шпарину, і двері жалібно крякнули, відкриваючись. Крихітний коридорчик, чи, радше, передпокій, був темним і вогким, але цілком привітним. Саме таким, як я й чекала.

— Зараз... світло увімкну... ось. — Під стелею блимнула лампочка, і Михайло вказав на стіни, пофарбовані у дуже милий бірюзовий колір. — Тут шпалери були... вірніше, те, що від них лишилося... клаптями звисали зі стіни. Я вирішив не морочитися, і...

— Дуже добре, — щиро мовила я. — Тут у нас досить волого, і клеїти шпалери немає сенсу. А ось фарба — саме те. І колір чудовий.

При словах «тут у нас» мій чоловік засяяв яскравіше за лампочку.

— Що дивимося спочатку — кухню, веранду чи вітальню?

— Усе й відразу, — пробурмотіла я, навмання штовхнувши ті двері, що були праворуч. Кіт нарешті красиво зістрибнув з мого плеча і пішов поперед нас, задерши хвоста трубою, з виглядом єдиного і справжнього господаря цієї оселі. Він обнюхував усе, що траплялося йому на шляху, і був, з усього видно, страшенно заклопотаним. За першими дверима виявилася кухня, і Тигра впевнено попрямував до старого масивного холодильника. Ну хто б сумнівався?

— Не знаю, що з ним робити, — подав голос Михайло, і я не відразу зрозуміла, що він має на увазі не kota. — Можна купити новий холодильник, але цей працює ще й досі. Колись техніку робили на віки. Гарчить, щоправда, як той трактор, зараза, але тут товсті двері, його й у вітальні вже не чути... Зате морозить як звір. І пінгвін задубне, гарантую. Що скажеш?

— Поки що лишаємо, — винесла я вирок, і ми повернулися на веранду, а потім перейшли до вітальні, у центрі якої стояв круглий стіл із різьбленими ніжками, накритий білосніжною скатертиною і сервірований на двох. Порцелянові тарілки, кришталеві келихи, свічки у срібних підсвічниках... Відчуваючи, як від зворушення стає важко говорити, я взяла чоловіка за руку.

— Коли ти тільки встиг? Ти тут таку роботу здолав, і ще це...

— Я лише хотів зробити тобі приємне.

— І в тебе вийшло.

Тигра, що вже нагулявся біля холодильника тракторного типу, підкрався до столу і сів біля нього, жалібно блимаючи на нас круглими нещасними очима. Якби я перед від'їздом власноруч не згодувала цьому шарпакові цілу бляшанку м'ясних консервів, то неодмінно повірила б, що бідна тварина пухне з голоду.

— Потім, обманщику, — удавано насупилась я і повернулася до стіни, на якій красувалося величезне люстро у чудернацькій рамі — чи то бронзовій, чи то фарбованій під бронзу, — що зображувала якусь оргію з тваринного світу.

— Як все переплелось, — зауважила я сміючись, бо, хоча подібні витвори мистецтва й не були мені до смаку, я добре знала, що вони подобаються Михасю. Аж раптом сміх мені увірвався разом із мовою. Ліворуч угорі дзеркало перетинала ціла сітка величезних, схожих на старезне павутиння тріщин. Я ніколи не була забобонною, але від цього видовища у мене під шкірою засновигали сотні крижаних мурашок.

— Це погана прикмета, коханий, — озвалася я, намагаючись говорити спокійно. — Тримати тріснуте дзеркало у домі — до покійника. Так люди кажуть.

— Ну і де воно тріснуте, Лі? — Чоловік підійшов до свічада і провів вказівним пальцем по найглибшій із розколин. — Ціле-цілісіньке. Ти втомилася, та й усе. Я ж знаю, як тебе виснажує дорога.

Я потерла скроні і знову звела погляд на дзеркало. Павутиння з тріщин нікуди не ділося, більше того, я на власні очі бачила, як ці тріщини перетворюються

у справжні щілини, такі широкі, хоч поролоном затикай. А потім у сріблястій глибині люстра промайнуло щось, чого я не встигла зауважити, якась темно-сіра, схожа за кольором на мокрий асфальт, тінь. І це привело мене до тьми. У дзеркалах відображується лише те, що є насправді, сказала я собі. А позаду нас не сновигають жодні тіні, якщо не уявити, що Тигра за мить виріс мені по груди або бігає по столу. Михайло має рацію. Я просто змучилася від переїзду. Плюс стільки емоцій, цілий емоційний шторм... Ще й не те примариться.

Оглядини того танкового полігону, котрий хтось помилково назвав залом, пройшли швидко і без пригод, так само як і відвідини мого майбутнього кабінету: я лише відкрила двері, не переступаючи порогу, зазирнула до кімнати, миттєво закохалася у масивний письмовий стіл, схоже дубовий, і, цілковито втішена, спитала у Михася, коли ми повернулися до вітальні:

— А тепер нагору, так?

— Еге ж, — на ходу відповів він, пропустивши мене вперед. — Єдине, що... тут сходи дуже риплять, Лі. Я міг би їх закріпити, але мені здається... здавалося, що у цьому звуку є щось домашнє. Як гадаєш?

Я прислухалася до звуків у себе під ногами і кивнула, погоджуючись. Було, ще й як було. Здавалося, старі мостини розмовляють зі мною. По-старечому крекчучи, вони щось говорять мені. Вони говорять...

Пішла звідси.

Я вклякла, де була, а саме — на останній сходинці перед площадкою другого поверху. Ні сіло ні впало мене

занудило, на чолі виступив липкий піт. Я озирнулася на Михайла — він, схоже, нічого подібного не відчував.

— Ноги не йдуть, Аліно?

Сказано це було ніби зі співчуттям, та моє вухо все ж вловило в коханому голосі якісь знущальні нотки. Чи це мені теж мариться? Мабуть, так. Он сходи — вони ж не говорять насправді. А я...

Котися.

— Та ні, все гаразд. Я в порядку, любий. Котра з цих кімнат наша?

— Та, що праворуч, я гадаю. Вона найбільша, і в ній є балкон.

— А диван?..

Чоловік заусміхався.

— Ти думаєш про те саме, що й я?

— Сподіваюся. Я тебе цілу вічність не бачила.

— Ти просто розпусниця, Лі.

— Так, коханий. Хіба не тому ти зі мною одружився?

— Ну... це була одна з вирішальних причин.

Мою втому наче рукою зняло.

— Давай я ще раз переконаю тебе, що ти не помилився.

Михайло обійняв мене за плечі і тихенько спитав:

— А як же святкова вечеря?..

— А ти зроби так, щоб я зголоділа, — теж пошепки промовила я. І ми увійшли до нашої спальні, просторої, з ніжно-рожевими, мов яблуневий цвіт, стінами і величезним ліжком посередині, схоже, старовинним. Не встигла я натішитись такими функціональними меблями, як Тигра,

що попхався було за нами, завмер, притиснувши вуха до голови, і зашипів, виставивши вперед праву передню лапу, наче для захисту від когось невидимого. Очі в мого тихого кота, в котрому я завжди підозрювала латентного буддиста, стали злими-презлими й якимись холодними, а шерсть на спині здибилася, як у мокрого дикобраза.

— Що це з ним?

— Не знаю. Я не котячий психоаналітик, Лі, — Михайло вже цілував мене, і вибрики Тигри його мало цікавили. — Ану геть звідси! Киш! — прикрикнув він на кота, і той послухався, позадкував до виходу, немов боячись відвести погляд від страшного підступного ворога. Чоловік зачинив за ним двері, а я знизала плечима. Схоже, не лише у мене стрес від зміни місця проживання. Схоже...

Михась поцілував мене ще раз, і всі зайві думки прожогом вискочили з голови.

...Я піднімалася сходами на другий поверх, вірніше намагалася піднятися, але тут мене явно не чекали. Від сходів одна по одній відривалися дощечки і ставали переді мною дибки, мов якийсь оскаженілий частокіл. У них росли руки, сотні крихітних коричневих рученят, а вгорі на пласких дерев'яних поверхах, невідомо звідкіля з'являлися очі та роти. Деякі з маленьких пащ викривлялися у жахливих гримасах, божевільних купідонівських пародіях на привітні усмішки, деякі сичали на мене, мов змії, і в тому сичанні рефреном повторювалося «Геть! Котися звідси! Тут не місце тобі, ти нікому не потрібна! Забирай-

ся звідси!»). Я здригалася, коли чула це, та вперто намагалася йти. Вперед і вгору. На звук надривного дитячого плачу. А скажені дощечки не вгавали. Одні відштовхували мене, їхні маленькі рученята вгрузали в мої груди, так, наче ті були з вершкового масла, руки ж інших, ніби бажуючи втримати мене, обвивалися навколо моїх гомілок, гнучкі, мов ліани, і водночас міцні та пахучі, як щойно спилянні сосни. У шкіру ніг мені впивалися сотні, тисячі скабок, вони просвердлювали плоть, щоб дістатися серця, помандрувати до нього з кров'ю, спочатку — капілярами, потім — синіми річками вен, а потім...

Потім я закричала від жаху і прокинулася.

Зелені цифри електронного будильника на тумбочці біля ліжка показували третю ночі. Біля мене тихо сопів Михайло — може, я й не кричала насправді, лише в уяві. Я полегшено зітхнула і провела рукою по тілу. Моя нічна сорочка була вся мокрісінька від поту. Воно й не дивно, побачити таке уві сні... Хоча це вже занадто. Цікаво, а від щастя бувають стреси? Напевно так, адже я почувалася щасливою, що переїхала сюди, мені страшенно сподобався цей дім, а ще... мені й досі здавалося, що хтось тримає мене за щиколотки. Сяк-так перевівши дух, я підвелася з ліжка і, похитуючись, рушила до валізи в кутку кімнати, у якій кублилися мої ще не розібрані речі. Навпомацки знайшла якусь футболку, скинула просякнуту потом сорочку прямо на підлогу й натягнула сухе, насолоджуючись цим відчуттям, як ще кілька годин тому насолоджувалася червоним шампанським, моїм улюбленим. Вечеря вдалася на славу, Михась роз-

старався, та все ж не варто було мені аж стільки пити. Алкоголь долучився до втоми від переїзду, плюс чимале емоційне навантаження — кажуть, новосілля лише на кілька балів менш травматичне, аніж розлучення — і ось результат. Кіт, який ходить задки, тіні в дзеркалі — і на додачу такий кошмар, що не в кожному фільмі жахів зустрінеш. Та нічого. Скоро все владнається, все піде своїм порядком, а поки що чому б мені не зануритися під ковдру і не погріти боки об теплу спину Михайла? Сказано-зроблено. Я знову вмостилася на ліжку, покрутилася, влаштовуючись зручніше, і смачно позіхнула, готуючись заплющити очі і покликати солодкі сни. Мій погляд вдруге впав на тумбочку із годинником. Біля неї сумтно маячила якась постать. Сірувато-біла в цій темряві й... маленька, зовсім дитяча. Мені стало холодно, я часто-часто закліпала повіками, перш ніж ще раз глянути туди, де на мене чекало чергове марення.

Біля тумбочки нікого не було.

«Пити треба менше, Аліно, — сказала я собі. — У всьому потрібна міра. От тоді й не будуть увижатися ані прозорі дитинчата, ані зелені чортенята. Амінь».

І з цією тверезою думкою я нарешті заснула. Міцно, без сновидінь.

9. / Михайло / *Дім, любий дім*

Увесь наступний день був присвячений розбиранню речей — Аліна невтомно носилася по хаті з кімнати в кімнату, як павучок, що прагне оповити увесь дім, тіль-

ки не павутиною, а своїми уявленнями про ідеальну оселю. Одежу в шафи, новопридбані занавіски на вікна, килимки під кожні двері, консервацію в комору. Коли увесь скарб нарешті знайшов своє місце в будинку і той набув вигляду справжнього затишного людського житла, дружина зайнялася облаштуванням свого кабінету. Після кількох захоплених вигуків, що стосувалися мальовничого виду за вікном, вона заходилася творити своє робоче місце з виглядом людини, яка абсолютно точно знає, де і що має стояти. Вирішивши не заважати їй, я самоусунувся від допомоги й пішов шукати Тигру, аби показати старому товстуну прилеглі території. Йому мало сподобатися тут: що таке бездушна коробка у загазованому місті в порівнянні зі справжнім лісом, повним дрібних пташок та інших цікавинок? Я сумнівався, що наше смугасте ледащо вполює навіть равлика, тому лісові мешканці могли бути спокійними за себе, зате місця для неквапних прогулянок йому тут більш ніж достатньо.

Намарно обійшовши обидва поверхи, я з подивом знайшов Тигру на нашій веранді, за зачиненими дверима. Він згорбився у дальньому кутку і, коли я зайшов, лише кинув на мене похмурий погляд, геть нетиповий для нього.

— Старий, якого дідька ти тут робиш? — Я підійшов, присів і почухав його за вухом. Раніше цього було достатньо, аби кіт почав голосно муркотіти, а потім взагалі перекинувся догори лапами, але зараз він прийняв ласку мовчки.

— Ти що, всю ніч тут просидів? — Я згадав, що після нашого з Лі учорашнього бенкету не бачив Тигру в домі, але тоді не звернув на це особливої уваги — кіт мав звичку залазити в наше ліжко серед ночі й довго вмошуватися, при цьому обов'язково наступаючи мені на промежину. Але вночі він теж не з'явився. — Ти не захворів часом?

Тигра промовчав. Я взяв його на руки, збираючись віднести в дім. Він дозволив це неохоче, лише щось недоволено буркнув. Та з кожним моїм кроком у глиб будинку його тіло почало відчутно напружуватися, немов кулак, що передчуває серйозну бійку. А коли я увійшов разом з ним до вітальні, кіт неначе сказився. Він загорлав так протяжно, що в мене волосся встало дибки; потім запустив пазурі мені у груди прямо через сорочку, здалося, що в тіло уп'ялися кілька велетенських рибальських гачків (і чому ми їх не зістригли?), і, перестрибнувши через моє плече, гепнувся на підлогу й чкурнув у прочинені двері на двір. Я тільки й устиг скрикнути:

— Ай, твою маму, зараза-а-а!

На мій крик зі свого кабінету вискочила Лі й вирячилась не мене. Було на що подивитися — сорочка на грудях повисла смужками, а тканина навколо них швидко розквітла плямами крові.

— Миханю, що... що це було?

Вона не впізнала крик свого смугастого улюбленця. Мабуть, вирішила, що це я загорлав. Та я й сам ніколи не чув від нашого kota такого лементу. Здурів він чи що, чорт забирай?!

— Ця смугаста паскуда мене розпанахала, — прошипів я, притулившись до стіни. — Взяв його на руки, хотів занести до будинку. І ось.

— Господи. Ходи сюди, треба змазати подряпини.

Аліна завела мене до ванної кімнати, де я клаптями зідрав із себе сорочку (а була ж зовсім новісінька) і сів на краєчок ванни. Дружина між тим витягла з аптечки перекис, йод, шматок бинта і пластир. Продезінфікувала рани, а потім швиденько розмалювала їх йодом, від чого я знову завив:

— А-а, щоб його!

— Учора відразу по приїзді Тигра теж дивно поводився, — сказала Аліна, холоднокровно накладаючи на моє тіло смужки пластиру. — У нашій спальні, пам'ятаєш? Зашипів, неначе побачив щось. Він мене просто перелякав.

— Зараз знайду ремінь і дам йому добрячих чортів, — злобливо пообіцяв я, хоч і не був упевнений, чи дійсно я збираюся це зробити. — Клята тварюка.

— Припини, Миханю. Він чогось боїться.

— Чого він може боятися у його віці?! Вже давно не кошеня.

— Можливо, це через переїзд. — Аліна наклеїла останню смужку й обережно поцілувала постраждале місце. — Для котів будь-який переїзд — це стрес. Він же в нас корінний городянин. А може... може він дійсно щось бачить тут?

— Ага, привида померлого кота попередніх хазяїв. Тільки не треба мені метафізики. — Я підвівся на ноги й глянув на своє відображення у дзеркалі. Раптом зауважив,

що сивини в моєму волоссі майже немає. Дивина. — Ми його розбалували, та й усе. Хай краще не підходить до мене щонайменше тиждень, бо отримає капцем під зад.

Втім, Тигра і не підходив. Він узагалі не бажав виходити зі свого кутку на веранді. На «киць-киць» Аліни й грюкіт персональної миски не реагував, тому дружина досить скоро покинула свої спроби витягти kota звідти й стала годувати його прямо там. Я бачив, що ця дивна поведінка смугастого збентежила її, і втішав її тим, що це в нього така адаптація, а щойно Тигра звикнеться з думкою, що ми тут всерйоз і надовго, то знову стане компанійським хлопцем. Я й сам хотів сподіватися на це. Не дивлячись на те, що подряпини боліли ще кілька днів, злість на тварину минулася досить скоро. Мені навіть почало бракувати його нічних тупцювань по моєму животу.

Адаптація самої Аліни проходила куди швидше. Перші дні після її приїзду ми гуляли практично з ранку до ночі, неначе намагаючись компенсувати попередній стаж життя у Києві: блукали лісом навколо нашої ділянки, вдихаючи чисте повітря на повні груди, або ж прогулювалися шляхом аж до Зеленого. Коли ми верталися додому, я витягав з кухні на двір невеличкий стіл, і ми обідали й вечеряли на свіжому повітрі — мисливськими ковбасками, котрих я купив у Кардашеві аж три кіла і без яких віднині не міг прожити ані дня; курячими шашликами; печеною картоплею; нарешті, юшкою з дрібних карасиків, насмиканих з нашого озерця. Ми сиділи на колоді, вдихали ароматний дим вогнища й спостерігали,

як вересневе сонце тоне між стовбурів, з кожним днем дедалі раніше. Поки ми були надворі, Тигра теж складав нам компанію: сидів поруч, обкрутившись хвостом, і філософськи споглядав хитання верхівок дерев, однак заходити в будинок все ще відмовлявся. А я більше не ризикував його примушувати.

Лі порушила свою обіцянку на четвертий день. Як правило, я прокидався раніше за неї, але цього ранку отямився від украй неспокійного сну (в тому моторошному видінні я сидів поруч з якоюсь страшною жінкою без очей і зовсім не міг повернутися) в порожньому ліжку. Прийшовши до тями й відчувши бажання ковтнути холодної води, я пішов униз і ще на сходах почув торохтіння її клавіатури. Судячи зі швидкості натискання на бідолашні клавіші, які невідомо чому не розліталися в різні боки, як попкорн з розпеченої сковорідки, мою дружину відвідала не якась там тендітна муза, а ціла Монсеррат Кабальє. Це, мабуть, той останній її роман, котрий забуксував було у Києві. Зате тепер тріскотіння, що линуло з-за зачинених дверей кабінету, обнадіювало — зміна оточення далася взнаки, й Аліні знову працюється добре. Я мав би радіти цьому... але чомусь не радів. Може, це все через кошмарний сон, але гарячковий перестук пластикових квадратиків під пальцями дружини здався мені неприємним.

Я підійшов до дзеркала на стіні. До люстра, яке вона назвала тріснути́м. Вічно бовкне якусь нісенітницю. Де ті тріщини? Я провів пальцями по бездоганно рівній поверхні, потім подивився відображенню в очі. Вони таки карі.

І сивина у волоссі нікуди не ділася. І взагалі обличчя навпроти мене якесь дивне. Наче й моє звичайне віддзеркалення, але вилиці немовби випирають більше, губи стали вужчі, погляд набув пронизливості, а між бровами пролягла глибока зморшка, що нагадала палю, на які в давнину живцем нахромлювали людей. Чудне лице... Моє й не моє водночас. Таке відображення подобалося мені набагато більше за те, звичайне, що у дзеркалі на аптечці. Може, це люстро відбиває кращий бік мене? Не дарма воно мені припало до душі, щойно я його побачив...

Бісове стукотіння. Добре, що це лише комп'ютерна клавіатура, а не та пекельна друкарська машинка, якою Лі користувалася ще рік після нашого знайомства, аж доки ту одного прекрасного дня не заклонило. А як тут було затишно, поки я жив наодинці з собою! Яка тиша! Ніхто не тягне на себе ковдру вночі, не рипить пружинами, не лізе цілуватися кожні десять хвилин. Ось тепер, коли вона впіймала натхнення за хвіст, можна забути про сніданок — його доведеться готувати самому, оскільки найкращі ідеї до моєї дружини приходять саме уві сні. А обірвати в таку мить процес писання — значить заробити відкоплені в образі губки й мученицьке тиняння по хаті з кута в кут. І я так розумію, що про наші плани з'їздити до обіду на екскурсію в невеличку мальовничу фортецю під Кардашевом Лі теж забула. Ще б пак, її картонні герої завжди були важливіші за тих, хто поруч із нею. Дуже тішить, що це місце так добре на неї впливає, але чи подумала вона, чим тепер займатися мені? Мавр зробив свою справу і тепер може

вештатися лісами або вирячитись у телевізор, доки вона настукуватиме чергову дурницю для розжирілих від шоколаду матрон? Авжеж. Моїми ж зусиллями її мрія нарешті здійснилася, і ось від мене вже ховаються за зачиненими дверима, як від подразника, що може порушити таїнство писання своєю чоловічою обмеженістю. Чудово, Лі. Просто прекрасно.

Відображення похитало головою зі знанням справи й погодилося, що нам самим тут було значно краще. Ці жінки... Одного разу дозволиш їй покласти на тебе ніжку, а наступного разу вона вся всядеться й буде скакати на тобі, поки не здохнеш. На початку тобі помилково здається, що ти контролюєш ситуацію, а потім виявиться, що це ВОНА дозволяє тобі це робити, аби потішити твоє чоловіче самолюбство, що ти лише інструмент в її руках, засіб досягнення цілі, й навіть коли у вас все добре, вона буде лізти в усі твої справи і зрештою тебе незалишиться іншого виходу як...

Торохкотіння гори кісток за дверима, що насправді було усього лише клацанням клавіш, раптом закінчилося гучним тріском, а за ним пролунав переляканий зойк Лі. Саме цей звук обірвав мою задуму, як сокира перерубує тонку гілку. Я підстрибнув від несподіванки, відчуваючи себе учнем, чию дрімоту на уроці зігнав потиличник суворого вчителя, й кинувся до кабінету Аліни, миттю забувши про все навколо.

— Михайле!

— Лі! — Я штовхнув двері й заскочив до кабінету, ще навіть не встигнувши уявити, що це могло так ог-

лушливо тріснути і що я там побачу. Побачив Аліну, яка сиділа на своєму робочому місці з круглими, як кульки, очима на зблідлому обличчі. Навколо неї на підлозі були розкидані якісь сіренькі кубики завбільшки з мій ніготь. Я не відразу збагнув, що це таке.

— Що сталося, сонечко?

Вона поглянула на мене так, неначе щойно побачила за вікном снігову людину.

— Моя клавіатура, Михайле, — сказала вона з легким тремтінням у голосі. — Вона щойно вибухнула мені в обличчя.

— Що?! Як це?

Аліна підвелася зі стільця, й кілька сірих кубиків, що виявилися тими самими клавішами, впали з її колін на підлогу.

— Кажу тобі — вона просто вистрелила. Диво, що жодна з цих штук не влучила мені в очі. Господи...

Я наблизився до дружини й розвернув її голову до світла. На щоці й на підборідді червоніли дві довгі риски. Таки дійсно подряпини.

— Сильно вони мене? — запитально звела брови Лі.

— Ні. Просто чиркнули. До післязавтра вже й сліду не залишиться. Але треба протерти перекисом. Зараз.

Я сходив у ванну і знайшов у аптечці перекис водню й шматочок вати. Повертаючись до кабінету, згадав, що, коли я перед цим стояв біля дзеркала, мене відвідали думки про щось подібне. Здається, я був роздратований. Зараз жодна з тих думок не пригадувалася — вони здавалися частиною поганого сну з безокою жін-

кою, — але я пам'ятав, що тріскотіння клавіатури Лі мене злило.

Це ж не я зробив, ні?

Що за нісенітниця, звісно ж ні. Я не вірю в телекінез чи щось подібне. Думка — це думка, усього лише електричний імпульс в мозку, і не більше. До того ж, хіба я можу бажати зла власній дружині? Прокинувся не в гуморі через той кошмар, оце й усе. А Аліна, мабуть, просто перестаралася.

— Мабуть, ти просто перестаралася, — бадьоро припустив я, поки дружина змітала з підлоги клавіші. — Я чув, як ти шпарила. От ця пластикова китайська штукенція і не витримала.

— Михасю, це абсурд. Вона ж не просто розпалася в мене під пальцями — усі клавіші полетіли вгору. Мені в лице. Чи багато ти чув історій про клавіатури, що вибухають?

— В одному фільмі бачив, як рвонув монітор, — повів плечима я.

— Монітори — можливо. Але всередині цієї штуки практично сама лише пластмаса. Там нічому вибухати. Можеш переконатися, — Аліна простягла мені ведро для сміття з рештками пристрою. Я відмовився від пропозиції.

— Якби я вірив у містику, то сказав би, що це покарання за порушену обіцянку.

— Тобто? — Аліна здивовано кліпнула очима.

— Цитую видатну письменницю сучасності Богдану Нечай: «До біса мої романи. Я беру тайм-аут, оголошую перерву в писанні цукеркових книг щонайменше на

квартал. Я хочу байдикувати, насолоджуватися життям, і тільки...» А сама? Між іншим, після сніданку, який ти мені прогнала, ми збиралися відвідати історичну пам'ятку під Кардашевом. Є що сказати на своє виправдання?

— Винна, — Лі похнюпилася. — Але, Михасю, я навіть не можу згадати, коли востаннє відчувала таке сильне натхнення, як сьогодні зранку. Воно, власне, мене й розбудило — я прокинулася від того, що уві сні побачила увесь свій роман аж до самого фіналу! Уявляєш? Я підхопилася о сьомій з повністю побудованим сюжетом у голові. І вирішила написати якомога більше, доки нічого не забула. Ти образився?

— Є трішки, — зверхньо сказав я. — Та завжди є шанс спокутувати провину. Скажімо, яєчнею, мисливськими ковбасками і кавою. А потім, хочеш ти чи ні, ми сядемо в машину і поїдемо на екскурсію до тих старих руїн. При всій любові до нашого будинку я не збираюся киснути тут безвилазно. Виконуй.

— Так, володарю, — відсалютувала Аліна, та раптом знову посерйознішала. — І все ж таки, що це могло бути, Миханю? Що сталося?

— Не знаю. Але нічого надприродного, — рішуче сказав я, думаючи про дзеркало.

10. / Аліна / *Гості*

Тоді ми таки вибралися до фортеці і чудово провели час, блукаючи між старезних, порослих мохом каменів у тиші, яку порушувало тільки наші кроки. Серед тих

руїн, що просто дихали нашою буремною історією, було так легко уявити себе не в цьому часі, що я не втрималась і уявила. Мені здалося, ніби я перенеслася назад, на кілька сторіч, що з міцної, ще не зруйнованої вежі я бачу наближення завойовників, що разом з товаришами по зброї захищаю рідне місто від ворожої навали — і гину, не відступивши. Дивно, але мене, переконану паціфістку, чомусь зовсім не здивували ані мої войовничі мрії, ані думки про власну загибель. Я любила проживати миті чужих життів завдяки своїм фантазіям, а покійна мама завжди казала, що не певна, чи це мій хрест, а чи дар Божий. Я також не була певна нічого конкретного, але зазвичай це здавалося мені саме даром.

Повертаючись додому, ми дивом набрали у крамничці в Кардашеві на клавіатуру, таку старезну й пожовклу, що я захвилювалася, а чи можливо підключити її до мого комп'ютера. З'ясувалося, що можливо, і ми відсвяткували це за вечерею домашнім малиновим вином, купленим у тому ж таки Кардашеві у привітної молодиці на ринку. Якийсь час ми провели на веранді, обговорюючи вибрики сучасної техніки: дивний трапунок із вибухом пластмаси все не давав мені спокою. А потім тема вичерпалася сама собою через втому, Михась пішов спати, а я перебралася до свого кабінету. Я ще довго сиділа там, але не писала, а просто зачаровано дивилася, як повільно тануть у сутінках дерева за вікном, як сріблясто-жовте сяйво молодика клаптиками лягає на підлогу, і слухала, як звабливо шумить вітер за вікном. Піднявшись нарешті до спальні, я спробувала

розбудити Михайла з романтичними намірами, однак він не піддався, пробурчав щось геть не романтичне і відвернувся від мене. Я не образилася, бо була переконана, що попереду у нас повно часу і його вистачить на все. І на те, щоб кохатися, і на те, щоб народити дітей, і на те, щоб зістарітися разом.

Наступного дня я прокинулася, коли ще й на світ не займалося, а чоловік проспав до обіду. Наздоганяє втрачене, вирішила я, згадуючи його безкінечні хронічні недосипи, повернення додому о першій ночі та підйоми о п'ятій ранку, тому й не стурбувалася. Мій роман писався надзвичайно легко, просто лився, мов вода, тому я не стала відволікатися на їжу, гукнувши Михайлові, щоби він розігрів собі учорашній борщ. Чоловік чомусь образився.

— Ледацюга! — сказав він, відкривши двері мого кабінету.

— Соня! — відповіла я, навіть не повернувши голови.

Зголоднівши, надвечір я тимчасово звільнилася зі свого творчого полону, і вийшла на кухню. Михайло був там і оскаженіло рубав салат, ніяк не реагуючи на мою з'яву. Мені здалося дивним його обличчя — воно було якимось відстороненим і чужим. Я вмостилася на клишоногій табуретці і спитала:

— Усе гаразд?

— Так, звісно, — Михась відірвався від катування городини, і звів на мене очі, котрі якусь мить були темними, як рілля. — Усе прекрасно, Лі. Ось хазяйную, як бачиш. Виконую твою роботу. Мені ж тут все

рівно немає чим зайнятися. А у тебе роман, герої, все таке...

Хоч як важко у це повірити, але тоді мені стало соромно. Відчуття провини — з приводу і без — завжди було моєю ахіллесовою п'ятою, і хоча з віком я навчилася давати доброго відкоша будь-кому, хто намагався таким чином мною маніпулювати, але ж переді мною був не будь-хто, а коханий чоловік. Тому я почервоніла, перепросила і хутенько доробила салат, зварила картоплю і запекла із сиром куряче філе. Михайло відтанув, ми смачно поїли, прогулялися лісом і, відчуваючи приємну втому, вирішили заснути раніше, ніж завжди.

— А тобі вдасться? — спитала я із сумнівом. — Ти сьогодні спав півдня, мабуть, нічний сон перебив.

Від цих слів Михайло спалахнув, як сухий сніп.

— Це натяк на те, що я байдикую? — спитав він погрозово. Я так здивувалася, що навіть не образилася.

— Та байдикуй собі на здоров'я, — відказала я якомога миролюбніше. — Ми ж ніби для цього сюди й приїхали. І це ніякий не натяк, а проста констатація факту. Не сердься, любий. Це ж добре, коли раптом випадає ніч без сну.

Я говорила грайливо, і чекала хоч на якусь реакцію, однак Михась промовчав. Щоправда, він обійняв мене, коли ми лягли в ліжку, і поцілував, і робив усе, що й завжди — але не як завжди. Я ніби обіймала незнайомця, якогось стороннього мужчину, і це дивне, моторошне відчуття звело таку жадану для мене близькість на пси. А подальші слова Михайла мене заледве не вбили.

— Ти мене геть змучила, Лі, — заявив він тоном прокурора. Я засміялася, дещо невпевнено, бо у цих словах виразно продзвенів метал.

Я прошу двадцять років ув'язнення для цієї жінки за сексуальні домагання до власного чоловіка.

— Це скарга чи заохочення?

— Ні, я не скаржуся, просто гадаю, що у твоєму віці пора вже менше думати про плотське.

Промовивши це, Михайло миттю солодко заснув, а моя щелепа відпала і зі стуком покотилася на підлогу.

У моєму віці? Менше думати про плотське?

От лайно! Почути таке від коханого — так і жити не захочеться.

Спокійно, Аліно, сказав мені внутрішній голос, немає чого хвилюватися. Це природно, що він почуваеться зайвим. Скільки часу пройшло, відколи він втратив роботу, котра давала одне з найголовніших для чоловіка відчуттів — відчуття того, що він потрібен? Не так вже й багато, правильно? І зізнайся собі чесно, він має рацію, люба — у тебе є твоя творчість, твої герої, і це неможливо відняти. Де б ти не була, що б із тобою не трапилося, цього в тебе ніхто не забере. Поруч завжди знайдеться ноутбук, захалявна книжечка чи твоя пам'ять. Це твій стрижень, твій хребет — творчість і любов. Вірніше, любов і творчість, та в чоловіків усе інакше. Ти це знаєш, ти змирилася з тим, що жодне почуття, яким би палким воно не було і яким би великим не здавалося, не замінить мужчині улюбленої справи. А зараз тому, кого ти кохаєш, Лі, буквально перебили хребет. Він

корчиться від болю, а ти дивуєшся, де його усмішка. Потерпи, дівчинко. Потрібен час і більш нічого. Час лікує все. Ну і ще якийсь заняття Михайлові також не завадило б. Хоча б якийсь хобі, чи що. Так що краще напруж мізки і придумай те, що трохи відволіче чоловіка від сумних думок.

Я напружувалась аж до ранку, та на гадку не спадало нічого, окрім збирання грибів та риболовлі. Заснути мені вдалося лише з першими промінцями сонця, тоді, коли селяни саме виходять до свого хазяйства, але саме в напівсні мене відвідала ще одна думка. Вірніше, згадка про давню мрію.

Дитина. Нам треба спробувати зачати дитину.

Черговий курс мого лікування невість від чого закінчився ще минулого тижня, і це давало мені надію. Я солодко позіхнула у подушку, похваливши себе за винахідливість, і вирішила обговорити це з Михасем, щойно прокинуся. Великої потреби у цьому обговоренні не було, бо я знала, що чоловік мріє про малюка так само сильно, як і я, але я просто хотіла сказати це йому. Дуже хотіла.

Збудив мене Михайло і вібруючим від злості голосом поцікавився, де, в біса, його сніданок. Спросоння я ще думала пожартувати на тему безпорадності деяких чоловіків у натуральних умовах життя без бігмаків, але наштовхнулась на його гострий погляд і замовкла на півслові. Про дитину поговорю з ним після сніданку, мудро розсудила я і з чавунною від сну головою поплелася на кухню. Там на мене чекали розчахнутий холодильник

і плита із запаленими конфорками. Кота, що звично засів на своїй веранді, мов той партизан у землянці, я нагодувала досить швидко і без пригод, а ось зі стравами для нас довелося помучитися. У мене все буквально валилося з рук. Яєчня підгоріла, кава збігла, залила плиту і наповнила весь перший поверх дому огидним смородом, млинці вийшли глевкими, наче з глини, та навіть банальні бутерброди не вдалися — виявилось, що у нас не було свіжого хліба. Снідали ми у вітальні, за столом напроти дзеркала, і я помітила, що Михась увесь час позирає на своє відображення, для чого йому доводиться вивертати шию під немислимим кутом.

— Не можна дивитися в дзеркало, коли їси, — сказала я, в черговий раз зауваживши крутіння чоловіка. — Кажуть, це шкідливо для твого щастя — ти можеш з'їсти його.

— Та не більше, ніж оці твої, з дозволу сказати, найдки шкідливі для мого шлунка, — огризнувся він. — Що, важко готувати, як слід, Аліно? Та ще й щодня, га? Це тобі не по клавішах лупити.

З цими словами Михайло встав і демонстративно вийшов з-за столу. Мої очі затягнуло слізьми, і я мовчки нахилилася над своєю тарілкою. Михась був несправедливий і знав це, бо зазвичай я готувала дуже добре і усе робила сама, без залучення усіляких напівфабрикатів, а погані дні бувають у кожного. Однак я вчасно згадала, про що думала вночі, і знову закликала себе до терпіння. І найдовший шлях починається з першого кроку. Все владнається. Все ще буде гаразд.

Я повторювала цю мантру, миючи посуд і шукаючи Тигру, котрого після сніданку наче лизень злизав з веранди. Пошуки смугастого негідника забрали в мене три години і так нічим і не завершилися. Я засмутилася, але не злякалася, бо такі зникнення вже траплялися, і я підозрювала, що мій кіт знайшов собі кицю десь на хуторці. Що ж, принаймні він не порадить їй менше думати про плотське, зі злістю подумала я, увійшовши до вітальні з наміром, що так і не полишив мене, не зважаючи на паршивий початок дня: поговорити з чоловіком про дитину. Але Михайло не мав настрою слухати мене — коли ви живете у шлюбі вісім років, ви бачите це у першу ж секунду, і вам не потрібно нічого питати, взагалі не потрібно слів. Він був дуже зайнятий — крутився перед дзеркалом, як безнадійно старіючий характерний актор, і я не здивувалася, якби однієї миті він, склавши руки човником, пірнув у ту сріблясту, прикрашену тріщинами поверхню. Мене шокувала така його поведінка — Михась завжди був гарним, але ніколи — марнославним.

— Добре виглядаєш, герою, — зауважила я, аби щось сказати. Але він почув мене, засріблївся радістю і мовив:

— Ти справді так гадаєш, Лі? Я теж думаю, що ця сивина мені личить. Із нею я стаю більш сексуальним, чи не так?

— Вважай, що звання «Містер Секс» у тебе в кишені. — Я наблизилася до чоловіка і пильно пригледілася до його волосся. — Разом із трусиками збуджених фанаток. А де це в тебе сивина?

Михась шумно зітхнув, демонструючи, як його дістали моя нетямущість та короткозорість.

— Ну ти даєш... Бачиш неіснуючі тріщини на дзеркалі, а того, що я відчутно посивів буквально за тиждень, не помічаєш? Хоча з тобою не дивина й за кілька хвилин посивіти.

Боже, та що це з ним?

— Михайле, припини. Ти верзеш дурниці. Якщо тобі здається, що три сиві волосини на потилиці — це той єдиний штрих, котрого тобі бракує для завершення образу крутого мачо, то я тебе вітаю. Вони у тебе є. Ти — мачо, супермен і секс-машина. Тільки позбав мене від задоволення вислуховувати цю маячню. Краще поясни, що з тобою коїться.

Чоловік нарешті повернувся до дзеркала задом — неабияка жертва з його боку! — і посунув на мене, мов скажений бульдозер. Його очі знову здалися мені темними, майже чорними буравчиками, круглими отруйними жалами, що хижо впиваються в мою плоть. Я злякалася і відступила до порога, судомно вчепившись за одвірок тремтячими пальцями.

— Іди звідси, Лі, — просичав Михась так, ніби в роті у нього й справді було лише два зміїних зуба. — Я завжди знав, що ти тупа, я звик до цього, але ти ще й сліпа. Ми потім поговоримо, коли ти протреш очі і побачиш те, що бачу я!

— Слухай, — я пропустила повз вуха «тупа і сліпа» і щосили намагалася говорити логічно, — ходімо зі мною до ванни, там є інше дзеркало, і ти переко-

наєшся, що я права. Або хочеш, я принесу пудреницю, і тоді...

— Аліно, я просив тебе забратися.

Крити було нічим, хоча те, що сказав Михась, погано збігалося із моєю уявою про сенс слова «прохання». Я розчепила пальці, що трималися за дерево, як за рятівний круг, навіщось розгладила рожеву футболку на животі і пішла. Забралася. Байдуже проминула кабінет — сама думка про працю викликала в мене легку нудоту, якусь мить постояла на порозі ванної, розриваючись між бажанням включити воду і небажанням рухатися взагалі, а потім повільно, як інвалід, рушила сходами нагору. За дверима мого кабінету мені вчулося якесь шарудіння, але я була надто змучена і зла для того, щоб повернутися і перевірити, що там таке. Тигра, мабуть, більше нікому. Щоправда, кабінету він уникав так само, як і решти приміщень цього будинку, окрім веранди, але, можливо, цього разу щось його привабило. Відкрите вікно, приміром, коли всі двері зачинені. У Києві кіт дуже любив дивитися, як я працюю, і було два місця, де я завжди могла напевне його знайти — мій кабінет і кухня, а тут, у цьому домі...

Невже я справді так хотіла переїхати сюди?.. Тепер усе це здавалося сном. Поганим сном. І я вже зовсім не була переконана, що варто говорити з Михайлом про дитину. Я тепер боялася цієї розмови, боялася власного чоловіка, мене до смерті лякали ці раптові зміни у ньому, які я намагалася, проте так і не змогла пояснити собі до кінця... Врешті-решт, хіба, згоджуючись на

купівлю будинку, Михась не розумів, що тут у нього з'явиться забагато вільного часу?.. Чудово розумів. Хіба не він, телефонуючи мені щовечора, розписував тутешні красоти такими словами, що від його порівнянь мене, письменницю, душила велика зелена заздрісна жабенція? Він, більше нікому. То що ж тут відбувається зараз? Що коїться з ним — і зі мною? Які всьому цьому причини? Я тут ніби чужа. Не тільки власному чоловіку, а ще й цим стінам, таким привітним, пофарбованим у теплі кольори стінам, котрі виштовхують мене, немов послід, очищуються від вже непотрібного їм матеріалу, щоб...

Я спам'яталася на ліжку у спальні, геть не тямлячи, як довго туди йшла, і негайно вилаяла себе останніми словами. Розійшлася, Лі, твоя бурхлива фантазія. Тримай її в узді, бо буде горе. Не нагнітай. Хіба не у цій хаті ти почала писати з такою швидкістю, що тобі позаздрив би й сам Лопе де Вега?! Хіба не тут ти фактично забула, що таке безсоння? Це твій дім, твоя мрія, це те життя, що ти побудувала на власний смак, так що годі скиглити. Перепочинь і зберися до купи. Може, це всього лише побічні дії після переїзду, як у нашого Тигри, адже не так легко звикнути до нового місця, хоч би яким пречудовим воно було. Так що не будь такою слабкодухою, це розкіш, яку ти не можеш собі дозволити.

Я покивала, погоджуючись зі своїм другим «я», і вирішила, що час рятуватися. Роботою, як завжди. Можна було б прогулятися околицями, але я не люби-

ла гуляти сама, без Михася. Щоправда, писати у напівістеричному стані я також не любила, однак інколи доводилося. Строки, терміни видання, обумовлені в контракті, і загроза не встигнути — цей нічний жах усіх авторів, — траплялося, підганяли й моє писання, убиваючи неквапне очікування натхнення, але що вдієш? Проза життя. Хоча строки ще не дуже піджимають, та краще не відкладати все на потім. Я підвелася, подивувавшись тому, що ноги в мене роз'їжджаються, як у новонародженого лошати, і сповзла вниз, рухаючись, мов броунівська частка. І ще на сходах почула, як розривається у вітальні мій мобільний — наш єдиний, окрім телефону чоловіка, зв'язок з цивілізацією. Він чомусь лежав на обідньому столі, там, де я ніколи його не лишаю, а за три метри від нього, у кріслі в залі сидів Михась і, не зважаючи на дзвінки, вологими від розчулення очима споглядав якийсь сльозогінне шоу в телевізорі. Я підняла брови на знак здивування і відповіла на дзвінок.

Новини виявилися добрими, стосувалися вони темпів продажу моєї останньої книжки, чергувалися з побажаннями усього найкращого, одним словом, я нарвалася на планове облизування однієї із золотих рибок видавницького акваріуму. Коли я дала відбій, першим моїм пориванням було похвалитися Михайлові, як сильно мене люблять і поважають, та я стрималася. Тим більше, що чоловік дивився вже інше шоу — якийсь напіввійськове. Знизавши плечима, я мовила:

— Раніше ти не витрачав час на цей телемотлох.

— Угу. Раніше у мене й часу не було, — відгукнувся чоловік крізь зуби. — А тепер є. І краще я витрачатиму його на цей, як ти сказала, телемотлох — хоча ти й уявити не можеш своїми куцими мізками, яка це титанічна праця, — аніж милуватимуся твоїми зів'ялими принадами.

Усе ще хочеш поговорити з ним про дитину, Лі?

Я похитала головою, заперечуючи сама собі, і пішла працювати. Увімкнула комп'ютер, пошукала в думках хоч натяк на натхнення, не знайшовши, повторила вголос, що натхнення — це вигадка лінихвих письменників, і за сім годин народила півтори сторінки повнокровного, як фанера, тексту. Перечитала його, стерла, заливаючись сльозами, і відчула крокодилячий голод. Годинник показував лише дев'яту вечора, але Михайло, вочевидь, уже спав — принаймні на першому поверсі його не було. Ще якийсь час я метушилась на кухні, нарізаючи бринзу та шинку для грецького салату, потім врізала собі пальця, покинула недороблений салат і з горнятком зеленого чаю повернулася до кабінету. І ще не відкривши дверей, почула таке ж шарудіння, як вдень.

— Ну нарешті, смугастий лайдаче! — від полегшення мені аж дух забило, і я не знала точно, що зроблю, побачивши Тигру — задушу в обіймах чи намну вуха. Схиляючись усе ж до першого варіанта, я рвучко розчахнула двері і від панорами, що відкрилася моїм очам, впустила горнятко. Гарячий чай потік мені по ногах, але я навіть не відчула болю, я нічого не відчувала,

окрім шоку, того, що, за твердженням медиків, може призвести до смерті.

Тигра й справді був у кабінеті — він уперше відвідав будинок з того дня, як Михайло намагався силоміць занести його всередину. Кіт сидів на підлозі біля крісла і лапами збивав мої крихітні записнички, що пурхали над ним, ніби метелики. Вгорі, ближче до стелі, літали вже більші книжки — словники, довідники, енциклопедії. Грубезний перший том академічного словника синонімів української мови, такий важкий, що Михайло цілком серйозно забороняв мені піднімати його після тієї катастрофи, активно кружляв кімнатою, а потім, немов побачивши мене, завис у повітрі, як гелікоптер, затріпотів сторінками, мов незаймана дівиця віями, і, важко помахуючи обкладинкою, наблизився впритул до мого носу. Решта книг — а їх було десь тридцять, — вишикувавшись за розмірами у вервечку, лишалися на місці, тобто висіли у повітрі, махаючи сторінками-крилами, як і їхній академічний колега. Мене заціпило, і я сіла просто на порозі. Книги цьому зраділи. Вони пожвавилися, заметушилися кабінетом, немов обираючи найкраще місце для приземлення, і я застогнала. Почувши це, Тигра зірвався з місця і в три стрибки опинився біля мене. Кіт не став тікати, він просто зупинився, вишкірив зуби і притиснувся до мого стегна. І тут я почула *це*. Дитячий сміх, чи радше хихотіння, не зловісне, але знущальне і вкрай задоволене, таке, котре видає балуване дитя, милуючись тим, як мама зранку намагається змити з лиця зубну пасту чи чорнило, якими добра донька намалюва-

ла нені індіанські бойові візерунки на щоках. Мене почало тіпати, а сміх не вщухав. Це була дитина, явно дівчинка, і я не бачила її, але — чула. Навіть шелест сторінок не зміг заглушити цього хихикання.

— Катрусю?..

Я не знала, чому раптом згадала ім'я моєї нещасної доні, котрій так і не судилося побачити світ, але сміх увірвався. І почувся *голос*.

— *Ні. Вона не тут.*

Я подумала, що марю. Однак щойно це спало мені на гадку, другий том академічного словника, аж ніяк не тонший за свого брата, склав сторінки і каменем впав мені на голову. Було боляче, і це трохи привело мене до тями. Я застогнала і зірвалася на рівні ноги.

— *Хороший котик*, — чітко сказала невидима дитинка. — *А він не любить котів.*

І тут я закричала. Тигра відразу дременув геть, а я вилетіла у вітальню і, не припиняючи вищати, побігла по сходах нагору. Увірвалася до спальні, мов торпеда, і, задихаючись, упала на ліжко.

— Михайле, вставай! О, Господи, Михасю! ПРОКИДАЙСЯ!

11. / Михайло / *Пробудження*

Таких яскравих снів я ніколи не бачив.

Вони почалися ще за часів ремонту, але тільки нині стали надзвичайно барвистими, змістовними і настільки вражаюче реалістичними, що насправді пробудження

здавалося мені засинанням. Прокидаючись, я повертався у цю безглузду й нудну реальність, до моєї коханої дружини, котра з кожним днем видавалася мені дедалі бридкішою. О так, тепер я це угледів, аж через вісім років. Таке враження, що хтось змінив мої очі на інші — можливо, це оті карі, що відображалися у дзеркалі внизу. Зовсім нові очі, що їх не відбивало жодне інше люстро. Тепер я бачив усе дещо інакше. Це як під час сонячного затемнення — ти дивишся навколо, впізнаєш знайомі речі, але виглядають вони трохи не так, казково; це не день і не ніч, а щось містичне, час доби, непідвладний людському розумінню. Цими новими очима я й почав бачити саму сутність деяких речей.

Зараз я краще розумів натуру Аліни, як і свою роль відносно неї. У нашому тандемі саме себе вона вважала головною рушійною силою, генератором ідей, альфою й омегою. Вона раділа тому, що мене звільнили — по-тай, але все ж раділа, адже це допомогло здійснитися її мрії й полишити обридле місто. Тепер я це знав. Утім, нічого дивного, міг би здогадатися ще тоді, адже завжди підсвідомо розумів, що вона не співчуває щиро жодній проблемі, якою я з нею ділився. Робить вигляд, що слухає, з розумінням хитає головою, як китайський болванчик... але не співчуває. Бо не спроможна. Та й для чого? Усе одно вийде так, як вона хоче. Моя скромна функція — пливти разом із нею, притулившись до великого зоряного тіла, як та риба-прилипала, що присмоктується до акул, і допомагати її мріям матеріалізуватися.

Усе це мені повідомив голос. Він тепер з'являвся майже в кожному моєму сні. Спокійний чоловічий голос, він був моїм безтілесним супутником у мареннях, де я блукав лісами, що не мали кінця й краю. Там небесний купол над верхівками дерев переливався від лілового до червоного й тріпотів мірадами яскравих зірок, під ногами звивалися дивовижні різнокольорові рослини, більше схожі на мешканців коралових рифів, а кожен крок м'яко відштовхував від землі й підносив у повітря. У цих снах був і наш будинок, але виглядав він зовсім не так, як у реальності. Він колихався, як величезна медуза, а увійшовши всередину, в коридорах його нутрощів можна було блукати годинами, якщо тільки ця одиниця виміру часу була тут чогось варта.

Цей голос багато чого розповідав. Він сказав, що чекав саме моєї появи. Сказав, що в дім заходили й інші, переважно волоцюги-нічліжники. Жоден з них не затримався тут довго, багатозначно мовив голос. Потім порожнечу будинку довго не порушували — аж до мого прибуття.

Ти тут не тому, що *вона* цього захотіла, сказав мені голос. Ти тут тому, що *я* цього захотів. Вона тут взагалі остільки оскільки. Вона ніхто без тебе.

Зараз вона хоче запропонувати тобі завести дитину, продовжував голос. Накинути тобі на шию ще одну петлю, щоб тримати тебе біля себе. Я знаю, про що кажу. Воно тобі треба? Я знаю, що ні. Я можу запропонувати тобі щось краще, якщо ти...

— ...айся! Михайле, будь ласка, прокинься!

Все закрутилося й звернулося само в себе, а в очі нахабно полізло жовте світло люстри. Я з кректанням перекотився на лівий бік, щоб уп'ястися мутним поглядом у перекошене обличчя моєї прекрасної Аліни крупним планом.

— Якого дідька? — простогнав я, понад усе бажаючи знову опинитися в тому чарівному лісі з різнокольоровими травами, де ніяке світло не ріже очі. — Господи, жінко, чого ти від мене хочеш серед ночі? Чергові екстрені сексуальні потреби?..

Схоже, вона жодного слова не зрозуміла. Дивилася на мене широко розплющеними очима й важко хекала, а на лобі виразно блищав піт. Я підвівся на ліктях.

— Що? Чорт забирай, та що з тобою? Кажи вже! Чи я здогадатися повинен?

— У кабінеті, — нарешті видихнула Аліна. — У моєму кабінеті. Я знаю, що ти зараз назвеш мене ненормальною, але я знаю, що я бачила. Я знаю, що я бачила *це!*

— То що ж воно таке? — чесно кажучи, мені було абсолютно начхати. Я зиркнув на будильник — виявляється, ще й десятої немає. От грець. Тепер я півночі засинатиму.

— Я... боюся, що я не зможу тобі пояснити, Михасю, — трусонула головою дружина. — Ходімо мерщій зі мною вниз, доки воно триває.

— Триває що?

— Ходімо, Михасю, будь ласка! Ти повинен це бачити!

Прошипівши безадресний прокльон, я виплутався з ковдри й став на ноги. Залишки сну все ще гуляли в голові, немов луна по печері. Мене обірвали на чомусь дуже важливому. А якщо цей голос більше не з'явиться?

— Веди, — похмуро буркнув я.

Ми вийшли з кімнати і сходами спустилися вниз, у освітлену вітальню. Аліна весь час озиралася на мене, неначе переконуючись, чи йду я за нею. Що вона утнула цього разу? Знову підірвала свою чортову клавіатуру? Чи тепер уже її монітор від'єднався і вилетів у квартиру? Чому вона вперто не бажає залишати мене у спокої?

Дружина зупинилася перед прочиненими дверима кабінету. Завмерла і підняла правицю, закликаючи до тиші, хоч я й не видав досі жодного звуку.

— Дивно... — мовила нарешті. — Більше нічого не чути.

— І що ж тут у дідька дивного? — поцікавився я. Аліна не відповіла. Вона навшпиньках наблизилася до дверей, неначе очікуючи, що виявить там збіглого з лікарні психопата із закривавленим ножем у руці. Зазирнула у провіт, потім рішуче розчахнула навстіж. І зрештою знову повернулася до мене.

— Воно припинилося.

Я відсторонив її убік і пройшов до кабінету. Очам відкрився дикий розгардіяш: усі книжки, що до цього стояли у шафі біля стіни, нині валялися навколо, неначе тут проводився якийсь несамовитий обшук. Розкриті,

з пожмаканими аркушами, деякі навіть розірвані навпіл, вони вкривали собою всю підлогу й навіть стіл. Те ще видовище. Тепер вже я озирнувся до дружини.

— Що це значить, Аліно? Все ще намагаєшся будь-що привернути мою увагу?

Вона витріщилася на мене, немовби я запропонував їй танцювати брейк голяка.

— Що? Михасю, в мене й на думці не було! Ці книжки... — вона запнулася.

— Що — книжки? Вони, як я бачу, розкидані по всій підлозі. Тобі, як письменниці, це не здається блюзнірством?

— Це не я! — скрикнула вона. — Господи, невже ти думаєш, що мені може прийти у голову така ідіотська ідея — раптом вивалити все з книжкової шафи, а потім збудити тебе, щоби ти на це подивився?

«Я б не здивувався», — крутилося на язиці, та я вирішив стримати сарказм.

— Просто намагаюся зрозуміти. Або це зробила ти, або хтось інший. Оскільки ти заперечуєш свою причетність, то значить, десь тут зачаївся таємничий шкідник, котрий і здійснив цей підступний глум над твоєю бібліотекою. Мусимо його знайти. АГОВ!! Є ХТО-НЕБУДЬ?! АНУ ВИХОДЬ З ПІДНЯТИМИ РУКАМИ!!

— Припини знущатися! — скрикнула Аліна. — Що з тобою таке? Чому ти не даєш мені сказати?!.

— Бо знаю, що ти скажеш. Якщо обидва запропоновані варіанти відкинуті, залишається останній — надприродний. Бісові книжки самі це зробили.

— Саме так і було, — після кількох секунд мовчанки холодно відказала дружина. — Мої бісові книжки пурхали в повітрі, неначе метелики. І ще я виразно чула дитячий голос. Ось чому я покликала тебе.

Я витримав паузу, вишукуючи на її лиці хоч слід того, що вона жартує, але схоже, що вона сказала це на повному серйозі. Зрештою похитав головою.

— Ти мала рацію, Аліно. Ти дійсно ненормальна.

Її обличчя набуло шокованого виразу, наче я дав їй ляпаса. І на якусь мить я здивувався сам собі. Я ніколи не розмовляв з власною дружиною у такому тоні. Ці слова неначе самі зривалися з вуст. Та все ж сором, як і жаль, тривали лише кілька миттєвостей.

Бреше, шепнув хтось, тільки шепіт цей почувся не вухами, а мозком. Може й не шепіт, а просто нагадування десь усередині. Вона знову намагається маніпулювати, як завжди робила. Я ж казав: знаю таких, їм усе мало. Отримала будинок, але цього недостатньо, тепер їй треба, щоб ти танцював навколо неї, щоб прибігав за першим погуком, як вірний песик. Дозволиш цьому статися?..

— Що з тобою відбувається, Михайле? — ледь чутно спитала Аліна. Я помітив, що її очі набухли слізьми. — Ти вже кілька днів сам на себе не схожий. Ти поводишся зі мною так, наче зненавидів мене. Це правда? Я дратую тебе? Може, ти не хотів щоб я приїздила сюди? Може, ти хочеш, щоб я поїхала?

Так.

— Ні, — сором повернувся, і мені знову стало гидко. Чомусь думки, які здавалися мені вірними, на ви-

ході з голосових зв'язок перетворювались зовсім не в те, що я насправді хотів сказати. В черговий раз виникло відчуття, що прокинувся я лише кілька секунд тому, а не тоді, коли мене розбудила дружина. Я підійшов до Лі й притис її до себе.

— Пробач. Дійсно, верзу щось не те. Просто розізлився, що ти мене розбудила. Голова зовсім не варить після сну... Давай поговоримо про це завтра, добре? Напевно є якесь пояснення всьому цьому. Домовились?

Лі лише мовчки кивнула в мене на грудях. Потім промовила:

— Цей дім не потрібен мені без тебе.

— Я знаю. Знаю. Пробач. Ходімо спати. Завтра я тут усе приберу.

Ми рушили до дверей. На порозі Аліна додала:

— І я дійсно чула голос, Михайле.

Я вирішив залишити це без коментарів. Та коли виходив з кабінету і простягнув руку, аби натиснути на вимикач, мені здалося, що я теж почув щось. Почув знову ж таки всередині голови. Тихе дитяче пришіптування.

Не впускайте його до себе.

— А я не чую нічого, — відповів я Лі й самому собі і рішуче зачинив двері.

12. / Аліна / *Роздуми*

О пів на другу ночі я зрозуміла, що природний сон мені тільки сниться, даруйте за невимушений каламбур. До цього часу я свердлила очима темну стелю,

прислухаючись до звуків нічного лісу за вікном, сопіння чоловіка поруч (він якраз заснув без особливих проблем), а головне — ретельно вслухаючись у звуковий простір самого будинку. Від найменшого потріскування чи рипіння дощок серце починало калатати, як тугий м'яч між підлогою й рукою вправного баскетболіста, а грудна клітка неначе сповнювалися окропом. Я очікувала, що ось зараз знову почую той голос і тоді напевно збожеволю від жаху. Але ніякого голосу не було. Втім, як і сну. Зрештою, я дісталася до тумбочки, де звечора завбачливо залишила снодійне і склянку з водою, ковтнула гірку пігулку і мерщій застрибнула назад під ковдру, неначе боючись, як у дитинстві, що з-під ліжка виповзе чиясь (або нічия) довжелезна рука і схопить мене за щиколотку. Смішно. Але не вночі.

На відміну від Михайла я ніколи не була непробивною реалісткою. Навпаки, завжди вважала, що ми ніякого біса не знаємо навіть про свій власний світ, той, який чуємо, бачимо і вдихаємо. Інакше чому, довівши його до ручки й продовжуючи послідовно знищувати, дивуємося, коли той відповідає нам взаємністю у вигляді цунамі, посух та землетрусів? А з такою курячою сліпотою — звідки нам знати, що наш світ єдиний? Це логіка хробачка у яблуці, якої я ніколи не визнавала.

Тому я досить швидко і безболісно змирилася з думкою, що в цьому будинку є ще хтось чи щось.

Що це? Привид? Полтергейст? А чом би й ні? Я, звісно, ніколи не стикалася ні з чим подібним, але й не

поспішала ліпити ярлик «клінічний ідіот» на кожного, хто свідчив про такі речі. Я не вірю лише в масштаби цих явищ, що їх намагається нав'язати нам телебачення (коли якась третьосортна передачка щотижня тішить свіженькою добіркою аномалій, це викликає підозри навіть у мене), але в тому, що надприродні явища існують, ніколи не сумнівалася. Схоже, мені, як і обіцяла Біблія, воздалося по вірі. Бо хоч що би там казав Михайло, я бачила те, що бачила. І навіть якщо припустити на мить, що все це мені справді здалося, то як бути з величезною гулею у мене на потилиці, що лишилася від падіння на мою бідну голову академічного словника? Досі ще не було зафіксовано жодного випадку нападу зорової галюцинації на людей.

Ліки почали діяти, і я відчула знайому легкість в тілі, що завжди передувала засинанню. Хороші таблетки. Не знаю, що б я робила без них тоді... того року. Вони рятували мене вночі, а Михась — цілодобово. Це було так давно і ніби учора. Але той чоловік, якого я знала, ні за що не став би розмовляти так із жінкою. Із жодною жінкою, а з власною — тим більше. І він любив мене. Той, київський, Михайло мене кохав. По-справжньому. Так, як я писала у своїх романах, так, як мріяла все життя... А тепер... що мені робити тепер? Як достукатися до нього?.. А ще ж цей сміх... книжки, що пурхають кімнатою, мов паперові метелики... і думки, що плутаються, чіпляються одна за одну... напевно, тут є якийсь зв'язок... я засинаю. Я ще встигла зрозуміти це, встигла позіхнути і подумати про завтра, як про якийсь

рятівний круг, і — все. Чорна ковдра штучного сну накрила мене з головою, розчинивши усі проблеми у крутому окропі забуття.

Та ранок не приніс полегшення. Пігулка вимкнула мене серйозно, і ввімкнулася я лише о першій, завдяки люблячим штурханам Михайла, котрий процідив крізь зуби, що відсутність сніданку він може пробачити, але не збирається з невідомої причини жертвувати ще й обідом. Так-сяк отямившись за допомогою кількох ляпасів самій собі, я проковтнула решту води зі склянки, аби загасити викликану снодійним спрагу, й попленталася униз готувати обід. Михайло пішов слідом, неначе збираючись проконтролювати цей важливий процес і не дати мені сачкувати. Що ж, якщо стоятиме над душею, то, може, принаймні нам вдасться поговорити.

Але Михайло був не в настрої бесідувати. Коли я завела розмову про учорашню подію, він увірвав її в зародку:

— Тобі здалося, Аліно.

— Це все, що ти можеш сказати? — здивувалася я. — Це і є та розмова, яку ти вирішив відкласти на ранок?

— Я передумав, — незворушно відказав чоловік. — Тут нема про що дискутувати. Саме так і народжуються різні небиліці — одне сприймають за інше й плутають божий дух з яечнею. Розслабся.

— Розслабитися?! — я глибоко вдихнула, гарячково підшукуючи потрібні слова. — Та... та я... та невже ти не відчуваєш змін? Та навіть сліпий відчує, що з цим

домом щось не те! Ми переїхали сюди, щоб радіти життю *разом*. А замість цього я кожного дня неначе ходжу по мінному полю. Тебе це не дивує, якщо згадати наше попереднє достатньо щасливе восьмирічне буття у місті? Тебе не дивують зміни, що відбуваються з *тобою*? Невже для тебе все як завжди?

— Не кричи, — він навіть вухом не повів, жодної емоції не промайнуло на його незворушному обличчі. — І не верзи дурниць. Завжди легше приплести нечисту силу, аніж подивитися у... у дзеркало. З будинком ніяких проблем. Проблеми з тобою.

Від злості та досади я безсило розплакалася над курячим бульйоном.

— І годі вже рюмсати, — поблажливо додав Михайло і пішов з кухні.

Зайве казати, що обідали ми у свинцевій тиші, а по обіді чоловік зірвався з місця і, пробурмотівши щось зіжмакане на кшталт «гараж, інструменти, до ладу», прожогом вискочив із кімнати, не забувши попередньо глянути в люстро на стіні. Розгрібати навалені в моєму кабінеті книжки довелося мені самій. Покінчивши з цим, я зрозуміла, що більше не можу знаходитися в цьому домі, й вирішила трохи прогулятися. Я не знала гаразд, куди піду, однак бажання вирватися з цих стін повільно переростало у манію. Ще кілька таких днів — і я буду спати на веранді разом із Тигрою.

Треба все обміркувати як слід, думала я, йдучи куди ведуть очі. Я дивилася лише під ноги і приблизно уявляла собі, куди йду, а решта мене мало цікавила. Цей

день, що сірим ножем уклинився між теплими вересневими спогадами про літо, був непогожим та вологим і якнайкраще відповідав моєму настрою. Важкий від води білуватий туман клубочився над озером, клаптями висів на верхівках дерев і чомусь не зникав навіть від сильного вітру — можливо, тому, що його напрямок змінювався ледь не щомиті, як настроїв у капризної паньки. Те, що синоптики називають «вітер змінних напрямків», шарпало мій одяг, забиравалося під куртку і неприємним холодком бігало по хребту. Шум дерев був таким сильним, що часом здавалося, ніби вони стогнуть, і все це відволікало мене від роздумів. Я напружувалася, намагаючись зосередитись, подумати про те, що було справді важливо, однак так і не змогла зібрати думки до купи. Отямилася я біля Зеленого і сказала собі, що варто пройтися хуторцем — для різноманітності, оскільки я вже тут. Зазвичай ми з Михайлом гуляли лісом.

На ту бабцю, що плювала услід нашому авто, я натрапила зненацька. Стара наче виросла з-під землі. Мить тому переді мною було лише порожнє узбіччя ґрунтової дороги, більше схожої на широку стежину, і ось наступної хвилини я вже дивилася у маленькі вицвілі очі, що аж пламеніли ненавистю. Якби я не була на сто відсотків упевнена, що це неможливо, то сказала б, що ця бабуся, на вигляд — як із воску вилита відьма, має щось до мене. Щось особисте.

«Не мели дурниць, Аліно, — переконливо заявив мій внутрішній голос. — Ти їй у борщ не плювала».

— Вибачте, — перепросила я, помітивши, що ледве носом не вперлася у зморшкувату щоку старої. Вона не зреагувала, продовжуючи дивитися на мене зле і якось втаємничено, і виглядала, як сова, що обернулася на жінку. По шкірі в мене забігали холодні мурашки.

— Дозвольте, — пробелькотіла я й рушила навколо старої. Вона відступила на крок, кліпнула на мене червонястими, запаленими повіками і прохрипіла навздогін:

— Не сидиться у кублі тому?

— Просто гуляю, — пробурмотіла я під ніс, без особливої надії, що бабця у чорному мене почує. Було в ній щось божевільне, а відтак мені не дуже хотілося встрягати з нею у довгі бесіди. Але стара явно мала намір висловити все накипіле, оскільки вже я їй трапилася.

— А чого було ворушити? — продовжила вона свій спіч, підкріплюючи його активним жестикулюванням кощавої руки. — Їдуть, їдуть, маніюки, і чого вам, гаспидам, у місті своєму не сидиться, га? Чого ви у той барліг дідьків полізли? Та вам же ж ніхто не страшний, не, нікого вже не бояться, ач які, думаєте вже, що й Бога за бороду можете посмикати, й чорту межі очі плюнути. Кха! Посліпли люде вже, гріха не бачать, сама я тільки бачу. А вони що? Кажуть — нема там нікого, поїхали вони звідси, а мо' ти, стара, вигадала усе? Ще й на онука мого огуду зводили. Та баба зна, що там гаспид той доднесь, як Петро святий казав, рикає, як лев, шукає кого пожерти. Ой, пошкодуєш ще, що кубло розворушила, ой наплачешся...

— Та цить ти вже, — незлобиво кинув хтось за мою спиною, і я аж підстрибнула, бо ця довга промова аборигенки мене просто зачарувала, хоч я й жодного слова з неї не зрозуміла. Озирнулася й побачила поруч із собою худенького дідугана, що сперся на вузлувату палицю і з філософським виглядом жував самокрутку, примруживши ліве око. Від цього «цить» бабця відразу замовкла, окинула нас обох презирливим поглядом, потім змахнула рукою в жесті, що символізував марність зусиль з мого перевиховання, й посунула геть до своєї хати. Я вдячно схилила голову перед моїм визволителем.

— Дуже дякую вам за допомогу.

— Тю, та пусте, — знизав кутастими плечима дідок. — Нічого б вам стара Пріська не зробила, лише залякувати вміє. Вона трохи того, — він багатозначно постукав пальцем по скроні, а самокрутка перестрибнула в інший куток рота.

— І не дуже любить городян, як я бачу, — сказала я, глянувши їй услід.

— Вона гадає, що в неї є причини. То все через онука її, Левка.

— А що з ним? — зацікавилася я, якимось не подумавши, що це зовсім не моя справа. Та дід довірчо похилився до мене, вочевидь радий поспілкуватися з новою у цих краях людиною.

— Та нічо вже. Хлопчака цей і сам трохи дурко. Та ще й німий. Це дитинча її доньки покійної, Ярини, що у Житомирі жила. А татусь його бозна де подівся після

її смерті. Певно, інших дітей клепає, — дідуган грайливо підморгнув. — Дурне діло не хитре.

Ну то те кілька років тому було. Пріська розповідала, що якось полишила хлопця біля хвіртки гратися, поки у хаті прибирала, аж потім вийшла надвір, глядь, а малого там і немає. Вона давай по усьому хуторі його гукати, та за годину десь той повернувся, — старий простягнув руку й вказав пальцем, — оно звідти, з того боку, де ви тепер живете. Він до баби і щось мугикає злякано, руками тичає, але ж піди зрозумій, що він каже, сама Пріська й то не завше розбере. Та впевнилася вона, що то той чоловік, що до вас там жив, хотів її Левка вкрати. Бо, каже, бачила, як його машина у бік Кардашева їхала, а от як він повертався, значиться, прогавила. Ну а чому Левко повернувся, Бог його знає, мабуть, утік.

Я відчула морозець, що пробіг спиною. Михайло так і не сказав гаразд мені, хто ж там жив до нас. Треба це з'ясувати.

— І що ж далі було? — заохотила я старого до продовження.

— А далі стара Пріська по всьому селу бігала з прокльонами у бік того чоловіка, та все напосідала, щоб хтось туди пішов і розвідав, що там сталося і що вони з малим її зробили. І врешті-решт пішли туди троє — Микола Глибченко, оно у тій хаті він живе, а ще покійний Семен Ледар і я. Не хотіли йти, бо Пріська навісна завше щось учудить, а чоловік той, Орестом його звали, нам хорошим здавався, вітався щоразу, а ще завдяки йому до нас газ оно провели, — дід з гордістю вказав на жовту трубу, що про-

лягла повз паркан. — Не хотіли спочатку газифікувати нас, сучі вилупки, звиняй, доню, бо їм, бач, хутір замалий. Але чоловік той собі замовив, заплатив, як годиться, ну то вони й нас підключили, що робити. Але Пріська тут справжній рейвах здійняла, усе кляла й плювалася, ну то ми й пішли. Тоді ще й злива така напустилася, просто капут...

— Ви щось знайшли там? — запитала я.

— Ні, — похитав головою старий. — Нікого там не було. А жив той Орест не сам, а з сім'єю — жінка в нього була і донька маленька. І нікого з них ми так і не знайшли. Будинок був замкнений, світло не горіло — усе як наче вони поїхали звідти. Я особисто так і думаю, бо до того дня його машини вже днів три не бачив. І ніхто з наших не бачив. Орест увесь час у роз'їздах був, туди-сюди мотався на своїй червоній «ниві» — при грошах чоловік, ясно. Переїхали кудись — і все. Точно кажу, що Пріська усе це напридумувала — бувають у неї заскоки в голові її старій. А малий її просто поліз у ліс і заблукав. Ото і все.

Щось у дідовому викладенні здалося мені притягнутим за вуха, та оскільки він був єдиним джерелом інформації з цього приводу, мені лишалося вдовільнитися цим. Але я вирішила розпитати Михайла, чи відомо йому щось про це. Альберт міг згадувати про колишніх хазяїв...

Моя творча фантазія раптом почала продукувати дуже тривожні підозри, і я зрозуміла, що не заспокоюся, доки вони не підтвердяться, або ж не розсиплються на порох, як бездоказові.

— Ото таке, доцю, — між тим підсумував дідусь. — То ви добре зробили, що купили тут хату. Жаль, коли такий дім порожній стоїть. Усякому дому хазяїна треба.

— Так, — автоматично погодилася я, подумавши, а чи дійсно ми є там господарями?

— Ну, бувай, — здійняв руку у прощанні дід. — Приємно з тобою було побазікати. Мене, до речі, Мироном кличуть. Якщо шо...

— Аліна, — у свою чергу відрекомендувалася я.

— Ну так, ну так... по-городському, ге? — і він побрів геть, явно задоволений змістовною бесідою, а я стояла і дивилася йому вслід, подумки перетравлюючи його історію.

За вечерею я виклала чоловікові усе, що почула й побачила сьогодні: від зіткнення з бабцею до оповіді діда Мирона. Михайло слухав мовчки, продовжуючи жувати, й ані краплини зацікавленості на його лиці так і не з'явилося. Коли я закінчила, він витер губи серветкою і відкинувся на спинку стільця.

— Не розумію, для чого ти переповідаєш мені ці старечі маразми, — мовив нарешті.

— Для того, що я хочу дізнатися, хто жив тут до нас. Ти знаєш про цього Ореста? Альберт хоч щось тобі казав про нього?

— Ні. Вперше чую це ім'я.

— І що, він не згадував, хто тут жив раніше?

— Яка тобі, у дідька, різниця?! — спалахнув раптом Михайло. — Тобі не подобається будинок, чи що? Можу нагадати, чия це була ідея — переїхати сюди.

— До чого тут це? — рознервувалася і я. — Просто хочу довідатися, хто був попереднім хазяїном. Мене тривожить та історія з онуком старої, і...

— Що, та хвора на голову мумія підживила твою фантазію своїми шизофренічними галюцинаціями? Може, ще й книжку напишеш на цю тему?

— Припини так розмовляти зі мною! — скрикнула я й так різко відсунулася від стола, що увесь посуд мелодійно задзеленчав.

— А якої ще реакції на подібну маячню ти від мене очікуєш, люба? Якщо тобі стало сумно, не втягуй мене у свої параноїдальні вигадки. Особисто мене у цьому домі все влаштовує.

— А мене ні! Мене не влаштовує те, у що ти перетворився. Мене не влаштовує те, що тут відбувається. А ще...

— Годі! — Михайло ляснув долонею по столу так, що аж тарілки підстрибнули. — Я вже по горло ситий тобою і твоїми дурними фантазіями! Раніше ти хоча б уміла відмежовувати їх від життя, а нині... З мене досить! Я йду спати, а ти піди і зроби щось корисне... У хаті замети хоча б. Кухню вимий. І тільки спробуй розбудити мене ще раз — я за себе не відповідаю! — Очі у нього стали порожніми, як стара комірчина, куди давно не заглядало сонце. Я відвела погляд.

— Як скажеш, — це прозвучало глухо, але чоловіка задовольнило. Я вирішила більше не намагатися щось йому довести і ні про що не питати. Все намарно, лише витрачаю сили й нерви. Той Михась, що обіймав мене

учора, зник. І я не знала, чи побачу його знову. Схоже, зміни не припинялися, бо з кожним днем ставало дедалі гірше. Так що у пошуках істини я можу розраховувати тільки на себе — моєму чоловікові, такому, яким він став, це не потрібно. А може, не стільки йому, скільки тому, хто мешкає в цьому будинку разом із нами.

Я маю дізнатися.

13. / Михайло / Асиміляція

Я знову в лісі, у володіннях Голосу. Сині дерева так само тягнуться до переливчастого склепіння неземного неба, пульсуючі рослини з томливими стогонами обвиваються навколо ніг, а шкіру лоскочуть пильні погляди невидимих істот, що ховаються в темних проваллях тіней. Голос кличе. Моє ім'я бринить у тутешньому повітрі, подібно до вібруючого гулу лінії електропередач, і я вповільнено, але цілеспрямовано рухаюся поміж схожих на слонов'ячі ноги зморшкуватих стовбурів, прагнучи почути нові одкровення, нову порцію мудрих порад. Дивно: якимось шостим чуттям відчуваю, що цей світ небезпечний, як отруйна гусінь на оголеній шкірі, та одночасно з цим знаю напевно, що мені тут ніщо не загрожує. Саме тому, що це я. На мене чекають, і мені можна блукати цими місцями скільки завгодно, ніщо тут не завдасть мені шкоди. Це відчуття власної винятковості, безпечної присутності в небезпечному місці п'янить, неначе хороше старе вино. Щось подібне може відчувати хлопчисько, якому дозволе-

но гладити великого хижого звіра і який знає, що той не скинеться раптом і не відкусить йому руку одним рухом ікластої пащі.

— Михайле.

Голос лунає з-за найближчого дерева. За мить від стовбура відокремлюється вдягнута у тінь людська постать. Ще кілька кроків, і світло цієї магічної білої ночі виліплює з неї оголеного чоловіка міцної статури. Він наближається до мене, зупиняється за кілька кроків, і я розумію, що знаю це лице, з волоссям, якому сивина надала сталевого відливу, з глибокою довгою зморшкою між бровами, вольовим підборіддям та яструбиним поглядом карих очей. Саме його я бачив у дзеркалі. Та я не здивований. Тут я не вмю дивуватися.

— Пройдемося? — він зводить руку в запрошувальному жесті, й ми пліч-о-пліч рушаємо цим казковим лісом, майже не торкаючись ногами землі.

— Вона знову лізе, куди не просять, — повідомляю я. Чоловік лише незворушно киває, не повертаючи голови.

— Знаю. Я ж попереджав. Так завжди буває. Особливості жіночої натури, Михайле. На цю тему я міг би написати цілу дисертацію.

— Як мені краще вчинити?

Мабуть, це пролунало раболіпно, та мені немає чого соромитися. Сила, що виходить від цього сивого чоловіка, від його голосу, вбиває будь-які сумніви. Я цілковито довіряю йому і знаю, що отримаю правильну відповідь.

— Я вже казав, що саме тобі треба зробити. Як бачиш, хороше ставлення до тих, хто на нього не заслуговує, лише

погіршує становище. Я казав, що вона тобі не потрібна. Вона хоче затягти тебе у буденність без просвіту, без жодного сенсу. Хіба ти хочеш бути хлопчиком на побігеньках, усе життя залишатись людиною другого татунку?

— Ні. Та я любив її. Я...

— ...звук. Хімічний процес, що називають любов'ю, сходить на пси протягом семи років — доведено вченими, між іншим. Зараз ти живеш по інерції у світі плоті. Ти гідний кращого.

— Кращого... — луною відгукнувся я.

— Авжеж. Тобі треба позбутися обмежень, як позбувся їх я. Переступи через них — і зможеш пізнати життя нового рівня.

Я помічаю, що той, хто йде поруч зі мною, більше не нагадує людину. Він змінюється, трансформується з кожним кроком, як шматок тіста, що його мнуть невидимі пальці. Я бачу це лише боковим зором — у мене не вистає мужності повернути голову. Та одночасно зі страхом я відчуваю... захоплення.

— Не бійся, — гуде істота низьким голосом. — Це лише мізерна частина того, чого ти можеш досягти, якщо подивишся на речі ширше. Це те, що можу дати я, і те, що ти ніколи не отримаєш від своєї дружини. Та що ти взагалі маєш від неї? Лише сопливе ниття за першої-ліпшої нагоди та неїстівні сніданки.

— Ти хочеш, щоби я позбувся її?

— Ні, — хитає головою чоловік поруч. Тепер він знову виглядає людиною. — Не я хочу. Це ти хочеш. І це логічне бажання для чоловіка з почуттям власної гідності.

— Як мені зробити це?

— Є багато способів, — ухильно відказує він. — Повна свобода вибору. Обирай сам.

Таємничий ліс неначе хтось стирає геть з очей. Ми йдемо довжелезним темним коридором, у кінці якого я бачу нашу кухню. Там Аліна, спиною до нас, схилилася над газовою плитою. Я відчуваю, як мої руки повільно простягаються вперед, пальці стискаються й розтискаються в нетерплячому бажанні зробити боляче. Ближче, ще ближче, і ось нарешті я хапаю її голову й вивертаю на сто вісімдесят градусів із голосним хрускотом. На мить, на малесенький проміжок часу мені стає страшно — «я що, вбив власну дружину?» — та ця думка відразу забувається, як несуттєва. Я бачу, що Аліна жива. Її лице дивиться на мене скляними очима, а з вуст злітає монотонне бубніння:

— Михасю я хочу щоб ти виконав нарешті ту обіцянку яку дав мені сто один рік тому я хочу будинок за місцем свій дім окремий ми ж завжди про це мріяли цей дім не потрібен мені без тебе я люблю тебе але мене не влаштовує те у що ти перетворився мене не влаштовує те що тут відбувається а ще...

— Вона пилятиме тебе вічно, Михайле, — пролунав над вухом співчуваючий голос сивого чоловіка. — Якщо тільки ти сам не покладеш цьому край. Покінчи з цим, і займемося справжньою чоловічою справою.

І тоді я здавлюю шию Аліни обома руками, стискаю якомога міцніше, аби перекрити цей нудний потік банальщини, й починаю трусити її, як гутаперчеву ляльку, мо-

лотити цю балакучу голову об усе, що трапляється під руку. Тіло в моїх руках м'якшає з кожним ударом і зрештою падає на підлогу купою ганчір'я. Сивий чоловік презирливо відштовхує його ногою вбік.

— Просто чудово, — він схвально плескає мене по плечі. — Ти майже визрів, друже мій. Спробуй тепер ось це.

Підлога під ногами розверзається, і у виниклому отворі я бачу сходи, що ведуть кудись під землю. Ступаю на них і неначе на ескалаторі в їжджаю у пільму, де лунає далекий дитячий крик.

— Мааааммоооооо, я хочу до мааамиииии!..

Я лечу на цей крик. Пільма сповнюється блиманням, це лампи денного світла, що подібно до фотографічного проявника перетворюють чорноту на кахельні стіни. Я опиняюся в незнайомій кімнаті, де на столі переді мною виблискують предмети, схожі на хірургічні інструменти. Їх блиск гіпнотизує й зачаровує, я проводжу по них пальцями, вслухаючись у тихе побрязкування, потім беру найбільш знайому мені річ — скальпель.

У дальньому кутку кімнати хтось тихо схлипує. Насилу відірвавши погляд від магнетичних бліків, я дивлюся туди. Здається, то дитина — маленька фігурка, що скоцюрбилася в позі ембріона. Повільно підхожу до неї. Так і є, це хлопчик, вдягнений у шорти й смугасту футболку. Його око дивиться на мене в щілину між пальцями рук, що затуляють лице.

— Я хочу додому, — долинає до мене глухе плаксиве схлипування. — Будь ласка, дядю, відведіть мене до мами!

Я нахилиюся до нього, збираючись сказати, що не маю уявлення, де його мама, але, звісно ж, я про нього подбаю. Простягаю руку. Він тягне до мене свої, та, коли дитяче обличчя відкривається, я розумію, що це ніякий не хлопчик, а якийсь неймовірно відразливий ліліпут, з виряченими очима й старечою головою радіаційного мутанта. І скальпель, який, як виявилось, намертво приріс до пальців іншої моєї руки, зривається вперед, шматуючи потворність, заляпуючи стіни червоними бризками, а за моєю спиною гуркоче схвальний регіт сивого чоловіка.

14. / Аліна / Межа

Вперше на новому місці я лягла спати окремо від Михайла.

Промучившись біля нього дві години, я не витримала і підвелася, спустивши на підлогу важкі, наче свинцем налиті ноги. Поруч, мов у гарячці, метався мій чоловік. Він то стогнав, як тяжко поранений, то скрикував, то бурмотів щось схвальне, але нерозбірливе, і відштовхував мене, коли я намагалася обійняти його, щоб якимось утихомирити. Врешті-решт він знавісніло замахав руками, вигнувся дугою і захрипів, а коли я вирішила плюнути на всі його люб'язні застереження типу «спробуй тільки розбудити мене», і нахилилася над ним саме з цією ціллю, він ухопив долонями повітря біля мене так, неначе стискав чиюсь невидиму шию. Я готова була закластися, що там, уві сні, він когось душив і, судячи з його перекошених якоюсь здичаві-

лою насолодою рис, отримував від цього небияке задоволення. Від його вигляду мене зморозило. Нічник, котрий я увімкнула, щойно Михась почав стогнати, спотворював його й без того змінене лице химерною грою тіней. І щось у цьому обличчі, яке здалося мені зовсім незнайомим, змусило всерйоз поставитись до попередження не чіпати його. Я підняла свій халат, що валявся чомусь на підлозі, накинула його на плечі і, забувши про капці, вийшла геть. Ляжу у другій спальні, подумалося мені. Ми жартома називали її гостьовою — коли Михайло ще міг жартувати. Там стояв старенький підлітковий диван, куплений у Кардашеві за три з половиною копійки, але вмещалася я на ньому без проблем.

За подушку мені правила власна рука, вкритися довелось халатом, але заснула я на диво швидко. Мабуть, нерви не витримали і вимкнули увесь неслухняний організм для більш ніж заслуженого відпочинку. Сон був глибоким, схожим на темне небо, у якому мерехтять дивовижні вогники, і що змусило мене прокинутися, я й досі не знаю. Себто не знаю, що саме змусило мене прокинутися. Але коли я відкрила очі, темрява панувала не тільки навколо мене, а ще й над головою. Складалося враження, що тутешня стеля зненацька почорніла і суттєво знизила місце свого розташування. Все ще кліпаючи сонними очима, я різко підвелася... і з розмаху вдарилася об якусь деревину. Все ще не тямлячи, що коїться, я механічно відкинулася на спину... і виявила, що під головою маю подушку у велюровій по-

шиванці, а мої ноги звисають за бильце ліжка так, ніби вони вирости. Або ліжко усохло. Та й саме воно більше нічим не нагадувало диван. У кімнаті трохи розвиднилося, схоже, розійшлися хмари на небі, і в скупому місячному сяйві я нарешті побачила те, що вже й так зрозуміла. Я лежала на нижньому ярусі дитячого двоюрного ліжка. А там, нагорі, щось попискувало і шаруділо. Наче миша, дуже велика миша, крутилася над шкоринкою хліба. Я зойкнула, і шарудіння вмить стихло. Не встигла я полегшено перевести подих і запевнити себе, що все це сон, не більше, як згори на мене щось капнуло. Щось гаряче і густе. Сльози. Там хтось плакав, а сльози бувають гарячими. Чи мені цього не знати?.. Але густими... такими густими вони не бувають ніколи.

Я зробила ще одну спробу підвестися і не змогла. Все, на що мене вистачило — це повернути голову і побачити їх. Це були діти. Тіні дітей. Четверо хлопчаків, усі одного віку, років семи на вигляд, і двоє дівчаток. Вони мовчки, в один ряд, немов вервечкою рівняні, стояли біля ліжка і пильно дивилися на мене. А я так само пильно витріщилася на них, не в змозі навіть поворухнути мов задубілим язиком. Я спозирала ці тіні, а вони — мене, але коли одна з них — здається, це був хлопчик — простягнула до мене долоньку з обрубаними до половини пальчиками і щось співчутливо забулькала, тиша в кімнаті і в моїй голові хруснула й переломилася, мов горіхова шкаралупка.

І я закричала не своїм голосом.

На другому ярусі сталося пожвавлення, і за мить з нього зістрибнула ще одна тінь. Я не почула звуку приземлення — може, тому, що все ще кричала, але якимсь краєчком згасаючої свідомості відзначила, що ця дитина... ця дівчинка, схоже, більш повнокровна, ніж її супутники. Її я бачила... виразніше? Чіткіше? Та я бажала в цю мить тільки одного — не бачити нічого взагалі. Але милосердне небо чомусь не відбирало в мене тями, і все, що відбувалося далі, я бачила так добре, як тільки могла.

Діти зійшлися до купи і про щось жваво заговорили, активно жестикулюючи. Я не чула слів, лише шурхотіння, схоже на шелест листя у вітряний день. Ось котрийсь з малюків похитав заперечливо головою, навіщось підтримуючи рукою потилицю. Ось другий, що досі стояв рівно, заточився, і я помітила, що у нього бракує стопи. Його підтримала сусідка, дівчинка з відтятою до ліктя рукою — вона підставила йому плече. Я більше не кричала, бо захрипла, і тільки зойкала, прикриваючи долонею серце, що калатало, як дзвін на пожежу. Нарешті те дівча, що зістрибнуло згори, повернулося до мене й урочисто повідомило:

— *...Ти йому заважаєш ...Він не може впоратися з тобою, і це його бісить*

Дивний це був голос — він тремтів і зривався, так, ніби вона довго плакала і замовкла лише від безсилля, та водночас він звучав спокійно і переконливо. Настільки, що я теж спромоглася у відповідь на ціле слово:

— Хто?

— ...Твоя віра лякає його

— Я ні у що не вірю.

— ...Хіба? А у це?

Перед моїм внутрішнім зором, немов на екрані телевізора, за якусь мить промайнуло все, безжально за-
пхане у комірчину підсвідомості під грифом «Нездійс-
ненні мрії». Ось дівчинка років трьох, золотокоса, як
мама, із татовими очима, шепеляво співає пісеньку про
їжачка. Ось вона, трохи старша, у білому фартушку,
пов'язаному на темно-синю шкільну сукенку, йде в пер-
ший клас, тримаючи за руки Михася і мене. За плечима
у неї ранець — так корисніше для осанки, а на голо-
ві — білі стрічки. Ось вона ж, у весільній сукні, віддає
шанобливий поклін своїм батькам за любов і турботу,
а поруч із нею чоловік, чийого лица я не бачу, бо він
також кланяється, але знаю — він гарний, чемний і ро-
зумний, бо лише такий вартий моєї принцеси... Я не
помітила, що плачу, але почула свій глухий, придушен-
ний голос:

— Цього ніколи не буде.

— ...Не буде, якщо ти лишишся тут ...Тоді для вас
обох усе скінчиться ...Він не має влади над тобою, але
Михайло належить йому ...Їдь до Києва ...Їдь додому ...Щоб
не стало гірше

— Я не полишу Михайла тут.

Дівчинка печально опустила повіки.

— ...Вперта, як він і казав ...він постійно це повторює
...що це має трапитись, щоб ти зрозуміла ...поглянь на
нас ...на нас усіх ...подивися, що він із нами зробив

Я звела неслухняні очі, що так і заплющувалися самі по собі, і знову глянула на тіні дітлахів. Вони здавалися живими, та щось у них — і в мені — аж волато про смерть. Понівечені малюки — що може бути страшніше для матері, яка втратила власну дитину? Я вбирала по-зирком кожну постать, і кров у моїх жилах ставала крижаною. Я відчувала це і відчувала їхній біль. Біль кожного з цих янголят. Мовчки, без жодного слова, вони простягали до мене скалічені рученята, випинали розпороті животики, підстрибували на кістках позбавлених плоті ніг... Моє тіло вібрувало в такт їхнім рухам і так боліло, немов хтось загнав мені під шкіру тисячі іржавих рибальських гачків і тепер витягував їх, повільно, монотонно, але — усі разом. А дівчинка не вгавала, і на її голос, що тепер був якимось зовсім не дитячим, так само як і речі, про які вона казала, тепер накладався біль, як шовкова стрічка на рану.

— *...Ти мусиш зрозуміти ...Це не втеча, це відступ ...я їла себе, чуєш? ... я прокусила собі руку і пила власну кров, бо помирала від спраги ...я померла від спраги, бо мене знудило, а кров усе не зупинялася ...вона все текла і текла із рани, доки все навколо не стало червоним ...ось, — вона підняла руки так, щоб я бачила її зап'ястки, і я побачила їх — тоненькі, як лозина, такі зворушливо ніжні, із багряними борознами від зубів, укриті плямами крові, що запеклася надто пізно... чи вчасно?*

— *...Не плач ...цим не зарадиш ...Краще їдь звідси, доки й ти не стала його ...Просто зранку ...А зараз спи ...Сили тобі знадобляться*

І перш ніж я встигла зібрати думки докупи, маленька долоня дівчинки нависла над моїм лобом.

Я не пам'ятаю, як діти зникли, значить, все ж таки заснула, хоча тоді, коли вони стояли біля ліжка, думала, що тепер не зможу спати як мінімум кілька днів. Але відпочити не вдалося — здавалося, що хтось намагається прорватися до мого сну, на передній план постійно лізли якісь тривожні образи, а особливо не давав спокою сповнений ненависті анонімний погляд, що витріщався на мене, аж допоки я не отямилася о дев'ятій ранку. Отямилася геть знесилена. І першим ділом почала згадувати, що ж зі мною було цієї ночі.

Найперше — я знову опинилася на тому ж диванчику, на який лягла увечері. Ніякого двоюрусного ліжка, ніяких подушок. Ніщо не свідчило про те, що моя пригода дійсно мала місце — окрім спогадів, звісно. У моїй голові все було надзвичайно реальним. Але чи було це насправді?

Якби не попередні аномалії з клавіатурою і пурхаючими книжками, я б сказала, що ні. А зараз...

Зараз думання давалося мені надзвичайно важко. Я вирішила, що маю прийняти ванну з ароматичною пінкою — у місті це часто приводило мене до тями. Але перед цим я вирішила зателефонувати єдиній (як виявилося) людині, з якою могла б поділитися цими екстраординарними подіями без ризику виглядати ненормальною.

Валерія зняла слухавку після третього гудка. Я було зраділа, що застала її вдома, і ледь не застогнала від досади, зрозумівши, що нарвалася на автовідповідач.

— Привіт. Ви набрали самі знаєте який номер. І якщо ви хочете дізнатися те, чого знати не варто, то я б вам не радила, проте ви потрапили куди слід. Це буде коштувати недорого, але в грошах. Якщо ви слухаєте це повідомлення, значить, я зайнята. Залишіть свій телефон, і я вам передзвоню. І приберіть ваших дітей від наших голубих екранів.

— Валері, це я, — промовила я квапливо і озирнулася на двері — чи не стоїть у них Михайло. — Ти терміново мені потрібна. Якщо...

У трубці знову щось клацнуло, і задихана Лера гукнула мені у вухо:

— Хуаніта Уайлдер! Та це ж сама Хуаніта! Який сюрприз! Сто років тебе не чула!

Відтоді, як на екрани вийшов незабутній «Роман з каменем», котрий практично співпав з початком моєї письменницької кар'єри, дорогенька подруга ніколи не віталася зі мною інакше. А з того часу, як ми з Михасем купили дім у селі, вона ще деколи називала мене селянкою.

— Ну, як справи, селянко? Як там ідилія удвох, не розжижена цим сучім містом? Міцнішає не щоднини — щогодини?

— Щось таке, — пробурмотіла я, відчуваючи, що плачу. — Леро, я у справі. Є проблема...

— Грім у раю?

— Вірніше, декілька проблем. — Двадцять років справжньої дружби дозволяли не виписувати кола, передбачені етикетом, і відразу взяти слона за хобот. — У моєму домі щось відбувається.

— Що саме? Шалена оргія і танці? Я підписуюсь на другу частину — для першої, на жаль, застара. Хоча, якщо добре подумати...

— Леро, ти можеш хоч на дві хвилини вийти з образу розбитної відьми і послухати, що я кажу?

— Не кричи, я в кімнаті не сама. Ти лякаєш мого клієнта.

— Ну так введи його у глибокий транс.

— Я краще вийду на кухню.

Вихід на кухню тривав добру хвилину, але врешті-решт Лера змінила дислокацію, вмостилася, судячи зі звуків, що долітали до мене, на табуретці, наказала синові не запинати хусткою kota і промовила:

— Давай, сповідуйся.

— У мене в будинку завівся полтергейст.

— І від чого він завівся? Його збуджує твоє оголене тіло?

— ВАЛЕРІЄ!!!

У трубці запанувала тиша.

— Тобто ти серйозно?

— Ні, трясця твоїй мамі! Я стою тут, щомиті озираючись на двері, і тремчу, як осиковий лист, аби лиш пожартувати з тобою!

— Маму не чіпай, — заступилася Лера за рідню. — Вона не винна, що в неї така донька. А тепер викладай усе, як воно було, від початку до кінця.

Я виконала наказ. Вислухавши сильно сконцентровану версію всього, що сталося зі мною з часу переїзду, Валерія похмуро сказала:

— Ну ти і вляпалася, подружко.

— Дякую за мудрість. Це думка фахівця?

— У таких питаннях із мене фахівець, як із євнуха запліднювач, і тобі це відомо. Розкласти карти чи викачати яйцем переляк я можу, але й тільки. Я роблю це радше для забави, ти ж знаєш. Ну плюс трохи легких грошень. А у тебе випадок клінічний. Що каже Михайло?

— Що я здуріла. Ти теж так думаєш?

— Ні. Якщо ти не здуріла, втративши дитину, то зараз і подавно не збожеволієш. А твого чоловіка точно не завадить яйцем викачати. Його власним. Боляче, зате ефективно.

— Боюся, потрібні інші методи, — сумно відказала я.

— Гадаєш? І які ж? Ні, не кажи, це вже занадто. Може, на перший раз обмежишся обрізанням?

Проти волі я хихикнула.

— Леро, ти нестерпна. Мені потрібен спеціаліст.

— Якого профілю?

— Найширшого. Потрібна людина, яка не тільки щось тямить у всіх цих барабашках, але й здатна виганяти їх. Або приборкувати. Зможеш допомогти?

Хвилину в слухавці лунало задумливе мурмотіння.

— Є дехто на прикметі, — відповіла подруга зрештою. — Щоправда, ширину профілю не гарантую, не знаючи напевно, в чому там у тебе справа, але у контактуванні з потойбічними зайдами вона справжній професіонал.

— Вона? Це жінка?

— Еге ж. Тільки не з цих штампованих на численні прохання невідомо кого Марф-Парасок-Гюльчатаїв у третьому коліні, які зцілюють геморої прикладанням їх газетної фотографії і відкривають грошові канали собі в кишеню. Вона спеціаліст старої школи, підпільно займалася цим ще перед розпадом Радянського Союзу, коли були найбільші сплески активності різної паранормальщини.

— Що ж... Беремо, — непевно відказала я. — Поговори з нею.

— Я подивлюся, що можна зробити. Зателефонуй мені завтра, гаразд?

— Домовилися. До того ж, днями я планую бути в Києві.

Валерія присвиснула.

— Отже, все ще гірше, ніж я подумала.

— Так.

— Гаразд. Я, до речі, переїхала. Тому, якщо надумаєш нагрянути до мене без попередження, запам'ятай: виходиш на метро «Нивки», шукаєш череду шістдесят восьмих маршруток, підходиш до першої-ліпшої і питаєш: «Це автобус на Картахену?».

Я розсміялася. Це був мій перший сміх за... бозна за скільки часу.

— Леро, я тебе обожнюю.

— Ну так. Усі мене обожнюють, привілеї професії. Подзвони, як прийдеш, о'кей? А зараз мушу йти. Клієнт у двері грюкає. Прийшов приворожити якусь дівчицю,

і хоча, якщо тебе цікавить моя думка, та дівчиця не варта й воску з гривневої свічки, яку я запалила згідно з ритуалом, він від неї просто слиною сходить — не від свічки, ясна річ. Що ти візьмеш із закоханих! Лі, — подруга трохи помовчала, — я ту жіночку тобі з дна моря дістану. Я не полишу тебе в біді.

Розмова з Валерією подіяла на мене суто позитивно, принаймні я знайшла в собі сили зварити кави. Приготування сніданку вирішила відкласти, доки не прийму ванну, тим більше що Михайла у будинку я не зауважила, мабуть, знову порається в гаражі. У будь-якому випадку, півгодини почекає. В такому стані, як зараз, я здатна хіба що на глевкі млинці, а вони б не додали нічого корисного нашим і без того складним стосункам. Особисто я після нічного візиту пошматованих дітей взагалі не могла думати про їжу, і навряд чи апетит прокинеться хоча б до вечора.

Поки у ванну набиралася гаряча вода, я сьорбала каву на веранді й ще раз прораховувала обраний варіант дій. Як не крути, іншого виходу немає — мені доведеться поїхати до Києва. Інакше все погіршуватиметься доти, доки не сягне якоїсь критичної межі, і... Я не знала, на що може бути здатний Михайло зараз. Чи багато залишилося в ньому від нього самого і який відсоток того... іншого. Як це назвати? Одержимість? Можливо. Терміни не мають значення, результат незмінний — мій Михайло тепер лише зовнішністю нагадував *мого* Михайла. Чи це був чийсь вплив зовні, чи щось руйнівне оселилося в нього всередині, я не знала й не могла

знати. Але це мав знати спеціаліст, і я сподівалася, що Валерія не підведе.

Отже, я дію у вірному напрямку. Заспокоївши себе цим вердиктом, я зачинилася у ванній і з насолодою сіла в пінну воду. Тіло миттєво розслабилася, а разом із м'язами почало відпускати й напружені нерви; голова припинила гудіти, а серцебиття дещо уповільнилося. Пари ефірної олії подіяли так добре, що, здається, на якусь хвилинку я навіть задрімала.

Отямилася я від того, що щось порушило цілковиту тишу, яка панувала у ванній кімнаті. Це був звук, але ідентифікувати його вдалося, лише коли той пролунав удруге. Вологе «ляп!», неначе шматок сирого м'яса впав на підлогу. Я розплющила очі, глянувши навколо в пошуках джерела, але нікого й нічого не побачила. Зібралася було знову замружитися й викинути це з голови, коли замість «ляп» пролунало «бульк» і щось маленьке пірнуло прямо у ванну, туди, де були мої ноги.

Я підвела погляд догори.

Там була жінка, і ця жінка виглядала неймовірно жахливо. Напівоголена, вона сиділа на стелі так, як напевно сидить чернець-буддист у своєму монастирі, от тільки донизу головою, і дивилася на мене — дивилася, хоча одне її око ховалося у надрах зіниці, закотившись під лоба, а замість іншого взагалі зяяла чорна дірка. Темне волосся, завдовжки приблизно з моє, — тобто до пліч — звішувалося вниз, і з нього додолу тяглися нитки якогось прозорого слизу. Сіро-зелена блискуча шкіра жінки взялася струп'ями, її клапті то там, то тут ві-

докремлювалися від тіла й падали униз — саме вони видавали той дивний плюскіт. Один зі шматків упав на краєчок ванни і так і залишився лежати, як дохлий слимак. Я зачаровано подивилася на нього, спокійна, як вуж, — бо побачене все ще було десь на півшляху до того відділу мозку, який мав дати мені сигнал завищати на всю горлянку. Я просто не встигла злякатися, бо здоровий глузд відмовлявся прийняти це за чисту монету.

— УУУУГМММАААААААА, — тужливо й вібруюче простогнало створіння на стелі, і моє тіло нарешті почало реагувати — воно неначе сповнилося кригою, хоча вода все ще була достатньо гарячою. По кінцівках побіг дрібний дроз, а рот сам собою відкрився у поки що мовчазній паніці. Сіро-зелена жінка тим часом обома руками обіперлася об стелю, і її тіло плавно посунулося по ній на півметра вперед (і ще ближче до мене!), так само, як безногий інвалід рухається на своєму візку. Втім, у цієї істоти ноги були на місці, й за мить вона почала зводитися на них, при цьому все ще перебуваючи на стелі й не відриваючи від мене безокого погляду. Я зрозуміла, що якщо жінка зараз випростається у повний зріст, до мого обличчя їй залишиться всього нічого.

Але я напевно так і сиділа б на одному місці, не в змозі подолати параліч, якби волосся жінки раптом не відпало разом зі скальпом прямо мені на груди. Саме це й стало пострілом стартового пістолета для моєї істерики. Я закричала так, як мені не доводилося кричати ніколи в житті — цей крик заклав вуха навіть мені са-

мій. Михайло мав почути цей крик, де б він не був, і я сподівалася, що наступної секунди він висадить двері й винесе мене звідси на руках... або це страхіття просто зникне від його появи... та, слава Богу, я не дуже на це покладалася, бо нічого подібного не сталося. Інстинкт самозбереження волав, що треба рятуватися самотужки, і саме так я і вчинила: перевалилася через край ванни, важко гепнулася на холодну плитку підлоги і якомога швидше кинулася до дверей. Бігти не вийшло, я повзла, але, схоже, достатньо швидко, бо дотику льодяних кошачих пальців до мого плеча не дочекалася. Кілька жахливо довгих секунд довелося воювати зі шпінгалетом, подібно до героїнь дешевого наскрізь просякнутого штампами кіно про маніяків (на власній шкірі цей штамп сприймався зовсім інакше, ніж на екрані). Коли почало здаватися, що засувка не збирається відкриватися й позбавляти компанії жінку на стелі, та нарешті відскочила вбік, і я просто випала з ванної кімнати на килимок біля дверей, як п'яниця, що повернувся додому в перший день нового року. Напружилася, відштовхнулася від косяка й штурхонула двері ногою. Ті грюкнули й зачинилися, а я безсило розпласталася на підлозі... і помітила Михайла, що стояв біля свого дзеркала і дивився на мене з сумішшю здивування, іронії і презирства.

— Нарешті ти виглядаєш еротично, Лі, — криво усміхнувся він. — Справжня «хот вумен» з розвороту «Плейбою». Не знав, що ти здатна аж на такі викрутаси.

Від цієї репліки мене заціпило так само, як і від появи мертвої жінки. Я навіть забула про те, що вона досі може бути по той бік дверей, забула про те, що я гола, мокра і починаю мерзнути. Хоча я вже б мала звикнути до в'їдливих коментарів Михайла, цей мене буквально оглушив. Абсолютно точно: такого не міг сказати мій чоловік. А ще — *мій* чоловік обов'язково прибіг би на крик. Як тоді, з клавіатурою, коли в ньому ще залишалось щось від старого Михайла. Цього незнайомця я не знала й не хотіла знати.

— Дуже дотепно, чоловіче, — мовила я, коли відхекалася й повільно звелася на ноги. — Радію, що ти потішився. А тепер скажи, куди ти подів мого Михайла.

Він довго й недобре дивився на мене, потім загрозово виплюнув:

— Що ти верзеш, курво, трясця твоїй мамі? Зовсім здуріла?

— Так, мабуть, здуріла, — погодилася я, повільно рушивши до нього. — Я чую голоси, бачу привидів, а ще бачу бездушного монстра замість мого чоловіка. У той час як ти не бачиш нічого, окрім клятого тріснутого дзеркала. Що там, у ньому? Я теж хочу подивитися.

— Не нервуй мене, Лі, — злим голосом мовив Михайло. — Не лізь, бо дуже пошкодуєш. Де мій сніданок, чорт забирай? Ти, сучко, зовсім від рук відбилася!

Його образи не могли мене стримати. Я посунула на нього з рішучістю потягу й коли майже дісталася дзер-

кала, Михайло почав відштовхувати мене, грубо й безцеремонно. Кілька секунд ми боролися отак, неначе нанайські хлопчики, а потім я пішла на обманний маневр — дозволила йому обхопити мене ззаду руками за тулуб і різко смикнулася вбік, разом із ним опинившись перед ртутною площиною люстра. І тоді я нарешті побачила.

То було не його лице. У дзеркалі мене тримав зовсім не Михайло. Те обличчя було мені незнайоме — посивіле волосся, рішуче випнуте підборіддя, глибока складка на лобі... знайомим був лише хижий погляд. Саме ці очі переслідували мене уві сні.

Лице відображення раптом побіліло, неначе воскова маска, й зашипіло на мене чорним, як після ковтку смоли, ротом; можу заприсягнутися, що це сичання пролунало не над вухом, де сопів Михайло, а саме з дзеркала. Я перелякано зойкнула й вирвалася з Михайлових обійм.

— Господи Боже, та це ж не ти, невже ти не бачиш, що це не...

Чоловік зробив крок до мене, а потім його кулак врізався у мою щелепу з такою силою, що мене підкинуло у повітря й приземлило десь біля сходів у позі зламаної ляльки. Я залякла, впершись у стіну, й втупила погляд у його гігантську — з моєї позиції — по-стать. Михайло зробив ще крок, потім зупинився, потім ще один... Біля перил завмер, задумливо дивлячись на мене, і на його лиці відбилася потужна робота мізку. Мені лишалося лише очікувати на її завершення — удар

вбив з мене увесь дух, зображення двоїлося, а у вухах гули дзвони, і якби він надумав зараз добити мене, а тіло розчленувати для борщу, навряд чи я змогла б цьому перешкодити. Та за кілька секунд Михайло трусонув головою, неначе відганяючи нав'язливу думку, й кинув:

— Забирайся звідси. Збери речі й геть з будинку.

Він промовив це, ховаючи погляд. Потім потер кулак, яким щойно відправив мене у нокаут, і зник у ванній. Судячи з того, що, окрім дзюрчання води, звідти не долинуло жодного звуку, жінка на стелі зникла. Якщо вона взагалі була там.

Зате у напіввідчинених дверях, що вели у коридорчик, я помітила Тигру. Вдруге наш кіт з власної волі переступив поріг будинку. Але далі порогу справа не пішла — він лише стояв на ньому обома передніми лапами, дивлячись на мене, і в цьому погляді я розрізнила смуток... навіть більше схожий на скорботу. Ніколи ще Тигрині очі не були такими розумними й розуміючими. Я знала, що він усвідомлює, що тут сталося.

А потім Тигра позадкував і зник. І я подумала, що він більше не повернеться. Що ж, не дивно... Наш кіт відчував усе з самого початку. Шкода, що я виявилася куди більш товстошкірою...

Тут я розревлася. Я плакала, збираючи речі, якщо так гучно можна назвати жбурляння у сумочку мобілки, ключів і грошей. Плакала, натягуючи на голову старий смугастий светр, — неначе він міг врятувати мене від холоду, що скував мої нутрощі. І просто-таки ридала,

спускаючись униз сходами — не від болю у вилиці, не від того, що рот, наповнений кров'ю вперемішку зі слиною, усе кривився, та ніяк не міг прорватися потрібними словами, і навіть не через привида у ванній... Я плакала тому, що мусила лишити Михайла наодинці із тим дзеркальним монстром. Він майже повністю знищив мого чоловіка духовно. Що, як до мого повернення він зробить це й фізично? Тоді я ніколи собі не пробачу, що пішла, але й лишитися не можу. Господи, Святий Боже, якщо ти чуєш мене, вбережи його. Я схлипувала і повторювала це подумки, неначе закляття. Вбережи його, Боже правий, захисти. Іншої допомоги я не мала.

Я вже вийшла з дому і попленталася повз гараж, коли позаду рипнули двері. Я завмерла, не наважуючись озирнутися і боячись навіть сподіватися, що Михайло покличе мене. «Сам не знаю, що на мене найшло, Лі», — промовить він, і тоді ми поговоримо. Про все на світі і не під дахом того клятого будинку.

Але за моєю спиною була лише тиша. Не втримавшись, я рвучко обернулася. Чоловік завмер на порозі, грізний, як ведмідь-шатун, з нехорошим виразом обличчя і очима, в яких раптово промайнуло щось... щось від того Михайла, у якого я закохалася з першого погляду.

— Вирішив простежити за твоїм відбуттям, курво, — прохрипів він чужим голосом, та я ледве чула, що він говорить. Я дивилася на нього і мовчала.

— Машини від мене ти не дочекаєшся. Ну йди вже, — він кашлянув. — Забирайся геть!

Мені стало страшно. Так сильно мене не змогли налякати ані діти-примари, ані жінка у ванній, ані те, що Михайло вдарив мене. Кригою взялися усі жили, усі нерви, і, щоб не бачити, як в оболонці *мого* чоловіка живе і говорить щось чуже і вороже, я зімкнула повіки. На мить. Секунда слабкості — я заслужила на неї.

— Оце, — торкнувшись щелепи, мовила я, — не твоя робота. Це не ти зробив, Михасю, і мені це відомо. І що б ти зараз мені не сказав, як би не вчинив, ти мусиш знати — я повернуся за тобою. Ти дочекайся, гаразд? Я повернуся.

Частина третя

Конфронтація

15. / Михайло / Сумніви

Сучка полишила будинок о десятій, і щойно її постать вийшла на дорогу і розчинилася між дерев, мені стало добре, як ніколи. Накотила радість від усвідомлення того, що тепер я зрештою сам, вільний і незалежний, і від надлишку почуттів аж по стелі схотілося бігати. От вона й отримала те, на що заслуговувала. Можна сказати, що я навіть повівся з нею по-джентльменськи, адже голос радив мені інші методи — куди гірші для неї. Та, сподіваюся, вона засвоїла урок. Хай краще не повертається — їй тут нічого робити. Але якщо все ж вирішить виконати свою обіцянку... що ж, тоді ніяких більше поступок з нашого боку.

З годину я вештався будинком, гадаючи, як краще відсвяткувати це звільнення, а потім побачив у кутку свою телескопічну вудку і вирішив — чом би й ні? Піду на озерце, посмикаю карасиків. Заразом і подумаю над подальшими планами, що ними поділився зі мною сивий чоловік. Орест.

І ось я сидів на березі, вмостившись на своєму розкладному стільці й не особливо уважно стежачи за ко-

ливаннями поплавця. Всередині царював абсолютний спокій — нарешті я міг ним насолодитися, не витрачаючи нервові клітини на ідіотку-дружину та її недолугі дії. Одна лише згадка про неї зараз викликала презирливу усмішку. Курва, егоїстка клята, вона ж ніколи не ставила себе на моє місце! Завжди тільки про себе й думає, а робить вигляд, що дбає про мене. Жалюгідне створіння... Уявити лише: хотіла запропонувати завести дитину, щоб *скрасити мій вільний час*. І яким, цікаво, чином це мало мені допомогти? Щодня трахати її до напівсмерті в очікуванні того, чого, скоріше за все, ніколи не буде? Що тут скажеш, геніальний план. Теж мені, знайшла бугая-запліднювача. Добре, що в мене є куди кращі пропозиції щодо того, як розпорядитися своїм часом. Зайвий раз переконуюєшся, що чоловіка може зрозуміти лише інший чоловік.

Орест хотів, щоб я продовжив його справу. Він хотів, щоб я став його руками. І навіть дав мені спробувати — хай поки що лише уві сні. Мені сподобалося. Мушу визнати, я ще ніколи не відчував нічого подібного. Зробивши над собою зусилля, переступивши через страх, через відразу, через порожні сумніви й забобони, я знайшов під ними насолоду — та таку, що й не снилася цій дурепі з її ідіотською псевдоеротичною білизною та запозиченими з якогось дурного жіночого журналу рецептами. Це було задоволення найвищої проби. Відчуття, яке транслює руці ріжучий інструмент, що розпорює плоть, неможливо забути. Як і бризки, що лягають на кахель, як фарби на полотно, створюючи

сповнений вищого змісту витвір природного мистецтва. Як і хрускіт дрібних кісток у пальцях, що його скоріше відчуваєш, ніж чуєш вухами. Орест мав рацію — варто лише позбутися обмежень. І дякуючи йому, я зробив перший крок до іншого, сповненого прихованого сенсу життя, яке не під силу зупинити навіть смерті. Він сам був живим доказом цього. Той імлістий, сутінковий світ дарував безсмертя сміливцям.

Ми з ним продовжимо. Він уже окреслив загальні риси того, що мені треба зробити. Байдикувати не доведеться. Треба буде навести лад у гаражі — там усе, що необхідно. Точніше, під ним. І ще купити деякі речі. Впоруюся з цим, і з наступного тижня ми зможемо почати, вирішив я, зрозумівши, що відчуваю певне нетерпіння.

Все ж дарма ти відпустив сучку, майнула гадка. Не було б мороки. А тепер мусиш перейматися на випадок, якщо їй заманеться повернутися. От припреться знову сюди і перепсує все. Це саме те, що в неї виходить найкраще. Що будеш робити в такому разі?

Може, й так. Може, й не варто було її відпускати. Але нічого. Якщо уроку їй замало і вона знову сюди сунеться, я її заспокою. Раз і назавжди. Вона *не зможе* нічого зіпсувати. Вона...

...Про що ти думаєш, Михайле

Щось ледь чутне, неначе лопнула мильна булька. Я прислухався. Виявилось, цей тонесенький голос пролунав усередині моєї власної голови.

...Ти справді хочеш убити власну дружину? Як ти дійшов до такого

Я здивовано заморгав. Образи, що кілька секунд тому сповнювали мозок, раптом почали кришитися й повільно танути, наче крига від дотику теплої руки. Здається, я щось не те думав. Якись божевільні речі. Щось про свою дружину...

Поплавець раптом смикнувся і рішуче потонув. Я інстинктивно рвонув вудлице на себе, та зусилля виявилось недостатнім — волосінь натяглася, як струна, кінець снасті вигнувся дугою, але гачок залишився під водою. Його рішуче й досить сильно тягло вниз; явно не якийсь там дрібний карась, але й точно не водорості — рука виразно відчула тріпотіння чогось живого. На мить усі думки зникли, звільнивши місце азарту. Я обережно потяг вудлице на себе, намагаючись не переломити його, і це «щось» піддалося й рушило до поверхні, майже не тріпочучи й не опираючись. Щукарик, чи що? Схоже на нього. Зараз, ще дві секунди, і побачимо...

За дві секунди я дійсно побачив. Над водою з'явилися почорнілі пальці чиеїсь руки, затиснуті в кулак — саме з нього стирчала волосінь, саме там ховався мій гачок. Витріщившись на це, я, виявляється, не перестав тягнути вудлице й зупинився лише тоді, коли витяг цю синюшну, блискучу від слизу руку по лікоть. Точніше, зупинився не я — мене зупинила вона, залякши намертво. Я побачив, як напружилися в цей момент сухожилля на плямистому зап'ястку. А потім кулак розтиснувся. Очам відкрився гачок, що застряг точнісінько посередині долоні.

Я перелякано скрикнув і рвонув на себе вудку що-сили. Гачок роздер сірувату шкіру долоні навпіл, ви-

вільнився їй, описавши величезне півколо, разом з поплавцем і грузилом гайнув у гілля берези над моєю головою. Та мені вже було не до риби. Я позадкував від води, побачивши, що рука повільно занурилася, а замість неї над поверхнею почала здійматися чиясь страшна безока голова — така ж сіра й укрита синіми плямами, з голим блискучим черепом замість скальпу й роззявленим ротом, з якого вихлюпувалася чорна мулиста вода. Ось з'явилися плечі, а потім тулуб; я зрозумів, що це жінка, коли побачив груди, схожі на два видалені шлунки. Її тіло ледве прикривали залишки якогось барвистого ганчір'я. По всьому було видно, що вона мертва, але, незважаючи на це, жінка цілеспрямовано плазувала просто на мене, разом із водою випльовуючи протяжливі булькаючі звуки. Цього не могло бути, але...

...МИХАЙЛЕ!

Голос, що був моїм незмінним супутником протягом останніх днів, гучно рявкнув у мізках.

...У будинок, Михайле! Ану повернися у дім.

Я вирішив, що це слушна порада, ризикнув розвернутися до кошмарної склизької істоти спиною і щодуху рвонув до будинку. У кілька довжелезних стрибків подолав відстань від ставка до дому, скочив у коридорчик і зачинив двері, не забувши повернути ручку замка на обидва оберти. Після цього страх як відрізало. Я пройшов на кухню, щоб визирнути у вікно, але нічого не побачив. На березі озерця було порожньо.

— Ти сумніваєшся в мені, Михайле.

Це питання (чи ствердження) тепер пролунало зовні, а саме з вітальні. Я рушив туди. Побачив, що від дзеркала виходило м'яке синє марево. У люстрі відображався Орест, і тепер він не був моїм віддзеркаленням — він був самим собою. Як і в моїх снах.

— *Ти все ще не довіряєш мені? Саме це послаблює наш зв'язок. Я втратив тебе біля озера. Гадав, ми чудово розуміємо один одного.*

— Так і є, — завірив я.

— *Там, біля ставка, ти злякався власних бажань. Ти пожалів ту лахудру. Це неприйнятно, друже мій. Так не годиться. Або ти зі мною, і в цьому випадку тобі ніщо не загрожує, або...*

— Я з тобою, — ствердно заявив я. — То лише... хвилинна слабкість. Більше не повториться.

— *Це справді серйозно, Михайле. Якщо ти сумніваєшся, на відстані від будинку ти від'єднуєшся від мене. В нашій справі так не можна. Ми маємо бути одним цілим скрізь.*

— Розумію. Більше ніяких сумнівів, обіцяю.

— *Над тобою ще треба попрацювати. Але це згодом. Зараз для тебе завдання.*

Підкорюючись вказівкам, я розшукав в кабінеті Аліни олівець і аркуш паперу. Сів у її крісло, а потім щось сталося. Мені здалося, що я лише моргнув, але за цей начебто короткий період, що очі були заплющені, на папері з'явився малюнок. Ключ. Великий і довгий ключ г-образної форми. Схоже, це намалювала моя власна рука.

— *Зроби його,* — наказав Голос.

16. / Аліна / *Київ*

Йти пішки довелося аж до залізничного переїзду — ці місця ніколи не були популярними серед автомобілістів. І я йшла, швидко, майже бігла, не дозволяючи собі зупинятися ані на мить, бо кожна спроба перевести дух закінчувалася тим, що на мене навалювалися несвоєчасні роздуми про те, як тепер жити, дізнавшись таке. Якась крихітна, але дуже скептична частинка моєї свідомості відмовлялася вірити в одержимість Михайла.

— *Він просто розлюбив тебе, Лі,* — шепотіла вона єхидним голосом. — *Змиряся. Таке трапляється.*

— Тільки не в моїй казці, — огризнулася я і вирішила змучити капризну свідомість бігом. Мені це майже вдалося, бо, коли за залізничною колією мене нарешті підібрав куцастий транспорт захисного кольору, я не могла й говорити, не те що думати зайве. Водій цього тарантасу («УАЗику», згадалася народна назва) — кремезний дядько вагою навряд чи менше десяти пудів, що весь аж розпливався по сидінню — довго зиркав на мене з певною цікавістю.

— Що зі щокою? — спитав зрештою.

— Об кулак вдарилася.

— Заслужила, значить, — безапеляційно заявив водій і плюнув у відчинене вікно. — У вас, бабів, завжди так — спершу язиком ляпаєте, а думаєте потім.

Я кивнула, не в змозі навіть злитися.

— Ваша правда. І душі у нас теж немає.

Але за кілька хвилин, краєм ока спостерігаючи, як переконливо коливається на поворотах матрацеподібна тілесна маса дядька, дозволила собі запитати:

— Вибачте, а ви де працюєте?

— Служу, а не працюю, — гордо відповів чолові'яга, відразу поважно надувши грудну клітку. — У тутешньо-му військкоматі. Людей роблю із сисунців.

І навіщось додав:

— Майор я.

Звання мене відразу відчутно заспокоїло.

— Що ж, тепер я на власні очі бачу, що з такими захисниками ворог не пройде. Точніше, просто не пролізе.

Великий військовий дядько знову зиркнув, але, схоже, не до кінця вирішив для себе, образа це чи комплімент, тому промовчав.

До Кардашева ми доїхали так само мовчки, а платню я лишила доброму шоферу фальшиву двадцятигривневу купюру, отриману на сдачу в якомусь нічному магазині років п'ять тому. З тих пір ксерокопія двадцятки лежала у моєму гаманці на добру пам'ять, і ось — треба ж таке — знадобилася. Збройні сили отримали гідне фінансування.

На автовокзалі я пірнула у якийсь транзитний між-міський автобус, де, на щастя, були вільні місця. При посадці мені вдалося сяк-так прикритися рукою, а всю дорогу я посилено вивчала знайдену за ручкою крісла газету, що виявилася друкованим органом Кабінету Міністрів. За три години я назубок вивчила, як багато доброго зробив нам уряд — і все це вмістилося лише на одній сторінці. Мабуть, мої забиті памороки зіграли зі мною злий жарт, бо при виході я необачно повернулася так, що на мене впало світло. І почула, як зойкнув водій.

— Деяким мужикам, — обурено мовив він після паузи, — треба руки ще в дитинстві відрубувати. Аж по плечі.

Від сліз мені защипало очі. Я хотіла сказати щось розумне, але не знайшлася з відповіддю і мовчки ви-йшла на центральному автовокзалі. Валерії я подзвонила вже з маршрутки, тобто з автобусу на Картахену. Вона мені зраділа.

— Гей, Хуаніто, а ти ж казала, будеш за три дні! Не переймайся, приїзди. Діти у мами, чоловік на чергуванні. Візьмемо пляшку чогось смачного і поговоримо!

Утім говорити, побачивши мене, Лера не стала. Вона заходилася кричати. Прямо з порога. Я подумувала закритися від неї чадрою і сказати, що прийняла іслам, але навряд чи на неї це подіяло б.

— Це що, курва-мама, таке?! Це як називається? Звідки цей синець?!?

— Від удару. Дякую, що запросила увійти.

— Будеш уникати відповіді — отримаєш такий самий другий. Так, звичайно, прохось, чого за одвірок вчепи-лася? — Я посунула на кухню, незмінне місце бесід із Лерою, а вона — за мною. — Михайлова робота?

— Не зовсім, — я вместилася на табуретці і споглядала, як подруга ставить на стіл склянки і дістає горілку з кухонного «пеналу». — Дивні у тебе поняття про смачне.

— Та ну? А як, частково? Чи це був колективний підряд? І зуби мені не заговорюй! — Валерія налила собі півсклянки «Пшеничної», трохи подумавши, капнула туди апельсинового соку і перекинула пійло одним махом. Перевела дух, глянула на мене.

— Таке саме будеш?

— Горілки побільше, соку не треба, дякую.

— Ну, — дочекавшись і мого залпу зі скляної зброї, мовила Лера, — а тепер розкажуй. Що, чоловік тебе в ліжку з полтергейстом застукав?

— Ет, — я безнадійно махнула рукою, — кому про що... Ти сама у це віриш?.. Що я могла зрадити Михайла?

— Ти? — На ідеальному обличчі подруги промайнув подив. — Пресвята Аліна, діва Амазонська? — Ще одне моє прізвисько з тих пір, як я необачно зізналася Лері, що мрію побувати на цариці річок. — Знаєш, якби я сама побачила тебе у койці із стороннім чуваком, я б очам своїм безстидним не повірила.

— Дякую.

— Будь ласка. Хоча це дурість, як на мене.

— Це моя дурість.

— Та певне. Ну і що, оцінив твій Михайло те, яка ти, трясця тобі, ідеальна? За що він вдарив тебе? Питання напівриторичне, бо в дитинстві мама навчила мене, що бити жінок не можна ні за яких обставин, а та, яка дозволяє так поводитися з собою, наривається на дуже швидке повторення, однак... якісь зовнішні мотиви були?

— Так, — почала пояснювати Лері, яка нарешті сіла навпроти, отримавши прекрасну можливість пропікати мене поглядом. — Розумієш, він... я... на нього щось найшло, і...

— Ну звичайно, — небесно-блакитні очі Валерії потемніли від гніву. — І був йому Голос, і Голос прорік:

«Ах ти ж драний козел, хто дозволив тобі бити жінку?!».

Коли ти плануєш подати на розлучення?

— Я не хочу з ним розлучатися.

— Хочеш, — тоном досвідченого гіпнотизера, що проводить планове навіювання, промовила подруга. — Ще й як хочеш. Просто ти ще цього не усвідомлюєш. Але я тобі допоможу. Або зроблю тебе вдовою, якщо тобі це більше до вподоби.

— Поворожи мені, — попросила я, намагаючись не звертати уваги на те, як жалюгідно звучить мій голос. — Будь ласка, кинь на нього.

— Лайно питання. Кину на нього, що скажеш — каменюку, балкон чи чавунну болванку... Замовляй.

— Леро, усе це дуже серйозно.

— Я думаю... ти рентген робила?

— Послухай, я розумію, як це виглядає зі сторони, але я не жартую. Невже ти вважаєш, що я підшукувала б Михайлу такі ідіотські виправдання? Я могла б придумати щось краще.

— Не можна *нічого* придумати про чоловіка, котрий підняв руку на дружину, — з притиском мовила подруга.

Я закотила очі і поморщилася від болю у розбитій вилиці.

— А тебе нічого не дивує у цій ситуації, Леро? Ми з Михайлом прожили вісім років, душа в душу, він мене навіть дурепою ні разу не назвав, а тепер — трісь — і став маніяком? Така швидкість перетворення трохи збиває з пантелику, га?

— Мене неможливо збити з пантелику, — буркнула Валерія, але я помітила, що вона завагалася. Прекрасно. Сумнів — перший крок до гріха і до пізнання істини, хоча це, в принципі, одне й те саме.

— Просто подивися на карти. Поглянь, що вони скажуть тобі. А потім я дещо додаю, якщо буде потреба.

— Ну добре, — явно невдоволена моїм, як вона те називала, пацифізмом Лера дістала із тумбочки кухонного столу, де нормальні люди тримали виделки та ножі, колоду звичайних гральних карт, заговорених на ворожіння, і віялом розкинула їх на стільниці.

— Ну що ж, — тоном міс Скепсис двадцять першого сторіччя промовила вона, — зараз дізнаємося. Побачимо, що... що за холера? — Подруга тикнулася носом у винового туза, оглянула його так, ніби він зненацька поміняв масть, згребла колоду до купи і розклала знову. Результат завів її в глухий кут — я це відразу зауважила.

— Я принесу Таро, — підводячись, сказала Лера, а ще за п'ять хвилин безпомічно розвела руками і над цими барвистими картами.

— Нічого не розумію. Я такого не бачила за всі роки, що цим займаюся. Я... зараз. Остання спроба. Я візьму циганську колоду. Це вже напевне.

Валерія сильно нервувалася — це було помітно з того, якими уривчастими, безладними стали її рухи. А мене взагалі заціпило — нікому і ніколи, крім себе, вона не ворожила на циганській колоді.

Те, як потрапили до неї ці карти, було досить втаємниченою історією, та одного разу, під коньячок, мені

вдалося витягти з Лери деякі нюанси. Ще як була підлітком, вона зустрілася на вулиці зі старою циганкою, котра, за звичкою, намагалася видурити в Лери трохи грошень. Продуктивність цього заняття дорівнювала абсолютному нулю, про що стару й було проінформовано у досить різкій формі. Потім вони уклали парі: хто кого передивиться, а коли збентежена циганка відвела очі — ніхто не міг довго витримати оманливо ніжний погляд Валерії, — то виявила, що в руках шмаркачки примостилися її золоті сережки. Вражена до глибини душі, стара викупила своє добро за колоду карт, не схожих на жодні інші, напроорочила Лері велике майбутнє і попередила, що ворожити на цій колоді можна лише тричі за все життя, у миті найбільшої біди. «Тоді ти сама побачиш, що означають ці карти, — заявила циганка. — Ти їх прочитаєш, як книгу». І я достеменно знала, що гадала на них Лера лише раз, коли тяжко захворів її старший син, і лікарі сказали, що дитина помре. А карти — що одужає. На щастя, помилились лікарі.

Розклад циганських карт Лера вивчала довго, а я, зважаючи на те, що усі ті малюнки були для мене китайською грамотою, вивчала вираз обличчя подруги, і те, що я побачила, мені дуже не подобалося. Усе це взаємовивчення тривало хвилин двадцять, не менше, а коли Валерія нарешті глянула на мене, її лице було біліше від молока.

— Поїхали, — сказала вона. — До Тані. А коли все це закінчиться... тобто якщо закінчиться, нагадай мені

вимити рота з милом, щоби я надалі думала, перш ніж когось засуджувати, і вибачитися перед Михасем.

Що ж, порівняно з козлом, Михась — це вже був неабиякий прогрес. Просто-таки поступ. Однак оптимізму це мені не додало.

— А що, це може й не закінчитися?

— Ні, ну все закінчується... рано чи пізно... так чи інакше...

О Господи!!!

— Що ти побачила, Леро?

— Краще тобі цього не знати. Повір.

Шкірою у мене пробіг колючий морозець.

— А Тетяна — це та людина, про яку ти згадувала?

— Еге ж, вона. Дуже сильний екстрасенс, дуже. Але характер ще паршивіший, ніж у мене, як не важко у це повірити. Не сподобаєшся їй — і вона просто не відкриє тобі двері. Але півсправи зроблено — я їй вже сподобалася. Давно і сильно — ну, ти знаєш, як це зі мною буває... Тому допивай свою горілку — і вперед. Час підганяє.

Я рвучко звелася і захиталася, відчувши, що сп'яніла куди сильніше, аніж здавалося. І безсило квакнула навздогін Валерії:

— Сподіваюся, ми візьмемо таксі?

— Ага, зараз. Ще не було мені куди гроші викинути, маючи власне авто.

— Але ж ми п'яні!

— За себе говори. Я лише трохи випила. Ну? — Лера стояла у кухонних дверях, як портрет у рамі —

гарна, розкута і зла. І дуже стривожена. — Ти зі мною чи ні?

Екстрасенс Таня мешкала на околиці Києва, в лісистому районі, вельми тихому і привітному. По війні полонені німці набудували тут безліч двох- і триповерхових цегляних будиночків, що в народі називалися «сталінками» — з високими стелями та товстими стінами, затишних і стильних. У Тетяни, як пояснила мені подруга, недбало витискаючи зі свого джипа-всюдихода сто двадцять кеме на столичному шосе, була трикімнатна квартира, куплена за гонорар, отриманий за вигнання привидів із дому якоїсь дами-депутата. Разом з привидами пішов і чоловік гранд-дамі, причому, за чутками, до екстрасенса, але останнє лише збільшило суму гонорару. Щоправда, з тим чоловіком Тетяна давно розбіглася і наразі жила сама, що суттєво спрощувало справу. Мало хто із чоловіків буде в захваті спостерігати, як дружина пропадає бозна-де днями, як не тижнями, не ночує вдома, а повертається бліда і змучена, з темними колами під очима та порепаними вустами, ще й навідріз відмовляється від усіх подружніх обов'язків, окрім миття посуду, мотивуючи це тим, що постує для очищення. На той момент, коли Лера в силу прибуття до місця призначення перестала думати, що її джип — це «Конкорд», і подзвонила у двері Тетяни, я знала про екстрасенса майже все, навіть розмір одяжі. Та все ж виявилася не готовою до вигляду жінки, що відчинила нам. Чорнява і похмура, вбрана в усе чорне, крихітного зросту, з жирно підведеними очима кольору газового полум'я і яскраво нафар-

бованими крупними вустами, вона здалася мені героїнею дешевої пародії на хороший фільм жахів, переконливою, як душ із поливалки в якості дощу. Не вітаючись, взагалі не зронивши жодного слова, вона просто посторонилася, пропускаючи нас у коридор, а потім розвернулася і пішла, не озираючись. Ми рушили за нею. Я зразу відчула, що будинок наскрізь просякнутий якимись екзотичними пахощами.

— Ти їй теж сподобалася, одразу видно, — прошепотіла мені Валерія, і я ледь стрималася, щоб не спитати, з чого ж це, в біса, видно — з її спини? — Ти, головне, мовчи. Зовсім. Говоритимеш, як тебе спитають, ясно? І всі свої шпильки тримай при собі. За потреби — ковтай. Зрозуміло?

Я кивнула, як китайський болванчик. Втома від довгої подорожі та стрес від усього пережитого чавунною вагою налягли на мої плечі. Мене знову заколотило, як було завжди, коли я знесилювалася або нервувала. Екстрасенс Таня між тим з'явилася із надр кімнати, у якій було зникла, залишивши нас у вітальні, і в її пронизливих очах промайнуло щось схоже на співчуття.

— Прошу, — рука з довгими аристократичними пальцями вказала на крісла обабіч журнального столика, заваленого різною містичною періодикою (хоча мені здалося, що це виключно для антуражу), і ми з Лерою слухняно опустили на продавлені багатьма сідницями подушки. — Чаю, кави? — звертаючись до мене, поцікавилась жіночка. На Леру вона не зважала, але подругу це, на диво, не бентежило.

— Чаю, будь ласка, — попросила я і зразу ж осікла-ся, наштрикнувшись на незадоволений позирк Валерії, і мстиво додала, — а Лері — кави.

Господиня кивнула і рушила на кухню, а я прошепотіла:

— Ну, що таке? Вона сама запропонувала. Крім того, протверезіти тобі не завадить.

— Я твереза, як скло. А ти сюди у справі приїхала чи чаї ганяти? Сама, до речі, пила не менш за мене.

— Я не сідала за кермо.

Тетяна — хоча вона, до речі, так і не назвалася — знову виникла у дверях з тацею, на якій парувало три глиняних горнятка, стояла цукерниця і мініатюрний глечик для вершків, і вправно примостила усе вищезгадане на столик.

— Я не знала, як ви любите, — її голос дисонував із загальним виглядом і звучав мелодійно, як дзвіночок. — Тому принесла цукор і вершки. Якщо ви почекаєте ще хвилинку, я нарешті вміюся, бо від цього макіяжу я сама собі здаюся клоунесою. Не знаю, що на мене наїшло, коли я так мазалася. Я миттю.

— Послухай, — мовила я до Лери, коли з ванної долинув шум води, — а ти впевнена, що вона допоможе? Вона не виглядає як жінка, здатна впоратися з привидами. Вона...

— Схожа на гнома-акселерата, я знаю. Але вона найкраща. Я бачила її в ділі, — голос подруги здригнувся, і я здивовано вирячилася на Леру. — Давно це було, і я не люблю про це згадувати, але заради тебе... Нічого не

вийде без віри, Лі. Ти мусиш вірити — їй і у неї. Тому я розповім.

Валерія вбухала у свою каву всі вершки, від чого на блюдце потекла білувато-бежева рідина, випила те все єдиним ковтком, кашлянула, скосила очі на двері і понизила голос до шепоту, такого тихого, що кожне друге слово мені довелося читати по губах.

— То було рівно двадцять років тому. Ми тоді з нею щойно познайомилися. Зійшлися на якійсь вечірці в універі: я тоді щойно вступила на історичний, а вона закінчувала факультет психології, останній курс і все таке... Доросла жінка, вся огорнута таємницями, немов туманом. Ми заприятельжилися — не найкращі подруги, як-от із тобою, але приятельки. Зустрічалися кілька разів — плітки, кава, танці, хлопці... Але тієї ночі її зі мною не було.

— Якої ночі?..

— Тієї, коли я та Женька бавилися спіритизмом. Ніч перед Різдвом.

— Ви що, ідіоти?

— Ну, не всі ж такі премудрі, як ти, преподобна матінко, у свої вісімнадцять, — огризнулась Лера. — Ти не питаєш, хто такий Женька?.. Ну й правильно. Я тобі й так поясню. Він був моїм нареченим — ти не повіриш, але я насправді збиралася заміж, ледь досягнувши повноліття! А Євген... він вважав те, що я вмю ворожити, страшенно захопливим. Його зачаровувало, що я можу бачити майбутнє, а сам він цікавився окультизмом, магією... Одним словом, ми догралися. Тієї ночі ми вирішили викликати чорта. І він прийшов.

— Леро...

— Я ледве встигла перевернути дошку та дзеркало, але секунд двадцять ми обоє бачили *його*, так би мовити, в усій красі. Нестерпно смерділо сіркою, було і холодно, і жарко водночас, а він... чи воно... у мене й досі деколи бувають кошмари, люба. У тих снах я бачу його, знову і знову. Він забирає у мене Женю.

— Я...

— Він насправді забрав його. Генік збожеволів від жаху, з мого дому його забрала «швидка», а за рік він наклав на себе руки в психушці. Десь знайшов чайну ложку, загострив її, як лезо, і перепиляв собі вени.

— Господи...

— Ага. Але я про Таню. Вона довідалася про те, що сталося. Не від мене, звичайно, — я не хотіла заgrimіти до Павловки, оповідаючи всім, що зустрілася з нечистим. І вже точно не від Жені. Але вона знала. І те, що сталося тієї ночі, і те, що після неї у мене в хаті почало коїтися таке, що твій полтергейст, мабуть, дитячим садком виглядає поруч із усім тим. Я не можу про це говорити, мені заборонено, але... один крихітний епізод, найбільш невинний... Коли я прокидалася ранком, усі голки, шпильки та булавки для шиття стирчали в моїх щоках, наче у поролонових подушечках. Усі голки з усіх моїх трьох кімнат. Це було жахливо.

— І що ж Таня?..

— А Таня кількома словами, але дуже ємко, описала усе, що відбулося тієї ночі, так, ніби вона теж там була, і запропонувала свою допомогу.

— А ти?..

— Я, так би мовити, засумнівалася у її профпридатності. Метр на стільці в кашкеті, а збирається тягатися з нечистим! Я їй так і сказала. А вона відповіла, що тоді я можу й надалі насолоджуватися життям із потойбічним, аж доки просто не помру. Або помру не просто. Що мені залишалось? Лише погодитися. Про те, що саме вона робила, я розказувати теж не буду — маю виразне враження, що скоро ти побачиш те на власні очі, але... вона впоралася. Він відступився від мене. Сподіваюся, назавжди.

— І після цього ти ще й ворожиш? — жажнулася я.

— Ну, ти ж в курсі, шибайголова — моє друге ім'я.

Я приголомшено замовкла, але ненадовго. Ледь до мене повернулася здатність говорити, як я згадала дещо, що весь час дивувало мене у Валерії. Вона могла матюкатися, як боцман, знала лайки з багатьох мов, але жодного разу за весь час нашої дружби я не чула, щоб вона сказала «чорт забирай». Або «хай йому грець»! Чи, приміром, «дідько б його вхопив!». Лера примудрялася використовувати під час сварки навіть імена літературних героїв та історичних осіб, вигукуючи «І-пять-ій Коловрат!» з такими акцентами, що й дошкільнятку стало б ясно, що вона хотіла сказати — але слово «чорт» було для неї табу. В усіх варіаціях.

— Так ось чому ти...

— Ніколи не чортихаюся?.. Так, саме тому. Це лихо спить чутливо — не варто його будити. Воно ж, блін, може й скучити за мною.

Від дверей почулося покашлювання. Я повернула голову і побачила Таню, умиту і свіжу, як травневий ранок. Сині очі сяяли лукавством і якимось дитячим захватом від навколишнього світу. На жаль, у своєму нинішньому стані я ніяк не могла розділити з нею ці прекрасні почуття.

— Я подумала, що вам слід поговорити ґрунтовно, — мовила вона, — і встигла прийняти душ. Вода — неперевершений очищувач, змиває усе зле.

Тетяна перетнула кімнату, нахилилася наді мною і притулила руку до забитої вилиці.

— Ви маєте рацію, Аліно, оце — не вина Михайла, — пульсуючий біль почав стихати під її прохолодними пальцями. — Це зробив не він. Зараз, біль минеться зовсім і набряк спаде. Синець, на жаль, лишиться, але суттєво зблідне.

— Лера сказала вам, як звуть мого чоловіка? — чи від горілки, чи від стресу, а може, від усього в купі, із додаванням магії цієї мініатюрної жіночки, мене почало хилити в сон, а язик мов свинцем налився. Затьмареним поглядом я побачила, як Таня кивнула.

— Так, вона. А решту мені розкажете ви. Прямо зараз. Негайно.

17. / Тетяна / *Вердикт*

Будь-хто інший назвав би історію Аліни параноїдальним психозом або маренням божевільної — відмінності між цими визначеннями, втім, невеликі. Будь-хто

інший, окрім мене. Я знала, що почую правду, щойно вона відкрила рота. Для мене не є проблемою визначити, чи дійсно людина стикалася з примарою, адже контакти з потойбіччям — справжнім потойбіччям, а не породженим нашою фантазією — ніколи не минають просто так. Завжди лишається слід. Не фізичний — я й сама не можу сформулювати це напевно... *щось* увіковічується у виразі обличчя, у звуці голосу, в аурі — звісна річ. І в очах. Найперше в очах. Мені достатньо подивитися в очі співрозмовника, щоби зрозуміти, що привело людину до мене — цікавість, дурість... чи біда.

У цієї жінки була біда. З оповіді лише з'ясовувалися подробиці, але сам факт того, що їй довелося стикнутися з іншою стороною, став очевидним, щойно я відкрила парадні двері. Сліди контакту були дуже виразні — це не просто якийсь пустотливий домовик, що розгатив пару тарілок або періодично ховає капці. Все було набагато серйозніше, оповідь лише підтвердила це. Схоже, моя гостя разом із чоловіком розворушили справжнє гадюче кубло.

Я сказала їй про це, щойно вона завершила свою історію.

Аліна презирнулася з моєю старою знайомою.

— Тобто, це дійсно... привиди?

— ...Паралельники, як ми їх називаємо. Боюся, що так. І далеко не один. Наскільки я зрозуміла з вашої оповіді й наскільки сама бачу з дірок у вашому біополі, серед них є дуже сильний агресор. Він і паразитує на вашому чоловікові.

— Паразитує?

— Присмоктується до його польової оболонки, намагаючись підкорити собі його волю. Саме цим пояснюється така раптова й нетипова зміна у поведінці вашого Михайла. Більшість випадків так званих «роздвоєнь особистості» — не що інше, як захоплення людини сильним паралельником. Щоправда, в офіційної медицини на це є інші пояснення...

— Нафіг! — похмуро буркнула Валерія, й, незважаючи на обставини, я не могла не всміхнутися. Її запальна натура завжди мене тішила.

— Але чого їм треба? — Аліна подалася вперед, обхопивши скроні долонями. — Чого вони хочуть?

— Що треба загарбникам? — повела плечем я. — Володарювати. Михайлів напевно хоче продовжувати функціонувати у нашому світі за допомогою його тіла. Це все, що залишається, коли власне тіло втрачене...

— Тобто у нього вселився дух померлої людини?

— Не виключено, Аліно. — Я не хотіла її лякати, та пом'якшити пояснення у цій справі було завданням не з легких. — Поки що я лише будую теорії.

— Я розкинула карти перед тим, як приїхати сюди, — вставила Валерія. — Без... гм... покійника там не обійшлося. М'яко кажучи.

— Гаразд, — Аліна втомлено потерла очі й знову відкинулася на спинку крісла. Було видно, що їй важко дається усвідомлення того, про що кажемо ми з Лерою, та вона попри все намагалася зберігати спокій. Я відчувала, що починаю захоплюватися самоконтролем цієї білявої

жіночки. Багато хто у моїй практиці геть виходив з ладу, зіткнувшись з куди меншими за масштабами явищами. — Припустімо... Припустімо, що Михайлом заволодів дух померлого. Як ми можемо його врятувати?

Вона спитала «як». Не «чи можемо ми», «чи можна якось». Вона збиралася йти до останнього заради врятування чоловіка, котрий ледь не зламав їй щелепу, при цьому не вірячи — *знаючи*, що це зробив не він.

Я знала, про що вона мене попросить, і, здається, здогадувалася також, що їй відповім.

— Важко стверджувати дистанційно. Все залежить від того, наскільки далеко все зайшло. Ваша відсутність там, Аліно, мала тільки прискорити процес Михайлового перетворення. Але шанси є завжди.

— Тоді... — Аліна прочистила горло. — Тетяно...

— Просто Таня.

— Таню... Я збираюся просити вас про одну річ, не маючи впевненості, що ви погодитесь. Скоріше навпаки — я впевнена, що ви відмовитесь. Але оскільки ви єдина людина, яка може мені допомогти, я все ж ризикну попросити вас про це. Дуже прошу вас — допоможіть врятувати мого чоловіка. Будь ласка, — вона раптом сповзла з крісла просто на коліна і заплакала.

— Аліно! — зашипіла Валерія підхопившись і, мов важкоатлет, одним могутнім ривком звела подругу на ноги. Я розгублено похитала головою.

— Я не можу дати ніяких гарантій...

— Я не в банк прийшла, — Аліна опанувала себе на диво швидко, і хоча по щоках у неї все ще бігли сльози,

голос вирівнявся і майже не тремтів. — Я не вимагаю гарантій. Але якщо ви... якщо ти не допоможеш мені, всьому кінець. І мені теж. Я не... — Тут вона змовкла, і схлипнула, але я почула його так, ніби це пролунало вголос.

Я не можу жити без нього.

— Я вам заплачу, — невірною витлумачивши моє мовчання, поквапилася запевнити Аліна. — Скільки скажете. Господи, усе, що в мене є, і все, що буде, — ваше. Я досить успішна письменниця і заробляю...

— Мені відомо, хто ви, — обірвала її я, дещо холодніше, ніж варто було б, та поспішила виправити це теплою посмішкою. — Екстрасенси, знаєте, деколи теж читають белетристику. І два ваших романи навіть входять у число моїх фаворитів. Стосовно грошей — так, мої послуги не безкоштовні. Але я займаюся цією справою не тільки заради збагачення, можете мені повірити.

Я поклала руку їй на плече, запрошуючи сісти, а сама опустила поруч, на масивну ручку крісла. І чомусь розказала те, про що нікому ніколи не розповідала:

— Я померла, коли мені було шість років. Буквально. Втопилася у басейні, і витягли мене звідти, коли тіло вже почало синіти. Кілька хвилин я була мертвою — скільки, не знає ніхто та вже напевно й не дізнається. Але достатньо для того, щоб пройти якусь відстань воронкою жовтого світла. А також побачити за спинами тих, хто скупчився наді мною, сяючі постаті.

І ще — щось винести звідти в собі, коли комусь таки вдалося запустити моє серце, звільнити легені від води і повернути мене назад. Те, що я винесла, досі в мені. У якомусь сенсі я відтоді застрягла на межі й інколи можу бачити, як хтось йде туди... або приходить звідти. І в більшості випадків обидва варіанти не приносять мені радості. Дуже, знаєте, тяжко бути свідком того, як померлі проходять повз рідних, торкаючись кожного, перш ніж зникнути у воронці. Ще гірше бачити, як звідти проходять ті, кому тут не місце... Та за роки свого життя я з'ясувала для себе одну річ — лише від мене залежить, як до цього ставитися. Я можу сприймати це як прокляття і все життя страждати від того, що час від часу бачу те, чого не бачать інші. Що ж, три роки у психушці навчили мене тримати язика за зубами. Але я можу сприймати це як дар — для допомоги іншим. Це можна використати. І тоді все набуває сенсу. Знаєте, що я обрала?

Аліна кивнула й витерла сльози з очей.

— Дякую вам.

— Потім подякуєте. Якщо все вдасться. А поки що маєте знижку тридцять відсотків.

Несподівано ми всі розреготалися.

18. / Михайло / *Впевненість*

Майстерню з виготовлення ключів я знайшов у Кардашеві, на другому поверсі місцевого так званого універмагу. Нею виявилася ємність завбільшки з телефонну

будку радянських часів, що містила в собі миршавого неголеного суб'єкта у засмальцьованому фартуху й окулярах, які збільшували очі чоловіка ледь не втричі. Схоже, він якраз збирався полишити свою келію, бо, побачивши мій малюнок, заходився нити про складність виготовлення, суботу і скорочений робочий день. Але сплачений наперед потрійний тариф його заспокоїв. Суб'єкт запрягнувся, що зробить ключ за півгодини. Мабуть, це був найоперативніший з можливих у цих краях строків, тому я одразу ж погодився.

Вбивати час я пішов у тутешній парк неподалік від універмагу. Вмостився на лаві біля пам'ятника якогось невідомого мені театрального діяча і раптом звернув увагу на жінку з дитиною, що сиділи навпроти, за клумбою. Жіночка була досить симпатичною брюнеткою у спокусливо короткій зеленій сукні, яка відкривала не менш спокусливі коліна та кілька бонусних сантиметрів вище них, але притягувала мій погляд не вона. А її хлопчик.

Він був жахливою потворою. Роздуті щоки, навислі над свинячими очима брови, ніс, що задирався догори й тягнув за собою верхню губу, оголюючи почорнілі заячі різці — його обличчя було обличчям монстра. Хлопчик годував горобців хлібом, і коли птахи починали битися між собою, забираючи одне в одного крихти, радісно сміявся. Від виразу його лица, яке при цьому розтягувалося й ставало схожим на фізіономію якогось китайського демона, мені стало зле. А жінка з ніжністю обіймала дитину за плечі, неначе не помічаючи цієї

потворності. Може, дійсно не помічала? Чи лише цинічно прикидалася?

...Мерзотно, правда ж?

Я мусив погодитися з цією думкою. Огидно. Згадався маленький мутант з мого сну, і те, як я... вирішив проблему. Так. Стерти це з лиця землі. Такому страхіттю тут немає місця.

...Молодець. Вірно мислиш. Та це згодом. Ще встигнеш. Все встигнеш...

Не в змозі більше виносити видовища маленького страховиська та його байдужої матері, я забрався з парку, доки мене не знудило. Решту часу просидів на східцях універмагу, а у призначені шістнадцять сорок забрав у майстра готовий ключ разом із малюнком і, затиснувши у кулаці цей приємно холодний стрижень, пішов геть.

Шлунок заспокоївся лише у машині, по дорозі додому. На залізничному переїзді мене зупинив опущений шлагбаум, його дзвінок відчайдушним дзеленчанням повідомляв про наближення потягу. Скориставшись паузою, я нарешті розтиснув руку, щоби роздивитися ключ. Я здогадувався, що він має відмикати. Ту схованку в гаражі, про яку натякав Орест. Досі я не знайшов там жодного сліду її присутності — та це лише доводило його геніальність. Ось людина, яка знає, чого хоче і як цього досягти. І він збирався поділитися цим зі мною. Чи це не честь?

— *Не слухай його,* — пролунав у замкненому просторі машини дитячий голос.

Від несподіванки я підстрибнув на своєму місці, впустивши ключ на підлогу, і навіть скрикнув. Голос пролунав позаду, і я озирнувся так різко, що у шиї щось хрустнуло, але не побачив нікого і нічого. На задньому сидінні було порожньо. Та відчуття чиеїсь присутності нікуди не поділося.

— *І не бійся,* — додав голос з порожнечі. Очі раптом вловили якийсь рух, і вся увага миттєво переключилася на нього. Рух у дзеркальці заднього огляду. У ньому я побачив дівчинку, темноволосу, років шести, що сиділа за моєю спиною, тримаючись за спинку сидіння, і пильно дивилася на мене обведеними темними колами очима. Я знову крутнувся назад — позаду так само царювала порожнеча.

— *Там ти мене не побачиш,* — мовила дівчинка, і я втупився у дзеркальце, змирившись із тим, що вона дійсно у ньому. — *Наших сил вистачило тільки на це. Я ледве прорвалася. Слухай, доки можу говорити і доки він не чує.*

— Тебе немає, — прохрипів я.

— *Він дуриє тебе,* — продовжила дівчинка, не звернувши жодної уваги на мою репліку. — *Підміняє картинки. Не вір тому, що він тобі показує. Все не так. Тобі треба прокинутися, доки ще не пізно. Доки не пізно. Не перетинай межі. Розвертайся просто зараз і тікай. Тікай за своєю дружиною. Там він тебе не дістане.*

— За дружиною, — пробурмотів я. Знову з'явилося відчуття, — немовби тріскається льодяна кірка, яка досі вкривала мозок. Дзеленчання сигнального дзвінка на

переїзді почало голоснішати, і моя голова аж затрусилася від цього оглушливого звуку, як у наркомана, що наковтався транквілізаторів. А потім здалеку нарешті примчав потяг і накрив цілою канонадою вибухів — неначе поруч злітав у повітря найбільший у світі склад боєприпасів. Думки закрутилися, перетворюючись на калейдоскоп, це віддалося болем у скронях, і я застогнав.

Голосу дівчинки, втім, не міг заглушити навіть цей всесвітній грім.

— *Так, так, прокидайся, Михайле. Для тебе ще не пізно, якщо ти зможеш прокинутися. Розвертайся. Я хочу, щоби ти звільнив нас, але не хочу, щоби сталося погане. А воно станеться. Тобі не можна залишатися.*

— Припиніть! — завив я, обхопивши голову долонями.

— *Прокидайся. Прокидайся. Прокидайся.*

— МИХАЙЛЕ! — гаркнуло радіо голосом Ореста, обрубавши децибели в цього жахливого гуркоту й перетворивши його на звичайне торохтіння товарного потяга, що поволі віддалявся. — ДЕ ТИ, МИХАЙЛЕ?! Я ТЕБЕ НЕ БАЧУ! НЕГАЙНО ПОВЕРТАЙСЯ!

— *Проки...* — дзеркальце всмоктало образ дівчинки у себе разом із незакінченим словом і в наступну мить показало саме лише порожнє сидіння і мої розширені очі. Пішов і головний біль, залишивши тільки луну, що поступово зникала з кожним ударом пульсу.

— Я тут, — прошепотів я. Помітив блиск ключа, нахилився і підняв його, затис у кулаці. Свідомість поволі приходила до норми. — Тут. Я повертаюся. Я...

Радіо було вимкнене. Та це не мало значення. Я знову відчував цілющу присутність Ореста. Вони хотіли захопити мене, напасти зненацька, але їм не вдалося. Я — це знову я.

На підтвердження моїх відчуттів шлагбаум плавно піднявся, відкривши мені шлях. Шлях додому.

— Я повертаюся, — усміхнувся я й натиснув на газ.

Та коли я дістався будинку, завів машину в гараж і заглушив двигун, радіо увімкнулося знову. У напівтемряві засяяли вогники передньої панелі, і розведений статикою голос Ореста сказав:

— *Ти зникав, Михайле.*

— Так. Мені заважали...

— *Я знаю. Тобі доведеться ще дещо зробити сьогодні.*

— Слухаю.

Кілька секунд з радіо лунало лише шипіння, а потім Орест мовив:

— *Деякі речі завдають надто багато клопоту, друже. Завтра тобі треба буде їх поховати.*

— Про які...

— *...А сьогодні викопай велику яму за будинком. Починай зараз.*

Радіо змовкло. Вогники передньої панелі згасли.

Я вибрався з машини й побачив лопату, що стирчала в землі біля гаражних дверей. Підійшов до неї, висмикнув, зважив у руці. Підвів погляд на закривавлений шмат вечірнього осіннього сонця, що застряг між напівоголених крон дерев.

«...*Починай зараз*», повторив голос, тепер вже у голіві. І я почав.

Перш ніж темрява повністю огорнула ліс, завдання було виконано. Лише вибравшись з ями за допомогою мотузки, яку перед цим прив'язав до одного з дерев, я відчув, наскільки втомився. Тіло здавалося напіввідвареним, наче мінтай. Глянувши востаннє в чорну пляму свіжої могили, я вирішив, що на сьогодні достатньо попрацював, і поплентався у дім. Найбільше мені зараз хотілося просто впасти у ліжко й заснути.

Запалив світло, перетнув вітальню, мимохідь відзначивши, що усміхнений Орест у дзеркалі схвально хитає мені головою, піднявся сходами на другий поверх. У дверях своєї кімнати озирнувся. Кілька пошматованих на клапті дітей скупчилося у дверному отворі кімнати навпроти, кумедно округляючи закривавлені, без'язики вуста у якомусь обуренні... чи здивуванні? Я не міг розрізнити нюансів. І не хотів. А попереду всіх стояла та дівчинка, яку я бачив сьогодні у машині. Дивлячись на мене, вона похитала головою, мовчки — бо їй бракувало цілого рота.

«Не переймайся цим, — весело сказав Орестів голос. — Я потурбуюся про те, щоб тобі більше не заважали».

Я знизав плечима — ці маленькі потвори зараз заважали мені не більше, аніж чорне гілля дерев за вікном, але не забув вдячно кивнути. Завжди приємно, коли про тебе щиро турбуються.

Переступивши поріг своєї спальні, я вирубився.

19. / Аліна / Повернення

Було не дивно, що мені не спалося тієї ночі — я й не розраховувала на міцний сон, лягаючи у ліжко. На будь-який, власне, не розраховувала. Таня попередила, що виїздити слід на світанку, саме на сході сонця, а Лера від щедрот душевних вклала мені в руку ключі від свого джипа.

— Ось, — сказала вона, — доведи екстрасенсорне тіло цілим і неушкодженим. Це в твоїх інтересах. Техпаспорт на машину в бардачку, права у тебе є. Оформлювати доручення немає часу, тому, в разі необхідності, дзвони прямо Володі. Телефон маєш?

Я слухняно кивнула. Чоловік Лери працював у СБУ.

Дорога обіцяла перетворитися на суцільний жах, і я напхала повну сумку льодяниками від нудоти та пігулками від мігрені. Ночувала я у Валерії, бо при всьому бажанні не могла виставити орендарів моєї квартири на вулицю без попередження. Ліжко старшого сина Лери, Іванка, виявилось закоротким, а також холодним і колючим. Я совалася по накрохмаленому простирадлу, то плачучи, то завмираючи в якомусь невротичному анабіозі. У цьому ліжку мені було тісно від спогадів. Вони залізли туди непрохані, незвані і шарпали мене, заважаючи й без того куцою відпочинку. Я згадувала то день знайомства з Михайлом, то день весілля, то наш медовий місяць, що розтягнувся на добрий рік, то те, як він зробив мені пропозицію.

Виходь за мене, Лі. Ти не пошкодуєш.

Одне на одного не надихаються — так казала Лера про нас і завжди усміхалася, задумливо і трохи заздрісно. Що ж, тепер заздрити вже немає чому. Я дратую Михайла. Страшенно дію йому на нерви... Він казиться від одного мого вигляду.

А що, як це ніякий не полтергейст? Що, як усе це накопичувалося у ньому роками? Злість на мене, байдужість, гнів... Просто греблю прорвало...

Ні. Таня сказала, що я маю рацію, це не Михась вдарив мене, і я вірила їй. Я хотіла їй вірити. Це куди легше, аніж дивитися правді в обличчя. Легше, ніж дивитися вниз... Униз? Але чому там яма? Так схоже на наш гараж, але й не схоже водночас... У нас немає сходів, що ведуть з оглядової ями бозна-куди... І жодні двері не білють там, у темряві, притягуючи до себе смутною тривогою... Чому мені так страшно? Так моторошно? Але я мушу спуститися туди. Мушу дізнатися, що ховається за цими дверима... Чи хто?.. Я знайду відповіді на свої питання, і...

Двері рипнули, я скрикнула і... прокинулася. Глянула на годинник — я забулася хвилин на двадцять, не більше. І встигла побачити кошмар. Прекрасні темпи, Аліно. Дуже похвальні. Але час вставати і мити вуха. Наплювати на те, що ти ледь пересуваєш ноги, що тебе морозить, наплювати на все.

Треба думати про Михася.

Я була певна, що Таня захопить якісь магичні прибамбаси, щось на кшталт похідного набору екстрасенса, за допомогою якого й буде виганяти усю нечисть. І дуже

здивувалася, дізнавшись, що єдиними більш-менш містичним предметами, що їх вона взяла з собою, є дивного вигляду біолокаційна рамочка, виготовлена зі звичайного сталевого дроту, і блискучий срібний кулон на довгому ланцюжку, що висів у неї на шиї. Мабуть, мій подив був таким виразним, що Тетяна вирішила пояснити: вона не шаманка й не ворожка. Вона не збирається трусити муміфікованими пенісами й сипати чарівні порошки. Вона — гіперсенситив і збирається, використовуючи рамку як індикатор, визначити причини й локалізацію аномалії, а вже виходячи з отриманих даних буде знаходити шляхи блокування енергетичних патологій. Мені залишалось лише зробити вигляд, що я зрозуміла пояснення і більше не маю жодних дурних питань.

Дорога виявилася ще жахливішою, ніж я передбачала, не тільки і не стільки через реакцію мого організму на поїздку в авто, скільки через те, що рухалися ми зі швидкістю клишоногої черепахи. Мотор глухнув разів п'ять, і це у Лериному джипі-позашляхлику, що завжди працював, як швейцарський годинник! Після кожного такого ступору я злилася і психувала, а ось Тетяна, незворушна, як танк, лише знижувала затягнутими у чорну шкіряну куртку плечима.

— Перепони часто бувають, коли ти на вірному шляху. Раджу ставитися до всього менш емоційно. Наші цілі лишаються незмінними.

На під'їзді до хутору задзеленчав Танін мобільний. Вона не сказала нічого, окрім «слухаю» і «ясно», але, давши відбій, сказала:

— Це був Олег... о, пробачте, ви ж його не знаєте. Мій давній приятель, молодик комплекції бульдозера і такої ж сили. Я попросила його приїхати нам на підмогу...

— Із Києва?

— Ні, він із сім'єю відпочивав на Шацьких озерах. Так ось, він потрапив у аварію. Тобто сталося зіткнення машин. Обійшлося без жертв, але його «СААБ» зім'ятий, як гармошка, а його самого везуть до лікарні зі струсом мозку та переломом плеча. Все ще серйозніше, ніж я думала, хоча... відступати пізно. Та все одно жаль. Груба фізична сила нам ой як би знадобилася!

— Я підписалася б за грубу потойбічну. І щоб вона була на нашому боці, даруйте за нездалий каламбур.

— А це не виключено, — промовила Тетяна з гідністю і всміхнулася із знанням справи. — Таке буває. Ті, що за межею, деколи справді стають на наш бік — не з великої любові до нас, звичайно. А з прагнення помсти.

Мене пересмикнуло. Здавалося б, звістка про невідомих союзників у іншому світі мала б хоч трохи мене заспокоїти, але натомість лише посилила переляк. У ту мить я дуже добре зрозуміла, що мають на увазі американці, кажучи: «Хтось пройшов по моїй могилі».

Хуторець Зелений ми проминули без пригод, але цей факт уже не міг мене втішити. Ми їхали сюди п'ять із гаком годин проти звичайних трьох, і кожна зайва хвилина сталевим молоточком біла мене по скронях.

Кермо раз у раз вислизало із вологих від хвилювання рук, і я з останніх сил змушувала себе зосереджуватися на дорозі. Ще не вистачало врізатися в якесь дерево, з моїм циганським щастям. Боже борони мене розбити джип, інакше решту життя я працюватиму на Леру. Якщо у мене ще лишиться ота сама «решта життя».

Я думала про це і ще про сотню жахливих речей, що множилися прямо пропорційно тій швидкості, з якою ми наближалися до будинку. Зараз ми його побачимо... Зараз. Я вчепилася в кермо, як потопаючий — у рятівний круг. Тут, у безпосередній близькості від цього дідькового дому, всередині активно завовтузився страх. А раптом нічого не вийде? Раптом уже запізно і ніякі словесні вмовляння не подіють? Що, як Таня виявиться безсилою в цій ситуації? Це тільки у кіно можна підкорити будь-яку нечисть, спрямувавши на неї розп'яття... але мій Михайло ніколи не знімав свого хрестика. Він мав його на шиї й учора, коли з легкістю підняв на мене руку. І що зможемо вдіяти ми, дві тендітні жінки, якщо той *хтось* штовхне його взяти до рук сокиру?

«Припини себе накручувати, — наказала я самій собі. — Такий підхід нічим не допоможе ані тобі, ані Михайлу. Та й що я можу знати про Тетянині можливості? Нічого, доки ми не спробуємо. Тож вгамуй тремтіння в колінах — це зараз зайве».

Будинок нарешті з'явився поміж дерев, і Таня, помітивши його, видала дивний звук, неначе поперхнувшись повітрям. Я швидко глянула на неї: вона не відри-

ваючись дивилася на дiм i, здавалося, бачила щось таке, чого не бачила я.

— Святий Боже, — нарештi вимовила вона.

— Все настiльки погано? — якомога спокiйнiше запитала я, обертаючи кермо — машина пiшла на поворот. — Що ви побачили?

— Я не бачу... точнiше, не очима. Це просто вiдчуття... подiбне я вiдчувала, будучи свiдком однiєї великої автопригоди. Тодi «КамАЗ» протаранив пасажирський автобус. Багато смертей. I щось ще... — вона трусонула головою. — Енергетика просто жахлива. Чесно кажучи, мене дивує, як ви взагалi змогли прожити тут стiльки часу.

— На початку було не так уже й погано, — сумно вiдказала я, скинула швидкiсть до мiнiмуму i спрямувала джип у ворота.

Ну ось, тепер ми в полi зору Михайла... i будинку. Залишається лише сподiватися на краще. Зокрема на те, що якщо доведеться драпати, двигун не заглохне.

— Ви боїтеся, — сказала Таня скорiше ствердно, нiж запитально.

Я кивнула — не треба бути екстрасенсом, щоб помітити це.

— Так. I, здається, починаю сумнiватися у правильностi свого рiшення. Може, даремно я вас сюди притягла...

— Не бiйтеся, — Таня залишалася спокiйною, принаймнi зовнi, реакцiя на будинок була єдиним проявом її емоцiй, i тепер вона знову себе опанувала. — Тут i зараз страх — поганий помiчник. Скорiше навпаки, вiн

може бути енергетичним допінгом для тих, кого ми приїхали приборкувати. Тож заспокойтеся. Зараз я не відчуваю ніякої надактивності. Те, що є в цьому домі, неначе дримає, і давайте спробуємо не будити його.

— А якщо Михайло надумає нас...

— На цей випадок ми не будемо глушити двигун машини. Та спочатку спробуємо домовитися з ним мирно. Я можу бути дуже переконливою — і не тільки з людьми. Якщо пощастить, мені вдасться його загіпнотизувати. Головне — тримайтеся поруч зі мною.

Я згадала, як тугий кулак Михайла поцілував мою щоку, і подумала, що легше буде загіпнотизувати свіжоспійманого лева, але вголос нічого не сказала. Чи залишався якийсь вибір?

Наш джип підкотився до гаража, і тут мені впало в око, що його двері прочинені. Раптом подумалося: а якщо Михайла немає вдома? Добре це чи погано? Мабуть, добре, адже в цьому випадку Таня зможе дослідити будинок, а може й встигнути провести... як би це назвати... обряд екзорцизму? Але чи можливо, щоб провидіння зробило нам такий подарунок?

— Треба перевірити гараж, — сказала я, зупинивши машину.

— Думаєте, вашого чоловіка може не бути вдома?

— Гадаю, можливо й таке. Хоча шанси мізерні.

— Що ж, це було б просто ідеально, — кивнула Таня. — Саме будинок є цитаделлю цієї сили, я відчуваю це. Він випромінює її, неначе шматок урану, і саме з нього треба почати. Теоретично може статися навіть

таке, що поза будинком вплив паралельника на Михайла слабшає — малоймовірно, але можливо. У такому разі ми можемо сподіватися на мирне вирішення конфлікту.

Тепер я пригадала, що дійсно ніколи не бачила, щоб Михайло був агресивним поза домом. Хоч би вона мала рацію... Господи, допоможи!

— Господи, допоможи, — пробурмотіла я, схрестивши пальці, й вилізла з машини.

Якщо не зважати на тихе бурчання двигуна та цвірінкання пташок, навкруги панувала цілковита тиша. Як у раю. Хіба це справедливо? Я все життя мріяла про будиночок у лісі, і коли нарешті отримала його, рай виявився пеклом. А я сама тепер нишпорю, неначе злодійка, на власному шматку землі, боячись, що ось зараз із дверей будинку вискочить Михайло з ножем у руці й божевільним поглядом, і з криком «*Я ж тобі, сучко, наказав забратися!*» кинеться на мене... А може, він вискочить із гаража?

— Цить, — сказала я своєму боягузству і наблизилася до дверей. Просунувши палець у щілину, обережно прочинила одну з половинок. Зсередини вплив запах бензину, мазуту й залізяччя, але ніхто не стрибнув на мене з напівмороку — адже там не було ані Михайла, ані нашого багатостраждального «рено». Порожньо.

Я зробила крок усередину, наче бажаючи переконатися, що машина не стала невидимою, що її там дійсно немає. Переконалася. Окинула поглядом приміщення. І з полегшенням повернулася до джипа.

— Машини немає, — видихнула я. — Схоже, поїхав у Кардашів... у найближче містечко. Не можу сказати, як давно, але...

— Нічого, — Таня рішуче вибралася з салону. — Якась кількість часу в нас таки є. Не будемо витратити його намарно.

І вона цілеспрямовано рушила до вхідних дверей. Я за нею, відшукуючи ключі в кишені куртки.

Будинок зустрів нас мертвою тишею. З порогу Таня озброїлася своєю рамочкою, і та майже відразу почала описувати коло за колом. Ми досягли вітальні, і там рамка зупинилася, перед цим тричі хитнувшись вправо-вліво. Мені це нагадало вказівного пальця, що загрозово попереджає — далі йти не варто.

— Цікаво, — пробурмотіла Таня. — Те, що тут є, неначе у сплячці. Наявність фіксується, але будь-яка активність на нулі.

— Можливо, це через відсутність Михайла? — припустила я.

— Не думаю. Хоча... Оце і є те дзеркало? — Таня тицьнула пальцем у напрямку люстра у жахливій рамі. Зараз, втім, воно не було схоже на дзеркало — срібляста поверхня стала сірою, подібно до екрана вимкненого телевізора, й абсолютно матовою; лише тріщини залишалися на своєму місці. Не чекаючи мого підтвердження, Тетяна пішла до нього. Наблизившись, піднесла пальці з наміром торкнутися та раптом із зойком відсмикнула руку.

— Неначе електричний розряд, — пояснила вона мені й потерла вражені кінчики. — Стає дедалі цікавіше...

Особисто мене у цей момент більше цікавили не паранормальні явища у моєму будинку, а методи боротьби з ними. Від однієї згадки про те, що Михайло може повернутися у будь-яку мить, проймав піт. Та якось пришвидшити процес обстеження дому я навряд чи могла — адже серед нас був лише один екстрасенс, і ним була не я. Тетяна, однак, усе зрозуміла без слів.

— Покажіть мені кімнату, де ви бачили дітей, Аліно, — попросила вона. — А потім, гадаю, буде краще, якщо ви спуститеся вниз і будете визирати, чи не з'явиться ваш чоловік надворі. У такому разі зможете вчасно мене попередити.

— Ви впевнені, що нам варто розділитися? — спитала я, не знаючи, чого треба боятися більше — розділення чи раптової появи Михайла. Таня хитнула головою.

— Зараз дім, можна сказати, спить. Вочевидь, ваш здогад вірний — саме Михайло якимось чином каталізує процес. Так що, поки він відсутній, ваша допомога не обов'язкова. А щойно помітите його машину, гукайте. Та, сподіваюся, в мене вистачить часу скласти повну картину і визначитися з діями.

Я теж сподівалася. Ми піднялися сходами на другий поверх, і я провела Тетяну до «дитячої» кімнати, де та заходилася міряти площу кроками й уважно стежити за показниками рамки в кожному кутку. Ну а я, попередивши, що буду надворі, туди й попрямувала.

Щось мене бентежило. Що саме — збагнути ніяк не вдавалося. Я вийшла з дверей надвір, першим ділом

прислухалася, чи не чутно звуку двигуна «рено», а потім задерла голову до соснових верхівок. Сонце поступово зникало за хмарами, котрі повільно, але невпинно захоплювали небосхил. Та й вітерець дедалі міцнішав. Схоже, діло дійде й до зливи...

Ні, щось явно не так. От тільки що? Ну хоч головою об стіну бийся — не розумію. Неначе згадуєш забуту мелодію пісні. Ні, неначе я нещодавно побачила чи почула щось важливе, але на рівні підсвідомості, не приділяючи достатньо уваги. А от тепер підсвідомість намагається достукатись до мене, щоб вказати на виразну невідповідність.

Сон. Щось уві сні? У тому куцоному двадцятихвилинному недогризку? Що ж у ньому було такого важливого?

Сходи.

Які ще сходи?

Такі самі, як ти бачила в гаражі.

Стривайте хвилинку, але в гаражі немає ніяких сходів. Точніше, є кілька сходинок, що ведуть на дно оглядової ями, але...

...але, коли я нещодавно зазирала у гараж, дна в оглядовій ямі не було, зате сходинок було набагато більше, і вели вони...

Ось воно. Схоплене очима, але не проаналізоване розумом. Я не зазирала у яму, лише зиркнула навколо, але чіпка натренована зорова пам'ять не підвела.

Сходи, що ведуть під землю.

Я озирнулася на двері. Чи варто сказати про це Тані? Ні, краще не відволікати її зараз, коли кожна хвилина

на вагу золота. Я сама подивлюся, що там. Ні, ні, панове, жодних дурниць у дусі голосистих героїнь фільмів жахів, з великими бюстами й курячими мізками. Я лише переконаюся, що там дійсно є сходи, що вони мені не примарилися. Може, спущуся на кілька сходинок униз. Гляну, яким чином вони досі так добре маскувалися. І перевірю, чи справді там, унизу, є двері.

Ага, тітки з великими бюстами у вищезгаданих фільмах теж гадали, що чинять розумно. Це не заважало їм красиво й голосно помирати.

Але іншого шансу дізнатися, що там, унизу, може не бути. Тільки дуже важливі таємниці ховають настільки ретельно.

Тоді чому зараз вона геть ніяк не схована?

Тому що Михайло не очікував, що я повернуся, а тим більше так швидко. Міг і просто забутися. А може, це просто ще один подарунок провидіння, яке не менше за мене бажає все це припинити.

Зазирнути — і відразу повернутися.

Сперечатися далі з самою собою значило гаяти дорогоцінний час, а цієї розкоші я не могла собі дозволити, тому попрямувала до прочинених дверей. Але діяти треба швидко, бо якщо Михайло повернеться під час мого перебування унизу — я можу там і залишитися. Назавжди. А це аж ніяк не входить у мої плани.

Зорова пам'ять не збрехала — в оглядовій ямі дійсно були сходи. П'ятнадцять чи двадцять сходинок, що вели під землю, до білуватих дверей без жодного віконця. За якими — Таємниця. Звісно, ця схованка — не Михай-

лова робота, її побудував Орест, попередній хазяїн будинку. Але питань від цього не поменшало. Щось мені підказувало, що навряд чи там виявиться солярій або салон тайського масажу. Для звичайного погребя — надто ретельна конспірація, до того ж у будинку для цього є підвал. Пам'ять-суфлер послужливо шепнула на вушко про історію діда Мирона з Зеленого, і по шкірі побіг легкий морозець — не тільки від прохолоди всередині гаражу.

Той чоловік, що до вас там жив, хотів її Левка вкрати.

Чомусь розум не поспішав відкидати цю версію — навпаки, ухопився й почав крутити з усіх боків, як кубик Рубика, знаходячи дедалі більше збігів. *Кіднепінг*. Відразливе слово. Щойно цей потворний термін сплив з глибин мозку, як слідом за ним перед очима почали з'являтися бліді, покалічені діти — одне за одним, як фігурки на стрільбищі. Рештки дітей навколо мого ліжка. Дівчинка, яка каже, що їла себе. О Господи. Невже це і є розгадка?

Подібне я відчувала, будучи свідком однієї великої автотпригоди... Багато смертей.

Там, за цими дверима, має бути відповідь. Відповідь, яку треба отримати за будь-яку ціну.

Роздуми скінчилися — я почала спускатися. Сходинок за сходинок, глибше й глибше. Ось підлога опинилася на рівні очей, ось вона вже вище. З протилежної стінки виступає частина фальшивого дна, яке досі ховало під собою ці східці. Це брила, що совається на коліщатках по вмурованих у бетон рейках, — винахід-

ливо, нічого не скажеш. Ось я вже під нею, і до дверей лишається усього п'ять чи шість сходинок. На дверях лише засув, і він відсунутий. Я навіть не замислююся чому. Напевно, з тієї ж причини, з якої відкритий і цей таємний підвал. А що як Михайло дізнався правду, зазирнувши туди, і це привело його до тьми настільки, що він вирішив утекти звідси? У будь-якому випадку — мені теж треба знати. Я вже просто не зможу піти, не дізнавшись.

Подолавши решту сходів, я витягла руку і штовхнула фарбований білим метал. Двері відчинилися, відкривши кімнату, залиту таким само білим електричним світлом й викладену білим же кахелем. Принаймні дальня стіна, яку я тільки й бачила зі своєї позиції, була саме такою. Та я дивилася не на стіну, а на річ, що стояла в центрі цієї кімнати і більш за все нагадувала електричний стілець у мініатюрі. Дитячий стільчик з ремнями на ручках, під яким на підлозі засохла велика бура пляма.

Мене повело вперед, і в поле зору потрапило невеличке ліжко, з тих, що бувають у шкільних медпунктах. Підлога під ним, а також частина стіни поруч теж вимазані бурим. А ще — медичний стіл-візок на коліщатах, його я побачила, непомітно для себе перетнувши поріг. І щось темне праворуч від мене. Я повернула голову, і в перші секунди ніяк не могла зрозуміти, що ж я бачу. Якась велика лялька в кутку, вдягнута в червоний джемперець і картату спідничку. Лялька сиділа, підтягнувши коліна до грудей, обхопивши їх руками

й притуливши голову до стіни. От тільки кому спало на думку виготовити таку жакливу іграшку, схожу на маленьку мумію? І чому вона вдягнута точнісінько як дівчинка з мого сну?

І коли я все зрозуміла й відкрила рота, збираючись закричати, позаду промайнула якась швидка тінь. А потім на шию мені неначе опустили телеграфного стовпа, котрий віджбурнув мене у центр кімнати. Я вдруге за останню добу полетіла шкереберть і в результаті наштовхнулася спиною на той маленький стілець. Хребці аж хруснули, але стільчик не рушив з місця — схоже, його прикрутили до підлоги.

Від болю в спині зір розфокусувався, але впізнати постать, що вийшла з-за дверей, я змогла. Михайло. Він мерзенно посміювався, чого досі не робив ніколи в житті.

— А ось і ти, падлюко. Таки прилізла, як він і казав. Та ще й привела у мій будинок якусь курву... Ну то нічого. Ми на вас чекали. Спочатку вона, потім ти. Якщо добре втрамбувати, всі в одну яму влізете.

Я у розпачі застогнала. Як, звідки? Мабуть, ці питання виразно відбилися на моєму обличчі, бо розпливчаста постать розреготалася.

— Ну й дурна ж ти! Що, думала, я у місті? Я лише відігнав машину в ліс, дурепа ти! Невже ти гадала, що він про вас не дізнається?

От і все, Лі. Догралася. Зате тепер ти все знаєш.

— Нікуди не йди, сучко, — довірливо мовив Михайло й розвернувся до дверей. — Незабаром повернуся.

Не дай йому закрити двері! Заради Бога, не дай йому зачинити ці двері!

Але він зачинив, коли мені залишалося проповзти лише два метри; засув брязнув, і Михайлів притишений сміх почав віддалятися. Я залишилася у пастці, сама.

Ні, не сама. Зір швидко повертався до норми, і деталі приміщення проступали в усій красі. Тепер, лежачи на холодній бетонній долівці, я змогла роздивитися річ, яку досі не помічала. За дверима, у кутку, причаїлася скляна ємність, схожа на душеву кабінку. І вона була майже повністю забита пошматованими рештками тіл, що плавали у каламутній жовтуватій рідині.

Дитячих тіл.

— ГОСПОДИ! — закричала я в розпачі, мій крик забився між стінами цього маленького замкнутого приміщення, як зачинений у клітці дикий звір. Усе стало на свої місця, нарешті я бачила повну картину. — Боже, зупини його, будь ласка, прошу, зупини його!

Це єдине, що я тепер могла вдіяти, — кататися по підлозі й молити Бога, бо більше не залишилося на кого сподіватися. Тані не впоратися з цим монстром самій. Ми обидві приречені. Та чи мав Бог бажання втручатися? Боюся, ці нещасні, покалічені тіла й були відповіддю.

Коли плач перетворився на судомні схлипи, я підповзла до дівчинки, чий дух приходив до мене учора вночі, закликаючи тікати, обережно обійняла її маленьке висохле тількице, притулила до себе й зашепотіла вті-

шання — ці самі слова я б промовляла до своєї власної дитини, якби та, перечепившись, роздерла колінце, чи впайла з гойдалки, або мучилася безсонням... Зараз вона й була моєю дитиною, яку мені не довелося народити.

Все буде добре. Скоро все минеться. Скоро все буде гаразд.

Один єдиний металевий звук розрізав раптом тишу, і я здригнулася. Мабуть, я задрімала, на хвильку чи більше... але тепер прокинулася і відразу збагнула, що це було. Засув, який відсунули. Невже Михайло вже впорався? Тільки не це! Господи, хай це буде не він! Хай це буде Таня, яка якимось дивом врятувалася!

Двері рипнули й прочинилися, сантиметрів на п'ять, не більше. І все. Ніхто не проходив усередину, та й жодного звуку більше не пролунало. Навряд чи Михайло знову став би гратися зі мною у схованки. Я поволі поклала легеньке тіло безіменної дівчинки на місце й обережно, навколішки поповзла до дверей. Щілину я бачила, але за нею була сама лише темрява, і тільки десь угорі виднівся далекий відблиск дня зовні. Але ж не могли двері відчинитися самі? Звісно, ні. Я простягла руку, збираючись розширити шпарину, подумки готуючи себе до того, що може там виявитися... але не встигла підготуватися до холодних слизьких синіх пальців, що раптом вхопили мій зап'ясток.

Я істерично зойкнула, намагаючись вирватись, але хватка була мертвою... в усіх сенсах. Смуга світла розширилася, лягаючи на блискуче обличчя безокої по-

кійниці. Лице почало наближатися до мого, але страх несподівано минув. Я бачила, що її рот розтягується, але не хижо, а мученицьки, неначе силячись щось вимовити. А по шкірі руки, що її досі тримали пальці жінки, забігали мурашки. *Щось* виходило з цих пальців, щось невидиме, і вливалось просто у мене — я виразно відчувала це. І за мить, коли все тіло всередині неначе перетворилося на мурашник, у мозку спалахнуло і я побачила...

Аліна / *Інтерлюдія*

— Я хочу, щоб ти допомогла мені, сонечко, — кажу я доньці, обережно кладучи долоні на її худенькі плечі. Намагаюся вберегти голос від тремтіння, але мені це не вдається — Тоня дивиться на мене стривожено і навіть злякано. Я й сама стривожена і злякана. Але мушу це зробити.

— Я хочу на хвилинку зазирнути у татів гараж, — продовжую я якомога безтурботніше. — І хочу, щоб ти постояла біля дверей, поки я буду всередині. А якщо ти побачиш, що він повертається — гукай мене щосили. Зрозуміла, доню?

— Для чого ти хочеш зазирнути у татів гараж? — супить брови Тоня у щирому нерозумінні.

Сказати їй про свої підозри? Про свої страхи? Про те, що я знайшла маленьку й ретельно замасковану трубу вентиляції, що стирчала з-під землі між дерев, неподалік від гаража? Ні, для початку треба зробити те, що замислила. А далі все залежатиме від того, що я там знайду, та чи знайду взагалі що-небудь. Губитися у здогадках далі було вище моїх сил.

— Хочу зробити йому один подарунок, — вичавлюю посмішку я. — Сюрприз.

— А, як тоді, на Новий рік? — жвавішає Тоня, маючи на увазі ті безтурботні часи, коли я навіть і припустити не змогла б щось подібне. Серце стискається.

— Саме так, доню. Як тоді. І я хочу встигнути, поки його немає вдома, інакше це вже не буде сюрпризом. Доводилися? Допоможеш мені?

— Ага!

І ось ватяні ноги несуть мене до дверей гаража крізь дрібні краплі дощу. Пальці впиваються у ті два довгих ключі в кишені халата, неначе голодний собака в кістку. Ті самі дублікати, що я зробила потай від Ореста, коли ми востаннє виїздили у місто. Копії, які я зняла, скориставшись шматком пластиліну Тоні. Не найкращий вчинок для хорошої дружини, але мене це вже анітрохи не хвилює. Присоромлю себе потім, коли (якщо!) нічого там не виявлю.

Широкі фарбовані гаражні двері витріщаються на мене, як на якусь зайду. Ну так, адже я не їхній хазяїн. Усе моє господарство лишилося в будинку — прання, готування, прасування й замітання, а за цими дверима суто чоловіче царство. Та їх уявний зневажливий погляд теж не може мене зупинити.

Рука тягне ключі з кишені, але раптом зрадницьки тремтить і ті голосно дзенькають. Я знову наказую собі заспокоїтися. Озираюся на Тоню, котра стоїть за моєю спиною, гадаючи, що мама збирається зробити щось приємне для її тата. Ковтаю клубок у горлі і встромляю

короткий ключ у щілину. Той входить до максимуму і клацає. Пальці повертають його на два оберти за годинниковою стрілкою. Замок відмикається, й двері на сантиметр насуваються на мене. Ось, перший етап подолано.

Разом із чорнотою неосвітлених нутроців і запахами мастила й заліза виповзають чорні думки.

«На випадок, якщо ти знайдеш там те, чого боїшся, — десь тут він тримає і свою рушницю. Напевно, й патрони теж. Не забудь».

Господи, як же я сподіваюся, що до цього не дійде.

Відсторонивши Тоню, тягну на себе двері, ті розкриваються навстіж. Напівосвітлений сірим дощовим днем гараж увесь переді мною. Машини немає — чоловік у місті. Сподіваюся, він залишатиметься там ще досить довго. Знаходжу вимикач, і три лампи денного світла з блиманням запалюються. Бачу столи з різноманітним інструментом уздовж обох стін, все брудне й замаслене, але акуратно складене й розвішане у якомусь певному порядку. Ганчір'я, мотки різнокаліберного дроту, баночки з шурупами й цвяхами. На стіні та сама рушниця. У кутку пара каністр і великий круглий бак у біло-зелену смужку. В центрі гаража — оглядова яма.

Я знову озирваюся до Тоні.

— Все запам'ятала, доню? Клич мене, щойно побачиш нашу машину між деревами. Домовилися?

— Угу.

Я полишаю свою дочку під дощем визирати татову «ниву», а сама обходжу навколо ями, видивляючись хоч

щось підозріле. Що я шукаю? Напевно, якийсь люк. Чи дверцята. Річ, яка підтвердить, що під цим гаражем щось є. Нічого.

Уважніше. Придивись.

Я знову роздивляюся підлогу, потім інструмент на столах і стінах. Начебто нічого незвичного.

Біля дверей, за якими маленька фігурка Тоні мокне під краплями мжички, котра, здається, має намір перетворитися на зливу, на стіні помічаю щось дивне. Підхожу, беру в руки. Це іржавий прут арматури, з одного кінця закручений у кільце, з іншого — загнутий у гак. Не можу сказати, що я розумію призначення всіх речей, які тут знаходяться, але ця виглядає тут явно зайвою. Що можна робити цією штукою? Якщо взятися за кільце, то гаком...

Раптовий здогад на межі підсвідомого. Я наближаюся до довгого прямокутника оглядової ями. Униз ведуть бетонні сходишки. Обережно спускаюся ними, на останній присідаю й обмацую дно, теж бетонне. Ніякого люка. Вже збираюся підводитися, коли раптом бачу.

Маленький круглий отвір у дні біля останньої сходишки. Не більший за монету в п'ять копійок. Устромляю туди вказівного пальця й нашттовхуюся на холод металу і вузький проріз у ньому.

Замкова щілина.

Ось воно.

Сподівання на те, що все закінчиться добре, тануть одне за одним. Особливо коли другий ключ уходить ув отвір, як ніж у масло. Оберт — і я зможу дізнатися, що

знаходиться під цією бетонною брилою і чому мій чоловік останнім часом дедалі довше затримується в гаражі... Й що саме він хоче приховати. Але в мені раптом зникає бажання знати все це. Я розумію, що нічого втішного для себе я там вже не знайду. Мій чоловік, якого я кохала стільки років, приховав від мене якийсь бік свого життя, тоді як моє належало йому цілком і повністю. Цього було би достатньо, й це для мене було найгіршим. І хоч би що там виявилось...

Та мені треба дізнатися, що під дном. Нарешті поставити крапку в своїх нездорових роздумах.

Замок відмикається так само, як і той, на дверях — через два оберти. В цьому весь мій Орест. У нього скрізь порядок. Скрізь своя система. Все чітко продумане. Я витягаю ключ з отвору, потім штовхаю рукою холодну підлогу. Брила трохи зсувається вперед, на диво легко. Випроставшись, стаю на неї однією ногою, штовхаю сильніше, й та від'їздить від мене по вбудованих у бокові стінки рейках, ховаючись у протилежній стіні. Тепер я розумію призначення того гака — у край фальшивої підлоги вмуроване залізне кільце, яке до цього ховалося під сходами. Якщо зачепити за нього й потягти на себе, бетонна підлога стане на своє місце...

Сучий син.

Тепер переді мною сходи, які ведуть униз, і там, унизу, я бачу двері. Вони біліють у підземній тіні і цим схожі на напіввикопаний череп, що витріщається на мене з землі порожніми дірками. Чергові двері з поглядом. Обережно спускаюся до них, тримаючись за крижані вологі цегляні

стіни і думаючи про те, що якщо й вони запираються замком, то зусилля будуть марними. Більше ніяких ключів у мене немає. А що, Орест цілком міг передбачити такий варіант — щоб не повторювати помилок одного сумно-звісного дядька із синьою бородою, тримати цей останній, найважливіший ключик до Таємниці якнайдалі від можливої цікавості своєї дружини...

Там був лише засув.

Я вагаюся, але тільки мить. Відступати не дізнавшись безглуздо. Все ще залишається шанс, що в мого чоловіка там щось зовсім інше, і те, про що казали в новинах — справа зовсім не його рук...

Щосили смикаю засув на себе, він виходить з паза, а плече налягає на холодний метал дверей. Ті без жодного рипіння слухняно відчиняються у темряву. Із холодом у серці я мацаю рукою по внутрішній стіні, гадаючи, що тут має бути вимикач, і дійсно знаходжу його. Всередині приміщення починають блимати білі палички холодного денного світла. Ця стробоскопія вириває з п'тьми кімнати окремі фрагменти, миготіння все прискорюється, фрагменти поєднуються один з одним, і ось під рівний мертвий гул металеві бджоли цілісна картина відкривається перед моїми очима. І коли усвідомлення дістається мозку, мені хочеться кричати.

Спершу в очі впадає маленький стілець у центрі кімнати. Стілець обитий дерматином і прикручений до підлоги металевими кутиками, увесь у брунатних плямах, а на його дерев'яних частинах застигли зарубки й подряпини, що їх залишило щось тверде й гостре. На підлокотниках

і передніх ніжках — потерті кільця ремнів. На підлозі під стільцем — той самий коричневий колір, у вигляді розмазаних плям і бризок.

Проти волі я роблю крок усередину і хапаю ротом сперте повітря.

У дальньому кутку праворуч — проста койка, теж явно закоротка для дорослої людини. Кілька ланцюгів звернулося на ній подібно до кубла металевих гадюк.

Ще крок.

Вкритий клейонкою стіл у кутку ліворуч з розкладеними на ньому колючими й ріжучими пристосуваннями — від зубцюватої кришки з-під використаної консерви і відбитого горлечка пляшки до великого м'ясницького ножа. Інструмент вишикуваний по розміру з акуратністю хірурга-педанта. Поруч на стіні висять комбінезон кольору хакі й респіратор.

Мене веде вбік, здається, що я ось-ось втрачу свідомість. Я обертаюся, як в уповільненому кіно, і впираюся поглядом у прозору прямокутну ємність, що причаїлася у кутку за дверима. В ній...

Крик майже виривається з моєї горлянки, але я вчасно обриваю його, бо може почути Тоня і, чого доброго, прибіжить сюди й побачить... Мені залишається лише надривно стогнати наодинці з собою, витріщивши очі й щосили затиснувши рота обома долонями. Так само, як напевно стогнали усі його маленькі жертви, позбавлені мови пластирем або ременем. Ті, чиї шматки лежать зараз за метр від мене, напхані у саморобну конструкцію з товстого оргскла. У мого Ореста завжди були золоті руки...

Усі ті роки, що ми прожили разом, що зберігаються в архіві моєї пам'яті, раптом розвалюються на шматки й летять у темряву, сповнену гарячої смоли. Вони руйнуються, подібно до будинків під бомбуванням. Усе моє життя руйнується. Невже я аж настільки сліпа? Як я могла жити з ЦИМ? Як я могла народити дитину від ЦЬОГО? Господи, як таке могло статися?!

Треба тікати, тікати звідси.

— Машина! — лунає раптом далекий тонесенький голосок. — Мамо, машина їде!

Це приводить мене до тями. Я розумію, що напівлежу на холодній підлозі, вся залита сльозами, а погляд все ще прикутий до скляної ємності. Неймовірними зусиллями переводжу його на двері. Мерщій звідси. За рушницею. Тільки це допоможе.

Зриваюся з місця, буквально вивалююся у дверний отвір, стрибаю через сходинку. Ледве помічаю, як здираю шкіру з маківки, коли чіпляюся головою за край бетонної брили, котра увесь цей час приховувала подвійне життя мого чоловіка. Байдуже. Вилітаю з підземелля, останні сходинки долаю на всіх чотирьох. Бачу доньку і встигаю помітити, що вираз обличчя Тоні стає переляканим. Ще б пак, можу лише уявити, який зараз у мене вигляд. Кидаюся ліворуч, туди, де на стіні висить мисливська двостволка, зісмикую її з гвіздка. Тепер патрони. Гарячково змітаю все зі столу, відшуковуючи рятівну коробку. Кілька жахливих секунд здається, що патронів тут немає. Кепсько, бо блефувати я не збираюся. Ні, ось вони. Запускаю туди руку, хапаю цілу жменю й кидаю в кишеню, окрім

двох, котрі вганяю у стволи. Хвала Богу, що знаю, як це робиться, хоча завжди ненавиділа полювання. Зараз переді мною вимальовується перспектива вбити найжахливішого звіра у світі, якщо той завадить мені з дочкою поїхати звідси. Мабуть, я маю вбити його у будь-якому випадку... Він вже нічого не зможе пояснити мені.

Тепер гул машини чую і я, він пробивається крізь несхвальний шепіт дощу, котрий посилюється щохвилини. Гараж уже мав потрапити в поле зору Ореста, але з протилежного боку, тому він ще не бачить, що двері відчинені. Треба встигнути. Кидаюся у світло дощового недільного полудня, прямо до Тоні, котра круглими очима дивиться на свою раптово знавіснілу матір. Бідне дівча витріщається на мене, не знаючи, що їй робити — стояти на місці чи тікати геть. Рушниця в моїй руці була явно не тим сюрпризом, на який вона сподівалася. Так-сяк причинивши двері, підхоплюю її вільною рукою і зтягаю за ріг, де ми разом валимося у мокру траву. Сподіваюся, що Орест, чия машина вже на повороті, не встиг нас помітити. Часу на пояснення дуже мало.

— Доню, — гарячково белькочу я, — зараз ми з тобою поїдемо звідси. Тата ми мусимо залишити тут. Дуже важливо, щоби ти робила все, як я скажу. Чуєш мене?

Я бачу, що вона чує, але не розуміє. Та й не дивно.

— Залишити тата? — шепоче вона. — Чо... чому? Куди поїхати?

— Сонечко, кицю, я все поясню тобі в дорозі. Зараз мені потрібно тільки одне — коли я скажу, ти повинна сісти в машину. На заднє сидіння. Не звертай уваги на

те, що казатиму я твоєму... татові або він мені. Просто зроби це. І на те, що ми з ним, можливо, будемо робити, теж не зважай. Залазь на заднє сидіння, і все. А до того часу, поки не почуєш моєї команди, стій тут. Не виходь. Гаразд? Домовилися, люба моя?

— Так, мамо.

Господи, як мені її шкода! Та я не можу зараз дати слабину, інакше він переможе. Треба бути дуже пильною і незворушною. І ще — безжальною. І я намагаюся.

Двигун гарчить дедалі ближче. Ось він глухне, й машина підкочується до дверей гаража, шини загрозливо шурхотять, потріскують камінці гравію, і я знову згадую маленькі кісточки у підвалі. Лють і ненависть затуляють все, пальці так уп'ялися у стволи, що ті, здається, зараз завернуться у вузол. «Нива» зупиняється, і відчиняються дверцята водія.

— Виходь, хлопче, тільки обережно, — приглушено лунає оксамитовий баритон Ореста. М'який і звабливий. Серце пірнає у п'яти: Боже мій, невже він привіз ще когось?

Я виходжу з-за рогу, мене веде рушниця, що націлюється точно йому в груди. Орест помічає мене, й за короткий проміжок часу на його обличчі змінюється ціла гама виразів — від щирого здивування через нерозуміння й поступову підозру до повного усвідомлення. Дочекавшись цього, я кидаю швидкий погляд на хлопчика років восьми, що наполовину вибрався з пасажирського сидіння. Той закликає так само, як і мій чоловік, тільки його маленьке бліде лице відбиває виключно переляк. Я розумію, що вже неод-

норазово бачила цю дитину — у хуторі на шляху до міста.
Сусідський хлопчина.

— Тікай, хлопчику, — рівним мертвим голосом промовляю я до нього, але дивлюся на чоловіка. — Біжи так швидко, як тільки можеш. Біжи додому і розкажи всім про те, що ти тут бачив.

Він не рухається.

— БІЖИ! — вищу я, і той зривається з місця. Як куля проноситься він нашою під їздною доріжкою, вискакує за огорожу й розчиняється серед дерев.

— Що ти робиш, Віро? — спокійно цікавиться Орест. Втім, спокій напускний — ніздрі його роздуваються, на лобі пульсує вена, а краєчок рота підіймається у злобну напівусмішку. — Можу я дізнатися, що...

— Можеш, — погоджуюся я. — Ми з Тонею їдемо звідси. А ти помреш, щойно станеш у нас на шляху. Так що геть від машини.

— Яка муха тебе вкусила? — намагається до останнього грати в дурника, але очі його видають.

— Я все бачила, Оресте.

— Бачила що?..

— Там, — хитаю головою, — у підвалі. Я все знаю.

— Отже... — починає тягти слова він, неначе зв'язуючи свої наступні дії. — Ти бачила мою дитячу кімнату. Що ж... а чи можу я ще поцікавитися, хто дозволив тобі, суко, пхати носа у справи, у яких ти ні чорта не розумієш і куди твою жирну целюлітну дупу ніхто не запрошував? Тобі сумно жилося до цього часу? Га, люба? Ти відповіси?

— Мені ніколи розводити з тобою теревені, коханий, — кажу крізь зуби, наближуючись на крок. — Це одна з головних помилок кіногероїв — багато базікати з психопатом, таким, як от ти, наприклад. Я її не припускаю. Тому відійди від машини. Ми їдемо звідси. Без тебе.

— Тебе навіть не цікавить, чому я робив усе це?

— Ні, — брешу я, хоча насправді мені хочеться повалити Ореста на траву і вибивати причини з його голови прикладом рушниці. — Розповіси про це односільчанам того хлопчиська, якого ти, очевидно, збирався пошматувати унизу, як інших. Але якщо ти виявишся спритним і втечеш у ліс до того, як вони прийдуть, то історію твого безумства з тебе витягнуть згодом працівники карного розшуку, котрим я зателефоную, щойно виїду на шосе. Але якщо бажаєш покінчити з усім швидко, зроби ласку і кинься на мене.

— Між іншим, це все через тебе, — мовить Орест, неначе й не чує моєї тиради. Він так і стоїть, звисивши руки й вирячившись на мене з-під лоба крізь пасми волосся, що їх збив на очі дощ. — Як гадаєш, легко мені було бачити навкруги цих маленьких чужих паскуд, коли моя власна дружина відмовилася народжувати ще? Га?

— Я... — З моїх вуст ледве не злітає виправдання, за інерцією, адже з цим монстром я прожила десять років. Та вчасно зупиняюся — він тільки й хоче, щоб я вступила з ним у дискусію. Знає, куди бити, падлюка, — до того, як ми переїхали сюди, мені через пухлину видалили матку. Тоня стала нашою єдиною дитиною. Невже увесь жах стався з цієї причини?

Досить. Тікай. Швидше.

— Тоню! — надтріснутим голосом гукаю я. — Йди до мене!

Позаду чується обережний шурхіт, потім маленька долоня торкається мого стегна. Я кидаю швидкий погляд на неї — лице бідної дівчинки геть біле, губи тремтять. Звісно, вона вперше чула подібне від своїх батьків.

— Сонечко, пам'ятаєш, що я казала? Ось тепер обійди машину з іншого боку й сідай на заднє сидіння. Ну ж бо.

Тоня повільно рушає повз гараж, перестрибуючи поглядом з мене на Ореста, її всю трусить. Той теж уважно дивиться на дівчинку, начебивши на обличчя гримасу гіпертрофованої батьківської любові.

— Тонечко, не слухай маму, в неї черговий нервовий розлад.

— Заткни свою пельку і забирайся геть від машини! — зриваюся на крик.

— Ти анітрохи не змінилася, — журиється Орест. — Усе та ж психопатка. Ось тепер накрутила проти мене мою єдину дитину.

— Ти на неї не заслуговуєш, — порушую я обіцянку не вступати у суперечки. Втім, Тоня вже біля машини. Вона тягне на себе ручку передніх пасажирських дверцят, сідає в салон і пролазить на заднє сидіння. — Ти заслужив хіба що зашморг. Ти... — я замовкаю, побачивши, що Орест регоче, все голосніше й голосніше.

— Ідіотка, просто ідіотка, — скиглить він крізь сміх. — Тебе... обвести навколо пальця... все одно що ці самі два пальці... **ТА НЕ ХОТІВ Я БІЛЬШЕ НІЯКИХ ДІТЕЙ!**

Я таки втрачаю пильність, його божевільні репліки примушують мене шоковано роззявити рота, обидва дула опускаються нижче на сантиметр... саме цього сигналу він і чекає. Далі щось відбувається, але настільки швидко, що я не встигаю зрозуміти, що саме. Усвідомлюю, лише коли валюся з ніг: Орест кинув мені в обличчя якусь річ. Зв'язку ключів, котру тримав у руці увесь цей час і котру я помітила лише зараз. Усе це заліззяччя б'є мене прямо по очах, і я миттєво сліпну. Пальці реагують автоматично, окремо від загальмованої свідомості — вони втискають до межі обидва гачки, і лунає неймовірно оглушливий постріл. Не бачу, куди я поцілила, але жодного крику не чути. Віддача б'є копитом у груди і жбурляє мене на землю, я валюся, як мішок силосу, і розумію, що якщо він вижив після пострілу, то мені кінець. Нам обом кінець — він не пожаліє навіть дочку.

За десять секунд, що здалися тисячоліттям:

— Чорт забирай, Віро, суко ти ненормальна! Ти щойно ледве не зробила мене лисим!

Він живий.

Я починаю плакати. Лежачи на траві, так-сяк розліплюю одне око, інше відмовляється це робити, бо з нього тече щось темне і гаряче. Але й уцілілого достатньо, аби побачити повний крах.

У лобовому склі «ниви» величезна дірка, я лише дивом не вбила власну доньку. Зі своєї позиції бачу тільки її очі. Тоня сидить нерухомо, біла як смерть, і дивиться в одну точку. В неї шок. А потім на ноги зводиться й нависає наді мною сам Диявол у блакитних джинсах і чорному

джерпері. Рушницю виривають з моїх рук, а черевик два болісні рази вривається у мої ребра.

— Вуаля! Ось те, чого ти так прагнула, Віро. Результат, до якого так наполегливо йшла. Більше ніяких кішок-мишок. Подобається? Подобається, га? — Рука мого чоловіка хапає мене за волосся й смикає голову вгору, примушуючи здорове око дивитися. — Тобі не сиділося на місці, тебе не задовольняв твій статус, власного будинку в мальовничому місці тобі було вже замало! Захотілося пригод! Пограти у Джоді Фостер, трясця вашим з нею матерям! Ну то ось маєш, кохана моя дружина. Тепер моя черга. Сказати, що буде далі? Сказати? Звичайно, я скажу тобі, бо ж ти за хвилину вже нічого не побачиш. Ти вже побачила більш ніж достатньо. Кара за це — темрява.

Великим пальцем він вичавлює моє видюче око, і я занурююсь у пітьму. Здається, це боляче. Здається, я кричу. Важко сказати. В усьому Всесвіті залишається тільки його голос, він затуляє собою все:

— Ось так вже набагато краще. Ти думаєш, що позбавила мене ще однієї жертви? А чорта лисого. Я знав, що в мене нічого не вийде з тим хлопцем, ще коли побачив, що мій хлороформ увесь скінчився. Я, знаєш, не вірю у випадковості. Все йде так, як має йти. Усіх попередніх я привозив сюди вже непритомними, а коли заманив те дурне теля обіцянками показати йому відик і потім виявив, що пляшечка порожня, то вже знав, що все це не просто так.

Так що насправді ти сама себе обдурила. Тепер у дитячу кімнату піде твоя донька. Як тобі такий розвиток подій?

— *НІ!* — реву я у затоплену водою траву.

— *О так, Віро, о так! Це і є справедливість. Подумай над цим, поки я закінчу всі справи з нашою доцею.*

Хлюпаючі кроки віддаляються, а я нічого не можу вдіяти, лише повзаю по колу, заливаючись сльозами, й вигукую ім'я своєї дівчинки. Між тим відчиняються двері «ниви», його тихий голос промовляє до Тоні банальні втішання, хоча навряд чи дівчинка їх чує. Дверцята знову зачиняються. Бурмотіння Ореста тихшає, кілька кроків шаркають по бетону, і все.

— *НІ!* — *Господи, дай мені збожжеволіти, щоб нічого більше не розуміти, про все забути і взагалі втратити здатність до логічного мислення... Але я продовжую залишатися у свідомості. Відчуваю фізичний біль, відчуваю, що мене заливає водою, бо дощ нарешті перетворився на справжнісіньку зливу, чую вибухи грому. І усвідомлюю, що саме в цей момент потвора під маскою мого чоловіка разом з моєю дитиною знаходяться під землею. Я хочу померти, але навіть цю можливість у мене забрали — патрони у кишені нічого не важать без рушниці. Я абсолютно безпомічна.*

Орест повертається швидше, ніж я очікувала. А може, це просто я втратила відчуття часу. Воно відновлюється, коли він присідає навколішки поруч і майже лагідно стирає воду й кров з мого лиця.

— *Ось і все, любя, — голосно каже він, перекрикуючи дощ.* — *Тепер я готовий приділити свій час тобі.*

— *Що ти з нею зробив?* — *булькаю я.*

— *Нічого. Можеш не дякувати мені, але я нічого не зробив. Вона жива і ще досить довго такою залишатиме-*

меться. Я просто замкнув її у дитячій кімнаті. Замковий отвір не знайде ніхто. Радій, жінко, Тоня житиме навіть після нашої смерті.

— Ти наволоч! — кричу я у небо. — Щоб ти здох, кля-та тварюка, щоб ти здох, розвалився, згорів живцем!

— У тебе бурхлива фантазія, кохана. Але смерть я можу влаштувати. На нас із тобою чекає остання подорож. Ну ж бо, на ноги!

Орест підводить мене, але я не можу стояти. Тоді він тягне мене до машини і садовить на переднє пасажирське сидіння.

— Тобі доведеться почекати хвилю, — каже він. — Перед від'їздом хочу перекрити газ і замкнути будинок. Адже ми їдемо звідси!

— Відпусти її, — молю я його у відповідь. — Прошу тебе, відпусти нашу дитину!

Він мовчки зачиняє дверцята з мого боку, залишаючи мене наодинці з собою на хвилинку, та ця мить свободи небагато важить. Що я можу? Лише сидіти, скиглити і прислухатися, як десь далеко грюкають двері нашого будинку, дзенькають ключі, а потім швидкі кроки, що повертаються до машини.

— Тепер точно повний порядок, — радісно повідомляє чоловік, сідаючи за кермо. Двигун оживає. — Вирушаймо.

— Чому? — шепочу я. — Чому, за що?

— Ти ж казала, що тебе це не цікавить, — дивується Орест. Машина повільно рушає з місця. — Що я можу тобі відповісти на це... Немає ніяких причин. У мене було пречудове золоте дитинство, і ніхто з батьків мене не

ображав. Я не відривав лапки комахам і не бризкав аміаком в очі собакам. Я добре вчився у школі, й дівчата мене теж любили. Я обожнюю сімейні комедії й інколи навіть давав дріб'язок жебракам у метро. Так що змирися, серце моє, немає ніякої причини. Мені просто це подобалося, от і все. Це як конструювати моделі літаків.

— Будь ласка, — не знаю, чи паморочиться моя голова, бо нічого не бачу, але здається, що нарешті починаю втрачати свідомість. — Будь ласка, відпусти її.

— Ш-ш-ш. Вже майже все. — Орест гладить мене по волоссю, продовжуючи керувати машиною. — Все буде точно так, як казали на нашому вінчанні, яке ти так бажала влаштувати: «У радості, і в горі, і так далі, завжди разом». І про «померти в один день» теж чиста правда.

— Що ти... робиш...

— Ш-ш-ш. Тихо, люба.

Я відчуваю, що ми їдемо вниз. Щось булькає, а потім мої ноги опиняються у холодній воді.

Він їде в наше озеро.

— Оресте...

— Тобі варто пристібнутися. — Його рука перетягує пасок через мої груди і встромляє його кінець у замок між сидіннями. — Майже дісталися.

Я чую, як вода ллється у салон крізь діру в лобовому склі, вона вже сягає мого живота. «Ниву» хитає з боку в бік.

— Зупинися...

— Ні, Віро. Покінчимо з цим, як справжнє подружжя. Тепер ми завжди будемо ра...

*Його слова обриваються бульком, а мої легені сповнюють
ся крижаною водою.*

Я вимикаюся.

20. / Таня / Лице в лице

Будинок прокинувся хвилин за п'ять після того, як Аліна пішла надвір, і прокинувся він у дуже поганому гуморі. Тривала відсутність будь-якої активності розслабила мене, тому коли в наступну секунду ця сама активність почала зашкалювати, я просто-таки відмовилася вірити власним очам. А тій силі, що окопалася тут, схоже, було абсолютно начхати, вірю я чи ні.

Спочатку рамочка у моїх руках завертілася, наче пропелер гелікоптера, і за мить її ручка нагрілася настільки, що обпекла мені долоню. Я мусила розтиснути пальці, й цей шматок звичайнісінького дроту злетів було до стелі, неначе дійсно став гелікоптером, а потім спікірував у віконне скло і зав'яз у ньому. А дива лише починалися. Ліжко раптом посунуло просто на мене, як танк, й довелося мені проявити чудеса спритності й перекопитися через нього. В'їхавши у дальній кут біля вікна, ліжко завмерло, але тепер вже дошки, що вкривали підлогу, почали одна за одною з тріском відриватися від долівки й переходити у вертикальну позицію, створюючи загрозливий частокіл, який примусив мене позадукувати до дверей.

Ця сила просто бавилася зі мною. Схоже, затишшя було лише фікцією, щоб дозволити мені увійти сюди.

А ось тепер *воно*, хоч би що це було, полишило схованку... неначе дочекавшись чогось.

Невже Михайло повернувся?

Але де в такому разі Аліна?

Дарма я її відпустила. Будинок приспав мою пильність, і я зробила дурість, яка могла виявитися фатальною. Треба забратися з дому, доки не пізно.

Вискочивши за поріг кімнати, що стала схожа на акулячу пащу з кількома рядами дерев'яних іклів, я розвернулася до сходів, і саме в цю мить грюкнули вхідні двері, неначе хтось сильним поштовхом відчинив їх навстіж. Потім почулися неспішні кроки по риплячих мостинах першого поверху. Я залякла.

— Аліна? — покликала обережно, хоча чудово знала, що це не вона. Той, хто йшов унизу, ніс у собі частку чорної сутності цього дому — я відчула це навіть на відстані. Схоже, мені відрізали єдиний шлях до відступу.

Ні. Якщо це Михайло, треба спробувати достукатися до нього. До нього справжнього, якщо такий ще існував. Зараз, коли тутешня сила випросталася на повний зріст і я отримала змогу оцінити її міць, то зрозуміла, що він просто не мав шансів. Він не зміг би опиратися, принаймні довго. Навіть я відчувала, як лізуть мені в голову, порпаються в моїх думках та намагаються переконати, що я програла без бою. А що вже казати про звичайну, не підготовлену до подібного людину? Що він міг їй протиставити?

Я наблизилася до дерев'яних перил і глянула вниз. Кроки тепер чулися якраз піді мною, під площадкою,

на якій я стояла. Вони завмерли на мить, неначе цей хтось знав, що я знаходжуся просто над ним, і я уявила, як він стоїть, задерши голову, і дивиться на шпарини між дошками. А потім звук кроків поновився, а разом із ним залунало безтурботне насвистування. Ось рипнула перша сходинка, і в полі мого зору з'явилися плечі чоловіка у картатій сорочці й синіх джинсах. Він повільно підіймався сходами, і кожен рух свідчив про те, що він розуміє — йому поспішати нікуди. І мені теж. Досягнувши площадки, що з'єднувала секції сходів, він повернув голову і глянув на мене. Так, це був Михайло — я пам'ятала фото, яке Аліна показувала мені в Києві. Але якщо на тій світлині був зображений чоловік приємної зовнішності, з веселим блиском хитрувато примружених очей, то до мене зараз наближалася особа, від якої так і віяло ненавистю, а лице спотворювала крива презирлива усмішка-grimаса. І в обведених темними колами очах блищали не веселощі, а безумство.

— Ах ти ж паскуда, — майже ніжно сказав Михайло, підморгнув і продовжив підйом. — Це приватна власність — ти, суко, в курсі? Боюся, що ні.

— Я тут, щоб допомогти, Михайле, — спокійно відповіла йому я. — Твій розум потребує звільнення.

— Ага, ага, — він вів долонею по перилах, і від тертя шкіри по лакованій поверхні чулося пронизливе скавчання. — Кажі, кажі ще. Мені дуже цікаво, як виправдовуються отакі хвойди, вламуючись до чужих будинків. Кажі, поки ще можеш.

— Де твоя Аліна, Михайле?

Він завмер на секунду, а потім одним ривком подолав останні три сходинки.

— Не переймайся за неї, скоро зустрінетесь. Покладу вас в одну яму.

— Ти повинен боротися, — я пильно вдивлялася йому у вічі, намагаючись прорватися крізь злість у них до глибин його справжнього «я». — Ти повинен зрозуміти, що це не ти говориш. Не ти робиш усе це. Тебе використовують, як маріонетку. Дивись мені в очі, і я зможу тебе вивести. Я допоможу тобі зві...

Три велетенські кроки, й він уже стояв біля мене, міцно стискаючи рукою мою шию. Я захрипіла, силлячись зробити ще хоч ковток кисню, але не змогла.

— Ні в біса не переконливо, шльондро. Посаджу-но я тебе на палю, — хватка посилилася, Михайло відірвав мене від підлоги й поніс, як безсиле кошеня, до кімнати, з якої я вибігла. — Може, встигнеш отримати задоволення, перш ніж здохнути.

Я вже уявляла, що станеться, якщо він жбурне моє тіло на ті дошки, які й досі стирчали до стелі, коли несподівано знову отримала можливість дихати. Рука відпустила мене, я стала на власні ноги, але ті не втримали ваги тіла, і я гепнулася на підлогу, одним боком привалившись до стіни коридорчика. А Михайло неначе сказився — закрутився дзигною й замахав руками, перелякано вигукуючи прокльон за прокльоном. Я витріщилася на нього у намаганні збагнути, що це з ним коїться, й раптом побачила на його голові щось схоже на хутрянну шапку. От тільки ця шапка шипіла й нямча-

ла, енергійно відбиваючись від кожної спроби скинути її, і тоді я нарешті зрозуміла. Це ж зниклий Алінин кіт! Наскільки я бачила, він намертво вчепився у голову Михайла і, схоже, збирався протриматися там якомога довше. Господи, благослови цю тварину!

Я схопилася на ноги з наміром скористатися моментом і проскочити повз Михайла до сходів, та не довелося — він налетів на перила, перевалився через них і разом з котом рухнув униз. Падіння знаменувалося голосним гуркотом, скриком і тріском зламаної деревини, які змінилися цілковитою тишею, незвичною після божевільних подій останніх десяти хвилин.

На те, щоб прийти до тями, часу було небагато. Я зробила кілька глибоких вдихів-видихів, в голові прояснилося, і я почала обережно спускатися сходами, витягаючи шию, щоб побачити результат Михайлового падіння. Сподіваюся, він нічого собі не злавав. Може, зі сторони й видається дивним, що я переймаюся чоловіком, якого побачила вперше в житті і який при цьому намагався мене задушити, та я чудово знала, що це справа хоч і його рук, але не його волі. І в його очах мені таки вдалося побачити щось *справжнє* — частинку усвідомлення власної безпомічності проти сили, що якимось чином пролізла в його тіло й душу. А отже — шанси все ще були.

Михайло нерухомо лежав на спині внизу, ногами на східцях, а тулубом з безвільно розкинутими руками — на дощатій підлозі вітальні. Очі заплющені, обличчя розслаблене. А кіт, що мене врятував (Тигра, згадала я ім'я

цього смугастого героя), стояв поруч, обіпершись передніми лапами на його груди, уважно принохувався до його дихання й виглядав цілим і неушкодженим. Коли я присіла поруч, Тигра окинув мене довірливим поглядом примружених зелених очей і щось коротко буркнув.

— Дякую, що врятував мені життя, — тихо мовила я до нього, потім переключилася на Михайла. Обережно приклала руку до його чола, але ніяких фізичних пошкоджень не відчула. І зовні теж не зауважила, незважаючи, звісно, на глибокі подряпини на скронях, залишені бравим котом. Михайло просто вимкнувся. Непритомність була дуже глибокою, але скільки вона триватиме, я сказати не могла.

На дворі почулося тупотіння, а потім у вхідні двері ввалилася Аліна — бліда, захекана й перелякана, її очі на брудному обличчі буквально вилазили з орбіт. Побачивши живописну картину біля сходів, вона закам'яніла.

— Що... — тільки й змогла прохрипіти.

— З ним усе гаразд, — поспішно запевнила її я. — Просто непритомний. Він упав зі сходів.

— Господи... що... Тигра? А ти що тут...

— На пояснення немає часу, — увірвала я її, знову відчувши якісь недобрі зміни в атмосфері дому. — Аліно, ми мусимо мерщій винести Михайла з будинку чимдалі. Але перед цим треба зв'язати йому руки й ноги, тому, будь ласка, знайдіть щось довге й міцне.

Слава Богу, двічі повторювати не довелося — я навіть не встигла договорити, як Аліна кинулася в двері

праворуч від сходів. Там щось залізне важко грюкнулося на підлогу, потім тріснула пластмаса, і секунд за п'ять вона знову приєдналася до мене з двома товстими кабелями живлення, які напевно висмикнула з комп'ютера й монітора. Очі в неї все ще були дикі, а опинившись поруч, я помітила, як її тіло дрібно тремтить, неначе відходячи від шоку. І ще... дивний запах. Я втягнула ніздрями повітря і раптом зрозуміла.

— Господи, Аліно, від вас пахне так, неначе ви щойно з трупарні!

— На пояснення немає часу, — нервово кинула вона мені мої ж слова. — Давайте перекотимо його на живіт.

Ми напружилися й так-сяк перевернули Михайла, стягнувши його зі сходів. Опинившись обличчям на підлозі, той застогнав. Я боялася, що за хвилину чи дві він отямиться і тоді нам буде непереливки. Наче підтверджуючи цю думку, Тигра поруч із нами видав низьке утробне гарчання.

— У вас на шиї синці, — зауважила Аліна. — Це він?

— Так.

— В'яжіть руки, — вона тицьнула мені один з дров. — А я візьмуся за ноги.

Я закрутила кабель навколо складених навхрест за спиною рук Михайла, продовжуючи прислухатися до своїх відчуттів. Тепер мені не потрібна була рамочка, щоб напевно сказати, що з секунди на секунду на нас чекає чергова порція паранормальних явищ. Повітря стало сухим, а звідусіль нарастив низький гул, що сприй-

мався скоріше мозком, ніж вухами. Це була чиста лють безтілесної істоти.

— Відпустіть його, ви, кози драні, курви, матір вашу! — пролунало шипіння позаду. Ми з Аліною озирнулися практично синхронно. Дзеркало у рамі на стіні змінилося. Тепер з нього на нас витріщався кремезний чоловік з коротким сталево-сивим волоссям. Його чорний рот кривився вісімкою, як в античної Медузи Горгони.

— А ну, розв'яжіть йому руки, і хутко! Ах ви ж, паскуди потаскані...

Аліна раптом скочила на ноги, ухопила стільця, що стояв поруч із масивним обіднім столом, і з диким криком обома руками жбурнула його у дзеркало. Від удару скло миттєво перетворилося на тисячі срібних скалок, які полетіли на підлогу дзвінким блискучим водоспадом.

— Здохни ж ти! — вискнула вона. — Здохни, клята тварюка!

— Аліно!

Михайло заворушився, і мені дуже не хотілося, щоб він отямився у будинку. Я зав'язала досить пристойний вузол, але боялася, що в цьому домі Михайлові буде нескладно звільнитися. Якщо йому допоможуть.

— Давайте мерщій виносити його! Беріть за руки!

— *Поквантеся*, — промовив хтось інший. Дитячий голос. Я нахилила голову — за спиною Аліни звідкілясь узялася бліда худенька дівчинка у червоній кофтинці й спідниці в клітинку. Вона вказувала нам на двері.

— *Тікайте звідси, тікайте якнайшвидше, поки ми його тримаємо.*

«Ми», напевно, стосувалося інших дитячих фігурок, які раптом постали навколо нас. Укриті жахливими ранами й кривавими плямами, вони всі вказували на двері — хто руками, а хто був їх позбавлений — обрубаними голими кістками.

«*Тікайте*», — пролунало тепер і в голові.

Тигра зірвався з місця першим і кинувся до дверей, але на порозі вітальні зупинився й озирнувся, ніби переконуючись, що й ми теж не збираємося затримуватися. Звісно, ми не збиралися. Я ухопилася за кабель, що зв'язував Михайлові ноги, Аліна взялася за руки, й, зібравши усі свої сили, ми потягли тіло до виходу. Сказати, що було важко, — це не сказати нічого, та нарікати все одно не доводилося. Справу трохи полегшила лакована підлога, і ми досить швидко доволокли його до коротенького коридорчика, що вів до виходу. Там довелося напружити м'язи, щоби відірвати Михайла від долівки й перенести через два пороги, і в цю мить позаду почувся звук, схожий на стогін дерева і людини водночас. Я озирнулася.

Діти продовжували стояти на своїх місцях, але деякі з них ставали прозорішими, неначе розчинялися в повітрі. І крізь них я бачила сходи, що й були джерелом звуку: дошки спучувалися, вигиналися, мовби гумові, перила хиталися. Потім сходинок з гучним тріскотом почали одна за одною розриватися, підлітаючи догори безформними скалками, а стогін перетворився на справжнє виття безсилої злості й ненависті.

Ось зникла одна з дітей-примар, всмоктана чимось незримим, потім ще одна і ще... Але трохи часу ще лишилося.

— Швидше! — скрикнула я, хоча ми й без того рухалися на межі можливого. Михайло смикнувся, і я ледве не впустила його ноги. Якимось нам таки вдалося перетягти його через останній поріг, і ось ми вже були на дворі, під накрапаючим дощем. Це дивовижним чином додало нам сил, а точніше навпаки, стерло відчуття пекельної втоми, що його нам навіювала сила будинку. Принаймні вага Михайлового тіла стала цілком стерпною.

— До озера! — прохекала Аліна.

Ми віднесли його на берег ставка, де й поклали у мокру траву, а самі безсило попадали поруч із ним. Коли дихання більш-менш вирівнялося, а серце перестало калатати, я звернулася до Аліни:

— Тепер розповідайте, що трапилося з вами.

21. / Михайло / *До світла*

Я спливав із чорної імли, в'язкої і опікаюче-гарячої, схожої на розплавлену смолу і водночас — на дивний сон без сновидінь. Спливав на голос, що видавався мені дивовижно знайомим. Той лунав і лунав, оповідаючи щось, але слів я розібрати не міг — мене приваблював самий лише його тембр, звучання, яке здавалося світлом у царстві п'тьми. Звідки я його знав? Мабуть, треба спробувати відкрити очі, щоб зрозуміти це.

— ...тямлюється, — сказав голос, увірвавшись на мить.

Я намагався розліпити чавунні повіки, але це виявилось не так уже й легко зробити. Темрява не бажала полишати мене. Тоді виник інший голос, не менш приємний, але абсолютно незнайомий.

— Ти — Михайло, і ти повинен подивитися на мене.

«Звісно, я Михайло, хто ж ще», — здивовано подумав я, але підкорився наказу, і безжальний серп сірого денного світла різонув очі. Я квапливо примружився, маючи відчуття, що мою живу шкіру натягують на пакет скловати, і хотів спитати, що, в дідька, коїться? Чи довго я спав? І чому я лежу на мокрому? І що тече по моєму обличчю... кров? Але не встиг, бо кришталевий другий голос звелів мені мовчати. Він так і сказав:

— Помовчи, Михайле. Просто — мовчи.

Я хотів спитати, хто це, аж тут озвалася Аліна. Так ось хто витяг мене з п'їтьми.

— З ним усе буде гаразд?

Я таки не витримав і знову відкрив очі — так обережно, що кожен міліметр руху моїх вій перетворився на мильо. А ще за мить, коли навколишня картина відновила чіткість, я ледь не онімів. Наді мною схилилися дві жінки, мокрі, як хлющі, і дуже схвильовані. Одна виявилась моєю дружиною, а друга, чорнява, на диво маленька, із стиснутими в сувору риску губами та невинними, дитячими очима, була мені незнайома. Та налякало мене не це. Обидві вони дивилися на мене з турботою, а на вилиці Аліни квітнув синім перламутром величезний синець.

— Боже, люба, де це ти так приклалася? — тихо спитав я і не відразу втямив, що оглушливе каркання вперемішку з кашлем — це те, що виривається з мого горла замість слів. Щось зі мною не так. Та й у потилицю неначе цвяхів забили.

Аліна презирнулася з незнайомкою.

— Він щось каже? — обережно припустила дружина.

— Не «щось», а цілком конкретні речі. Питає, де ви забилися.

— Господи, коханий, — Лі заплакала. Я бачив, як сльози на її щоках змішувалися з краплями дощу, і подумав, що дощ стає від цього теплим. — Це...

— Не зараз, — владно обірвала чорнява.

Мене охопила ненависть. Хто вона така, ця мала, і чого встряє у нашу розмову?! Я якраз був дуже не проти вислухати пояснення жінки. Якщо вони у неї є.

— Ви впевнені, Таню? Здається, він уже в нормі. Може, я все ж...

— Гм... — брюнетка замислено глянула кудись удалину. — Аліно, давай на «ти». Ми вже стільки пережили разом, що на брудершафт можна й не пити. У зв'язку з цим я маю до тебе одне питання. Ти мені віриш?

— Так.

— Тоді покладися на мене й цього разу. Ще нічого не скінчилося. *Він* не зник, просто зачався, вичікує. І я мушу вигнати *його* назавжди. Так, щоби й сліду від нього не лишилося на цій землі. Вважай це моїм особистим хрестовим походом. Обіцяю, щойно усе закінчиться, ми вишиємося звідси з першою космічною.

Це навряд, красунечко.

Я смикнувся, почувши цей, третій голос. Він пролунав у мене в голові, рипучий, як старі двері, уїдливі і безжальний. І дуже, дуже переконливий.

Присяжні винесли вердикт, ваша честь. Винна.

Я повернув голову, вже зрозумівши, що лежу на сирій землі, під дощем... ні, під зливою, яка ось-ось змиє мене у бісове озеро, і спробував рвучко підвестися. Те, що це була погана ідея, я відчув наступної секунди, коли моя голова з глухим стуком ударилася об розмоклий суглинок. У потилиці біль зажеврив з новою силою.

Чорт! Я зв'язаний. Ці дві падлюки зв'язали мене по руках і ногах!

А я казав тобі, Михайле. Я попереджав. Це логічний наслідок твоєї м'якотілості. Я ж просив позбутися цієї суки. Та кого зараз цікавлять чужі поради? Ну й ось, але-оп — твоя дружина вже тут. І не сама, а з якоюсь лярвою-екстрасенсихою. Знаєш, ненавиджу цих пройдисвіток. Розвелось їх, як мух на лайні. А ця влізла у наш дім, можеш уявити? І мало того, що влізла — скинула тебе зі сходів. Убити хотіла. І ти ще після цього з ними сюсюкаєш?

Хто це? Я знаю цей голос, я його чув... звідки я його знаю?

— Любий?..

Я роззявив рота і разом з водою виплюнув:

— Паскуда... чортова курва. Я тут мокну, а тобі хоч би що. Ніколи про мене не думаєш, егоїстка срана. Ти

так і збираєшся маячити тут, доки я заробляю ревматизм із простатитом?! Відпусти мене! Негайно!

— Почалося, — спокійно констатувала мініатюрна брюнетка. Якби вона не була такою мокрою та блідою, то здалася б мені балериною, що вислуховує черговий комплімент свого шанувальника. — Усе, як я казала. Орест пішов ва-банк. Остання спроба. Тримайся, Аліно.

Орест. Знайоме ім'я. Це не він щойно зі мною говорив? Так, він. А, чорт... Як же я забув. Треба підвестися. І повернутися в будинок.

Пізно, дурню. Ти все зіпсував. Єдине, що ти можеш тепер — це звільнити для мене місце. Вимітайся!

Я відчув сильний поштовх у груди, а за ним другий, третій... Неначе хтось робив мені закритий масаж серця або втирав у шкіру якесь мастило... смердюче і пекуче... сірчане мастило. Моє тіло налилося важкістю, як достигле яблуко — соком, а потім раптом спорожніло. Мені здалося, що я злетів сам над собою, що я бачу згори, як б'ється у корчах Аліна, а та малявка її заспокоює, однією рукою поплескуючи по плечу, а другою — виписуючи кола над моєю головою. І наше озеро... наш ставок... його я теж бачу згори аж до дна. І там, на дні, щось є. Щось, чому там не місце. Щось таке, що виною всьому.

Машина. А в ній...

Ледве я почав усе розуміти, як у вухах пролунав оглушливий гуркіт, і тіло знову відновило свою вагу. Земля піді мною лишалася такою ж мокрою та глевкою, але мене це більше не злило. Я прохально глянув на Аліну.

— Розв'яжи мене.

— Ще не час, — відповіла мені брюнетка, хоч я звертався зовсім не до неї. Лі ж вирячилась на ту... як бо вона її назвала? — Таню із побожним захватом.

— Як тобі це вдалося?

— Ну, у жінок свої секрети, — коротко відказала та. — Але й це ще не кінець. Нічого не скінчиться, доки ми не витягнемо машину. Їх треба поховати. Усіх. Інакше він не відступиться. Тому попереду дуже багато роботи. Надзвичайно багато, я б сказала. А ти, якщо надумаєш розв'язати Михайла перш ніж я тобі дозволю, краще сама втопися в тому озері. Менше будеш мучитися.

— Зрозуміло, — сказала Лі, а я, хоч слухав уважно, нічого не зрозумів. — А що ти будеш робити?

— Те, за що ти мені платиш.

Тетяна нахилилася наді мною, і її бездонні, яскравосині очі заступили собою непогоже небо. Я нічого не бачив, окрім них, — ні її вуст, ні носа, ні волосся... тільки цю синяву. Вона затягувала мене, зачаровувала.

— Дивись на мене, Михайле, — знову задзвенів кришталь. — Дивися мені в очі. Ти втомився, правда ж? І дуже хочеш спати. Нічого більше не хочеш, тільки спати. Я рахуватиму до десяти. Коли закінчу, ти заснеш. Тобі треба поспати, зовсім трохи. Але прямо зараз. Ти мене чуєш? Кивни, якщо чуєш мене.

Я кивнув. Це було важко, але мені вдалося, і усвідомлення цього раптом наповнило мене гордістю.

— Так, — кришталь її голосу вже не дзвенів, він плавився, розтікаючись по всіх усядах і набуваючи дивних форм. — Ти молодець. Маєш чим пишатися. Ти не здав-

ся йому. Не поступився остаточно. Він думав, що переміг, так, що ти вже собі не належиш, але він помилявся. Його помилка — моя перемога. Інакше я нічого не змогла б вдіяти, але ти — надзвичайний. Десь у глибині душі ти лишався справжнім. У тебе вельми сильна сутність, Михайле. Ось чому поза будинком *він* майже не може впливати на тебе. Хоч і намагається з усіх своїх неабияких сил. Дещо *йому* вдається, але менше, ніж *він* хотів. І значно менше, ніж *йому* потрібно. Тепер запам'ятай — усе, що він обіцяв тобі, було брехнею. Брехня все, що він казав тобі. Без тебе він ніхто. І саме твоя допомога мені знадобиться, щоб остаточно вигнати його. Сама, без твого бажання я не впораюся. Тому, коли я скажу тобі: «Борися» — опирайся йому з усіх сил. А я допоможу тобі. А тепер увага: починаю відлік. Дивись на це, — перед моїм носом захиталася якась блискуча срібляста цяцька на шворці. — Не відводь очей. Почнемо. Раз, два, три...

Земля піді мною висохла на рахунок «п'ять». І дощ припинився. Чи це я більше нічого не відчував? Сонце сліпило мене. Як дивно... така злива була, і знову сонце. Я чув, як важко дихає Лі — зі свистом і хрипінням, мов загнаний звір, і чув, як важко дихаю я... чи щось у мені. Я хотів сказати їй «Вибач», хотів перепросити, але не пам'ятав, за що, хоча знав: за щось дуже важливе, та мені не вдалося навіть розімкнути вуста.

— Дев'ять, десять...

Рефері, зупини бій.

Це було останнє, що я встиг подумати, перед тим як знову зануритися у небуття кольору дьогтю.

22. / Аліна / Упокоєння

Коли Михайло вимкнувся вдруге, на сеансі гіпнозу під відкритим небом, злива перетворилася на суцільний крижаний водоспад. Я сиділа біля чоловіка прямо на землі не просто мокра, а якась рідка, і подумки молилася, поклавши руку йому на плече.

Я мало що зрозуміла із тих речей, що їх Тетяна промовляла над Михасем, і її паси руками та натискання якихось певних точок на Михайловому тілі не викликали в мене особливої цікавості — у такому стані і в тих обставинах насправді мене цікавило лише те, чи знає Таня, що вона робить. А вона знала. За всіма ознаками. Тому я мовчки спостерігала за нею залитими водою очима і тамувала кашель, що вперто рвався із грудей. Проте коли з Михайлового тіла до нас заговорив Орест, причому зовсім не Михайловим голосом, втамувати крик мені не вдалося.

— Бавитесь, курви? Ну бавтєся. Тільки не думайте, що ви мене загіпнотизували. Я — не цей бовдур. Я просто хочу дати зрозуміти, з ким ви маєте справу.

І він почав розповідати. Дещо я вже знала — дізналася в підвалі від привида його покійної дружини. Але було й дещо нове. Він пояснив, як знаходив дітей, за яким принципом обирав жертву, чим приманював і що робив далі. У нього був віковий ценз — так він сказав. Віковий ценз. Усе має бути справедливо. Він промовляв до нас отим рівним, як лінійка, не забарвленим жодними емоціями голосом, неначе в якогось бездушного диктора, і від цієї механічної вимови мене пройняв та-

кий жах, що я ледь не заскавучала. А Орест все не змовкав. Йому було що сказати, і казав він це нам не тому, що його примусила Таня чи дуже хотілося вибалакатися. Орест хотів, щоб ми боялися. Він дуже хотів нас деморалізувати, і чесно кажучи, йому це вдавалося, принаймні зі мною.

Це були діти з поганих сімей, спокійнісінько вів далі він. Або й зовсім без сім'ї. Сироти з вокзалів та підвалів. Він не грав роль санітара лісу, сам зізнався у цьому, і не мав жодної соціальної мотивації. Він її не потребував. А бездомних дітей Орест обирав тому, що знав — їх ніхто не шукатиме. Вони нікому не потрібні. Щоправда, комусь таки вдалося вловити закономірність у зникненнях бродяжок, і ці припущення все ж потрапили до кримінальної телехроніки, але вони нічого б не змінили... якби не його власна дружина. Викрадення Левка теж було поганою ідеєю, чесно зізнався Орест, але то був лише імпульс, і в результаті воно нічого не змінило...

Не знаю і знати не хочу, як виглядала я, слухаючи ці одкровення дітовбивці, але Тетянине лице ще довго буде являтися мені в нічних кошмарах. Біде, ба навіть біле, позбавлене всіх зовнішніх емоцій, з очима, що із синіх стали чорними від жаху, і сльозами, що текли з її очей і теж здавалися чорними. Я бачила, що ця оповідь знесилює її просто на очах, куди сильніше, ніж мене, і підозрювала, що зараз у неї з цим потойбічним монстром є якийсь незримий зв'язок. Чи могла вона розірвати його за власним бажанням? Я почала сумніватися в цьому.

Та після чергової порції барвистих одкровень Таня не витримала.

— Ну все, годі, — прошипіла вона, важко дихаючи, й притулила долоню до лоба Михайла. — Тобі час забиратися з цього тіла. Для початку.

Орест презирливо захихотів.

— Дуже самовпевнено. Ти справді думаєш, що я тобі це дозволю?

— Ти забув спитати в хазяїна, — відповіла вона. І, нахилившись до обличчя мого чоловіка, прошепотіла — я почула це, незважаючи навіть на дощ:

— Борися, Михайле.

Його лице сіпнулося. Стиснені зуби ощирилися у гримасі надлюдського напруження. Таня притулила до його лоба й іншу руку, скрикнувши:

— Відчуваєш, Оресте? Він не хоче тебе! Ти більше не маєш над ним ніякої влади, тому забирайся у свій бісів будинок! Там твоє місце!

Від її мокрого одягу в повітря почав підніматися пар, вуста пішли тріщинами, а під очима залягли тіні кольору чорнозему. А що коїлося з Михасем, просто неможливо описати. Він то вигинався дугою так, ніби крізь нього пропустили електричний струм, то скрючувався, як ембріон у лоні матері, то просто крутився, як в'юн на пательні, хрипко викрикуючи прокляття із згадкою демонів, про яких при здоровому глузді анічогі-сінько не чув. З рота у нього йшла піна. Мені страшно було уявити, що б він зробив, будучи незв'язаним. І ще мені так хотілося обійняти його. Бо вже тоді, коли він

почав звиватися і кричати, він поволі ставав моїм Михайлом. Я це відчула.

Усе закінчилося зненацька. Михайлів крик обірвався, і в цей самий момент позаду мене задзвеніло скло — вочевидь, вилетіла геть одна з шибок будинку. Я навіть не подивилася туди, не в змозі відірвати погляду від мого — тепер уже мого! — чоловіка. Він замер, і я побачила, як до нього повертається його обличчя, як із рис йде та гострота, що надавала йому подібності до Ореста. Таня, важко дихаючи, почала зворотний відлік. Я точно не пригадую, на який рахунок він розімкнув повіки, але очі, що глянули на мене, були сірими зіницями мого Михася. У них більше не було зла.

— Привіт, дівчата, — прошепотів він.

Я впала горілиць на мокру землю і заридала.

Тетяна чекала цілих дві хвилини, а потім рвучко перевела мене у сидяче положення. Звідки вона лише сили брала — сама ж виглядала так, наче щойно фінішувала на забігу з перепонами.

— Годі, — суворо сказала вона. — Потім поплачеш. Ще далеко не все.

Я зробила над собою зусилля й перекрила краник, хоч це було ой як важко — бачачи нарешті справжнього, непідробного Михайла, я ладна була ревти цілу добу. От тільки користі від цього було б нуль. Таня мала рацію — ще дійсно не все. Жінка дії, що тут скажеш.

— Я можу його розв'язати? — схлипнувши востаннє, запиталася я. Таня ствердно кивнула.

— Так. Тепер так. Тільки до будинку наблизитися не раджу. Принаймні поки все не завершиться.

— Мене туди тепер і бульдозером не затягнеш, — я допомогла Михайлу сісти. — Як ти, любий?

Могла б і не питати — і без того бачила, що він геть безсилий. Глянувши на мене, Михайло чомусь відвів погляд.

— Гірше, ніж будь-коли, Лі, — пробурмотів він ледь чутно і похитав головою. — Тим гірше, що більше згадую. І це надовго.

— Стривай-но, — я повернула голову до Тані. — Він що, все пам'ятає?

— Я не маю сили пояснювати Михайлові усе, що тут трапилося, наново, Аліно, — відповіла вона. — Вибач. Я залишила йому всі спогади. Так буде краще.

— Мати Божа... — Я здригнулася і заходилася розв'язувати дріт на Михайлових зап'ястках. Таня кивнула.

— Так. Але ми збережемо час. На черзі витягання машини з дна озера.

— Я зроблю це, — мовив раптом Михайло. Він попереджувально підняв щойно звільнену руку, ледь я відкрила рота, збираючись протестувати. — Не намагайся мене відмовити, Лі. По-перше, окрім мене цього ніхто не зробить. По-друге, це найменше, що я можу зробити зараз, після всього. По-третє, я бачив, де вона знаходиться...

— Що?

— Несуттєво, — він почав розплутувати вузол на своїх ногах. — Я знаю, що треба зробити. Бачу, у вас джип з лебідкою... Тим краще. Зараз я його піджену, а ти... про-

сто переведи дух. — Він ошчасливив мене тінню усмішки. — Якщо зможеш. Далі я впораюся сам.

Звівшись на рівні ноги, Михайло хитнувся, на кілька секунд притулився до стовбура берези, а потім непевними кроками рушив до гаража, обходячи ставок з іншого боку. Я стиснула руки так, що нігті до крові вп'ялися в долоні. Це допомогло мені втриматися і не кинутися за ним зараз же. Негайно.

— Спокійно, — сказала Тетяна, навіть не озираючись. Звісно, вона відчувала мій стан. — Твій Михайло все правильно робить. Зараз йому життєво необхідно чимось зайнятися, інакше він може просто збожеволіти. Так що хай іде. Нічого з ним більше не станеться — повір.

Я не відповіла. Просто мовчки дивилася, як повільно йшов Михась, як час від часу його заносило, як майже через кожні два метри він зупинявся — не інакше, щоб відпочити хоч трохи, щоб опанувати себе... Серце в мене рвалося на шматки, я була майже розтерзана поганими передчуттями, і полегшення, з яким я нарешті побачила, що Лерин джип котиться до нас розмоклою стежиною, виписуючи п'яні зигзаги, вдарило мені по ногах, неначе шабля. Я впала на коліна.

— Ти молишся?

— Ні. Я тільки... одну хвилинку. Мені погано стало. Ноги підкосилися. Я зараз...

— Добре. Пробач, що я так тисну, але... не маю вибору. Вставай, Лі. Не варто, щоб твій Михась ще й за тебе хвилювався.

— Так, звісно, — якось я таки підвелася й навіть спробувала бадьоро всміхнутися, але навряд чи спроба вдалася.

Михайло зупинив машину метрів за чотири від води. Вийшов із салону (точніше, ледь не випав), спираючись на борт, дістався до переднього бампера й нахилився над лебідкою. Схоже, розібрався швидко, бо натиснув якусь кнопку, й барабан почав обертатися, розмотуючи сталевий трос. Михайло показав нам великого пальця.

— Машина — звір. Зараз зробимо.

Я дуже сподівалася, що так і станеться, але щось усередині переконувало, що справа, подібна до нашої, навряд чи обійдеться без ускладнень. Тетяна теж виглядала стривоженою. Вона дивилася у бік будинку й замислено морщила лоба.

— Щось відчуваєш? — запитала я. Вона лише пересмикнула плечима.

— Не знаю. Не впевнена. Може, й нічого.

Михайло, між тим, уже відмотав кілька метрів троса, узявся за гачок на його кінці і поліз у воду. Господи, як же все це схоже на кошмарний сон. Вкотре за той недовгий час, що мій чоловік знову був самим собою, мені схотілося просто скочити у машину разом з ним і гайнути звідси назад до Києва, який вже не викликав у мене такої ядучої ненависті. Та я знала, що не зможу цього зробити, бо у відповідь на цю думку перед очима поставала та дівчинка у підвалі. І решта дітей. *Рештки* дітей. І знущальний, сповнений презирства голос Орес-

та. Ні, не можемо ми поїхати, залишивши все як є. Цю справу має бути завершено.

— Обережніше! — благально гукнула я до Михайла. Він лише кивнув, не озираючись. Усе ще ховає очі... Я знаю, про що він зараз думає. Вважає себе винним. У всьому. Незважаючи на все, що трапалося, він гадає, що мусить нести відповідальність за дії Ореста, бо визнає їх своїми, принаймні наполовину. Я цього не допущу. Першим ділом, щойно це закінчиться, поговорю з ним. Якщо закінчиться... Я зумію пояснити йому: у тому, що сталося, його вини немає. Хоч би цей клятий вилупок Орест провалився у пекло!

Ось Михайло зайшов у вируючу від дощу воду по пояс, потім по груди, нарешті пірнув. Відмотаний трос потягнувся слідом. Господи, допоможи, зроби так, щоб увесь цей жах скінчився швидше. Допоможи витягти машину, а далі ми вже самі, хай хоч яким важким і неприємним воно виявиться. Головне — витягти машину.

І, мабуть, Господь почув. Бо коли минули жахливо довгі дві хвилини, й мені почало здаватися, що я знову втратила чоловіка — і тепер уже точно назавжди, його голова виринула на поверхню.

— Є контакт! — крикнув він. — Зачепив!

У мене з душі одразу звалилася чи не половина усіх каменів. Чоловік погріб до берега, а я наблизилася до Тані, котра так і не поворухнулася.

— Михайло зачепив машину, — сказала я.

— Так, — вона неухважно кивнула. — Добре. Я чула.

Тетяна продовжувала дивитися на будинок, і мені цей її погляд зовсім не подобався. Я теж глянула туди. Намить здалося, що у темних вікнах замайоріло якесь могильно-зелене сяйво і відразу зникло, якщо було взагалі.

— Там щось відбувається?

Вона знову повела плечем у відповідь, та все ж після паузи мовила:

— Я не знаю, Аліно. Але точно можу сказати, що чим швидше ми закінчимо, тим краще.

— Ну це я й сама розумію. Сподіваюся, усе вийде.

— Я теж.

Михайло вже був на березі. Він практично навколішки доповз до лебідки й увімкнув її, а сам втомлено всівся поруч. Провислий трос почав натягуватися. Я уп'ялася у нього поглядом, закликаючи не застрягнути й не обірватися. Ось він натягнувся, як товста чорна струна, і здається, щось дійсно почало здійматися з дна. Але одночасно з цим до озера потягло і наш джип.

— От падлюка, — лайнувся Михайло, якого бампер почав штовхати у спину. Він знову скочив на ноги й вимкнув лебідку. — Лі, будь ласка, принеси мені одну з тих колод, — чоловік махнув рукою в бік місця, де ми зазвичай смажили шашлики та копчені сосиски. Там лежало кілька дровеняк, які слугували нам сидіннями. — Треба підкласти під колесо, бо так діла не буде.

Я, як могла швидко, виконала наказ — діставшись до місця наших посиденьок, вхопила найбільше поліно, яке могла потягнути, й щосили пошкандибала з ним назад, бо страх, що охопив мене поруч із будинком,

просто перехопив подих. Так маленька дитина боїться чудовиськ у темному кутку своєї кімнати... От тільки я знала *напевно*, що моє чудовисько насправді існує. Але обійшлося. Михайло запхав дровеняку під переднє колесо, і все почалося спочатку. Цього разу спроба виявилася більш вдалою. Коли барабан лебідки почав накручувати оберти, наближаючи до нас те, що до цього часу ховалося під водою, джип здибився, подібно до гордовитого мустанга, але залишився на місці.

— Аліно!

Я підійшла до Тетяни, яка за весь цей час так і не змінила своєї пози. Вона дивилась на будинок, як вартовий, що вивів на прогулянку смертельно небезпечного злочинця.

— Сталося те, чого я й боялася, — похмуро мовила вона, все ще не зводячи очей з дому.

— Що? Що ти відчуваєш?

— Він збирається матеріалізуватися. Орест.

— Як це? — не зрозуміла я.

Таня повернулася до мене.

— Він загнаний у кут, Аліно. Щойно Михайло закінчить, щойно ми витягнемо рештки Ореста з машини — він просто зникне, піде спочивати навіки. І тому зараз він збирається здійснити мас-енергетичний перехід, набути матеріальної форми і знищити нас фізично. Коротше кажучи, якщо ми не завадимо, він перетвориться на цілком справжнього бабая, який нас усіх з'їсть.

— О Господи, — пробурмотіла я. — Як же це можливо?

— Я тільки чула про такі випадки, — відповіла Таня, — та ніколи не стикалася. Але, поза усяким сумнівом, зараз відбувається саме це. Я не думала, що в нього вистачить сил для подібного. Схоже, він живиться енергією дітей.

— То що, все марно? — Я озирнулася на озеро, де червоний дах «Ниви» кривавою плямою проступив на темній поверхні води.

— Ні в якому разі. Продовжуйте. Незважаючи ні на що, — Таня раптом зірвалася з місця і рішуче закрокувала до будинку. Я кинулася за нею, як курча за квочкою, гукаючи навздогін:

— Стривай, куди це ти?

— Затримати його перетворення, наскільки зможу. Спробую перекрити йому енергетичні канали.

— До біса терміни! Ти що, збираєшся увійти в цей дім?

— Саме так.

— Та це ж справжнісіньке ідіотство!

— Так, — вона зупинилася на мить. — Але це єдине, що може зараз допомогти. Головне — не припиняйте тягнути. Щойно ви його витягнете — все зникне, тому хай Михайло поквапиться.

І вона попрямувала до будинку, ледь не бігцем — маленька принцеса, що за власним бажанням йде у печеру дракона. Я кілька разів вигукнула її ім'я, хоч зовсім не сподівалася, що вона повернеться чи принаймні озирнеться. Це вихопилося автоматично. Тетяна прийняла рішення, і мені залишалося лише погодитися з ним. Я завжди довіряла фахівцям у тих галузях, де сама

нічогісінько не тямила. Михайло кепкував з мене через це, та я вважала за краще покластися на професіоналів. З такими думками я рушила назад, до чоловіка, який, стоячи біля джипу, стривожено визирав мене. Він крикнув мені щось запитальне, мабуть: «Куди це вона зібралася?», і я вже відкрила рота, щоби відповісти, що то її справа, а ми маємо якнайшвидше завершити свою власну. Аж тут почалося.

Я впевнена, що сигналом до початку бурі стало зникнення Тані в будинку. Раптом усе перетворилося на великий оскаженілий калейдоскоп, і я опинилася в його центрі. Небо вибухнуло громом, і під спалахи блискавок нас накрило *такою* зливою, що здивувався б навіть Ной. Почався справжнісінький шторм, сила якого зростала прямо пропорційно довжині змотаного лебідкою троса. Здійнявся вітер, і навколо нас загрозливо затріщали дерева. Тигра, який до цього оскаженіло гасав між нами, всіляко плутаючись під ногами, протяжно скрикнув, геть як людина, і забився під днище джипа, рятуючись від негоди. Ми з Михайлом ледве втримувалися на ногах, і, вчепившись одне в одного, спостерігали за кабіною «ниви», що черепашачими темпами, але все ж таки виповзала з води. Нашим залитим водою очам вона здавалася аморфною червоною плямою, яку жадібно облизували хвилі, не бажаючи відпускати свою давню здобич без боротьби. Будинок майже повністю зник за завісою дощу, крізь яку час від часу пробивалося миготіння якогось незрозумілого світла у його вікнах. В унісон із цією загадковою ілюмінацією під нашими ногами почала шалено пульсувати

земля. Чи, можливо, це пульсував мій запалений мозок? І хиталася я не тому, що ґрунт вислизав у мене з-під ніг, а тому що ці самі ноги вже відмовлялися тримати мене? Я не була впевнена. Світ зійшовся на відкритій нашим очам частині кузова «ниви». Я вже бачила салон, схожий на великий, повний каламутної води акваріум, де примарно коливалися два людиноподібні силуети на передніх сидіннях. У мене забракло сил лишатися на місці. Я кинулася у ставок, і безтямно схопилася за задній бампер обома руками, марно намагаючись пришвидшити цей виснажливо повільний рух. Михайло крикнув мені щось, чого я не розчула за ревінням знавіснілої зливи, а потім, опинившись позаду мене, спробував відірвати мене від бампера. Йому це вдалося, але наступної миті я вирвала-ся з його обіймів й у два кроки підскочила до дверцят з боку водія. Неслухняні пальці вхопилися за брудну металеву ручку, смикнули її, зіслизнули, вхопилися знову, і нарешті з третьої спроби мені вдалося відчинити двері. Хвиля чорної смердючої рідини вихлюпнулася із салону просто мені на ноги, але я ледве це помітила.

Орест — вірніше, те, що від нього залишилося, — сидів за кермом і нагадував радше городнє опудало, аніж те, що колись було людиною... Та чи було? Його прогнилу грудну клітку перетягував пасок безпеки, але зараз я на це чхати хотіла. Я просто вчепилась руками у цю відразливу, розм'яклу масу і почала рвати її на себе, аж доки вона безформним шматом сморідної плоті не ляпнулася мені під ноги. І тоді з диким реготом я заходила-ся танцювати на цих рештках, вчавлюючи їх у пісок.

Лють заповнила мене по самісіньку маківку, не лишаючи місця для жодних інших почуттів. Відраза, огида, мораль — усе кудись зникло, розчинилося у крутому окропі сказаної ненависті, що крутила мене, знесилену, у цьому божевільному танку. *«Я віддаю тебе землі, наскудо — слиз до слизу, бруд до бруду! Так, як ти на це заслужив!»* — ця римована відхідна вила у мене в голові голодним псом. Грунт піді мною дибився, вигинався горбочками і гойдався так, ніби піді мною була спина велетенського слона, що несамовито вибивав гопака, але це вже не могло мене зупинити. Я зупинилася б, тільки померши. Одночасно з моїм найсильнішим стрибком дім утробно заревів, наче дідько з хворим шлунком, здригнувся, надсадно кашлянув, і з його вікон в усі боки водоспадом полетіло бите скло. Я заточилася і впала прямо на це зогниле місиво. І мене огорнула тиша. Припинився дощ, ущух вітер, земля більше не здригалася під нами, навіть лебідка замовкла — мабуть, її вимкнув Михайло. Я підняла голову, і кілька виснажливо довгих секунд мені ввижалося, що дім повільно осідає, так, ніби плавиться його фундамент, але чи то повітря коливалося переді мною, чи сльози застилили очі — чортів дім встояв. На жаль.

І тут я згадала, що Таня все ще там. О Господи, Боже, вона хоч жива?!

Я підвелася з місива розчавлених решток і наступної миті вже бігла до будинку, навіть не затримавшись біля Михайла, котрий, очманіло вирячивши очі, напівлежав між машинами. З ним тепер усе буде добре. А наша рятівниця, якщо вона вціліла, могла потребувати допо-

моги. Якщо вціліла... Я навіть уявити собі не могла, що ж відбувалося всередині, але здогадувалася, що це було куди страшніше бурі зовні. І я молилася, щоб їй пощастило, адже тільки везіння могло зберегти їй життя в замкнених нутрощах диявольського дому.

— Таню!

Будинок втратив свою лякаючу атмосферу — я більше не боялася його. Тепер це була сама лише бездушна цегла.

— Таню!!

І вона з'явилася — буквально випала з дверей, саме коли я простягнула до них руку. Її тендітна фігурка просто впала у мої обійми, але, оскільки я була не готова до цього, ми обидві повалилися у траву біля входу. Та я вже бачила — вона жива. Вкрита чимось схожим на попіл, з брудним обличчям, розірваною одежею й підсмаченим у деяких місцях волоссям. Але — жива!

— Аліно, — прохрипіла вона і зробила знак рукою, щоби я нахилилась до неї. Від цього жесту в мене впало серце. Тільки не це — невже вона все ж помирає? Ні, тільки не після всього. Це ж несправедливо!

Я нахилила голову до її вуст, боячись того, що вона збирається мені сказати.

— Аліно... — після паузи, що тривала цілу вічність, Таня прохрипіла: — Боюся, я змушена відмовити тобі у знижці.

Й підморгнула.

А я закинула голову до неба, яке рішуче відвойовувало у свинцевих загарбників свою природну голубінь... і, заливаючись сльозами, зареготала.

Тетяна / Епілог

От і все. Епілог. Для цих двох усе скінчилося. Та й не тільки для них. Ця перемога — новий рівень і для мене також. Не думала, що виявлюся здатною на таке... Що ж, ще один заслужений привід пишатися собою. Можна сказати, заслужений потом і кров'ю. Якби екстрасенсам давали державні нагороди, я була б уже кавалером ордена Слави.

Те, що сталося зі мною в цьому домі, відкрило повну міру моїх можливостей. Можливостей великих, майже безмежних. Що ж, з огляду на те, що я ненавиджу обмеження в будь-якому вигляді, це мене, безперечно, тішить.

Михайло і Аліна готові їхати звідси просто зараз. І я їх розумію. Вони зробили все, що могли. Михайло вже не хоче й думати ані про будинок, ані про покинуте десь у лісі авто. Щойно ми поховали те, що залишилося від Ореста, у викопаній Михайлом ямі. Аліна у цій церемонії участі не брала. Сказала, що радше відрубає собі руку, аніж добровільно кине на того монстра бодай грудку землі. Це також не важко зрозуміти. Про решту тіл подбаю особисто я — принаймні я обіцяю їм саме це. Я кажу, що повернуся сюди якнайшвидше з моїм знайомим священником та кілько-

ма людьми, що зможуть швидко і без зайвого галасу організувати гідний похорон усім жертвам. Крізь пекельну втому на обличчях моєї пари проступає неабияке полегшення, і ось вони уже в машині. Я кидаю останній погляд на цей дім, що став справжнісіньким полем бою, і теж сідаю на заднє сидіння джипу.

Перш ніж завести двигун, Аліна повертає до мене голову, і дякує за все, що я для них зробила. Її голос тремтить і зривається, та у дзеркало заднього виду я бачу, як вона посміхається. Михайло підтверджує кожне слово дружини вагомим кивком, а потім теж бурмоче щось вдячне, ледь опираючись сну. З його колін на мене не мигаючи дивиться Тигра... здається, трохи підозріло?

Я майже щиро усміхаюся їм усім у відповідь, подумки відзначивши, наскільки легко мені здалося звикнути до цього тіла.

— Завжди до ваших послуг, — кажу я солоденьким голоском, а ручка кухонного ножа, завбачливо прихопленого з дому, акуратно опускається з рукава в мою долоню.

Я не збираюся дати їм виїхати за ворота.

Кінець

ЗМІСТ

Частина перша

Мрії

5

Частина друга

Регрес

71

Частина третя

Конфронтація

151

Інтерлюдія

201

Епілог

250